

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๒ เรื่อง

การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง
The Community Museum Development with Electronics System of the
in Lampang Province

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง
The Management of Community Museum in Electronic System of
Lampang Province.

โดย

พระครูสิทธิธรรมบัณฑิต, ผศ.

ดร.อนุกุล ศิริพันธ์

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763052

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๒ เรื่อง

การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง
The Community Museum Development with Electronics System of the
in Lampang Province

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง
The Management of Community Museum in Electronic System of
Lampang Province.

โดย

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

ดร.อนุกุล ศิริพันธ์

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763052

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Sub – Research Report 2

The Community Museum Development with Electronics System of the
in Lampang Province

Under Research plan

The Management of Community Museum in Electronic System of
Lampang Province.

By

Phrakusirithammabandit. Asst.Prof.

Dr. Anukul Siripun

Asst.Prof.Dr. Busakorn Watthanabut

Miss. Narunee Srisuk

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Nakhon Lampang Buddhist College

B.E. 2563

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 800763052

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง
ผู้วิจัย:	พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ., ดร.อนุกุล ศิริพันธ์, ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, นางสาวณณณีย์ ศรีสุข
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๓
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ๒ ประการ ดังนี้ (๑) เพื่อสร้างรูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (๒) เพื่อพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นของการศึกษาในรายละเอียดที่สำคัญสำหรับความต้องการและรูปแบบของระบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีความครอบคลุมในเนื้อหาสาระสำคัญที่ทำการศึกษาอย่างครบถ้วน ทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก (In-Depth) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๕ รูป/คน และจากการปฏิบัติการบันทึกภาพ เพื่อรวบรวมทะเบียนโบราณวัตถุจำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ วัดทั้ง ๓ วัด จาก ๓ อำเภอในจังหวัดลำปาง ได้แก่ (๑) วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง (๒) วัดไหล่หินหลวง ตำบลไหล่หิน อำเภอกาชา และ (๓) วัดบ้านหลุก ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงตรรกะ (Analytic Induction)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ พบว่ารูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ จัดหน้าที่โครงสร้างการดูแล การจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเริ่มจากการบันทึกภาพโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนในแต่ละแห่ง แห่งละ ๓๐ ชิ้น รวม ๓ แห่ง มีจำนวน ๙๐ ชิ้น

๒. ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง พบว่าการพัฒนาระบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการพัฒนาระบบทะเบียน ระเบียบและวิธีปฏิบัติในการทำทะเบียนวัตถุของพิพิธภัณฑ์ การกำหนดกฎเกณฑ์ การรับวัตถุ การวิเคราะห์วัตถุ การลงทะเบียน การเก็บรักษา และการควบคุม การเคลื่อนย้ายตรวจสอบบัญชี โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ของผู้ดูแลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่พิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

Research Title: The Community Museum Development with Electronics System of the in Lampang Province

Researcher: Phrakrusiridhammabundit Asst. Prof., Dr. Anukul Siripun
Asst.Prof.Dr. Busakorn Watthanabut, Miss. Narunee Srisuk.

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Nakhon Lampang Buddhist College.

Fiscal Year: 2020

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajadyalaya University

Abstract

The objectives of this research were 1) to build the model of antiquities register of community museum with electronics system 2) to development electronics system for community museum management in Lampang Province. The methodology of this research was Qualitative Research that seek the Issue of important detail for needs in electronics system and cover the important of all content that be studied for seek the in-depth data from 25 key performance and photograph record from antiquities register in 3 temples in Muang Lampang districts as follows 1) Pongsanooknuea temple Wiengnuea sub-district, Muang Lampang district 2) Laihinluang temple Laihin sub-district, Kaoka district and 3) Banluk temple Nakrua sub-district, Maeta district. Data was analysis by analytic Induction.

The research findings as followings :

1. The model of antiquities register and develop the community museum development with electronics system found that it started from understanding with museum staff. The museum should be set duties, organization chart, antiquities category by photograph record in 30 pieces in each museum that total 90 pieces.

2. Electronics system for community museum management in Lampang Province found that develop the community museum development with electronics system had set antiquities register , regulation and procedure in for antiquities register such as material receive, material analysis, register, maintenance, control, audit

account by set learning process of museum staff for reserve the community museum with electronics system.

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง สำเร็จได้ด้วยอาศัยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคณะผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการร่วมเก็บ ข้อมูลภาคสนามและการลงพื้นที่วิจัยให้คำแนะนำชี้แนะจนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ และพระมหาชุตีภัก อภินันโท ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ คำปรึกษาและติดตามงานวิจัยด้วยดีตลอดมา

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์แบบด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูล สำคัญทุกท่าน ที่ได้ให้โอกาสแก่คณะผู้วิจัยในการดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันเป็น ประโยชน์ในทางวิชาการ และคณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ที่ได้ให้กำลังใจและคอยสอบถามความก้าวหน้า ด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนใน จังหวัดลำปาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

พระครูสุธีธรรมบัณฑิต, ผศ. และคณะ

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ.....	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา.....	๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วม.....	๑๗
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	๒๐
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง.....	๓๐
๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์.....	๓๗
๒.๖ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์.....	๔๘
๒.๗ บริบทพื้นที่พิพิธภัณฑสถาน.....	๖๐
๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖๔
๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๗๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๗๖
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๗๖
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๗๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	๗๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๗๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๘๐
๓.๖ ขั้นตอนการวิจัย.....	๘๑
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๘๓
๔.๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	๘๓
๔.๒ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง.....	๙๒
๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๐๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๑๐๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๐๕
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๐๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๐๙
บรรณานุกรม.....	๑๑๐
ภาคผนวก.....	๑๑๕
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	๑๑๖
ภาคผนวก ข บันทึกข้อความ, รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	๑๓๑
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการดำเนินงานวิจัย.....	๑๓๖
ภาคผนวก ง การรับรองการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๒๘๖
ภาคผนวก จ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact).....	๒๙๐
ประวัติผู้ทำวิจัย.....	๒๙๗

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
๒.๑ แสดงวงจรการมีส่วนร่วม.....	๒๖
๒.๒ แสดงขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม.....	๒๖
๒.๓ แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๒๗
๒.๔ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน.....	๓๖
๔.๑ การถ่ายภาพโบราณวัตถุ.....	๘๕
๔.๒ องค์ความรู้การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	๑๐๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงทั้งยังมีความซับซ้อนสูง บทบาทของพิพิธภัณฑ์ที่มีใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งพิพิธภัณฑ์ยุคใหม่ควรมีการออกแบบพิพิธภัณฑ์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะจังหวัดลำปาง เป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและศูนย์กลางของศิลปะทางพระพุทธศาสนาของภาคเหนือ ซึ่งมีพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นมากถึง ๒๙ แห่ง แนวคิด E-Museum เข้ามาผนึกกำลังส่งเสริมคุณค่าและสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้วยพิพิธภัณฑ์ดิจิทัลศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หรือ เนคเทค สวทช. ร่วมกับ สวทช. เครือข่ายภาคเหนือ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จับมือร่วมกันดำเนินโครงการ “พัฒนาระบบพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Museum) และระบบนำชมพิพิธภัณฑ์ (Museum Pool) เพื่อเป็นต้นแบบสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชน” มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาต้นแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Museum) และระบบนำชมพิพิธภัณฑ์ (Museum Pool) ให้กับชุมชนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวและเป็นการสร้างต้นแบบ

ระบบพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นการประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดเก็บ บริหารจัดการ และแลกเปลี่ยนเผยแพร่ข้อมูล รวมทั้งองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบดิจิทัล เป็นการอนุรักษ์ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ให้อยู่ในรูปแบบของดิจิทัล ก่อให้เกิดสังคมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างพิพิธภัณฑ์และผู้ที่เกี่ยวข้องข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ซึ่งการสร้างพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถสร้างได้ทั้งแบบมีสถานที่จริงและไม่มีสถานที่จริงสามารถจัดทำได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูล รูปแบบที่ต้องการนำเสนอและเอกลักษณ์เฉพาะของพิพิธภัณฑ์นั้น ๆ ทั้งนี้มีการจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดเก็บข้อมูลศิลปวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่สู่การท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้กับนักศึกษาหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และพิพิธภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเอกลักษณ์และจุดเด่นของแต่ละแห่งเป็นของตนเอง จัดระบบข้อมูลและเนื้อหาของพิพิธภัณฑ์และวัตถุจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ไปปรากฏในรูปแบบของเว็บไซต์ และแอปพลิเคชันซึ่งจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ เป็นแหล่งศูนย์รวม

วัฒนธรรมที่หลากหลาย มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก หากได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ปัจจุบันพบว่าความเป็นมาของชุมชนถูกบันทึกไว้น้อยมากส่วนใหญ่นักวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือได้ข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษา และวัดในหมู่บ้านซึ่งก็เพียงส่วนน้อยเท่านั้น เนื่องด้วยสังคมชนบทปัจจุบันระบบบ้าน วัด โรงเรียน ไม่ได้เชื่อมประสานกันเหมือนในอดีต บางโรงเรียนก็มีข้อมูลให้เฉพาะประวัติศาสตร์ชาติ การจะสอนเด็กให้สำนึกรักบ้านเกิดให้รู้จักบรรพบุรุษชาติพันธุ์ของตนเองจึงพบเป็นส่วนน้อย หรือบทบาทของวัด ภายในชุมชนในอดีตถือว่าวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ งานผ้าป่า งานกฐิน งานบุญต่าง ๆ คนไปรวมกันทำบุญที่วัด การเทศนาสั่งสอนจึงทำได้ง่าย ปัจจุบันเฉพาะวัดดัง ๆ หรือวัดที่มีพระที่มีชื่อเสียง คนจึงจะเข้าวัดมากขึ้น วัดในชุมชนบางแห่งจึงถูกทิ้งร้างไม่ได้รับความสนใจ พระในวัดก็ไม่ได้ร่วมกิจกรรมกับชุมชนถ้าไม่ได้รับกิจนิมนต์ โรงเรียนไม่ได้นิมนต์พระมาสอนคุณธรรมจริยธรรมให้เด็ก เนื่องจากมีครูจริยธรรมคอยสอน การบ่มเพาะเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนจึงสูญหายไป คนที่เก็บของเก่าของโบราณไว้ ถ้าไม่นำไปจำหน่ายเสียก่อนก็เก็บไว้ในห้องเก็บของภาษาท้องถิ่นที่จารึกบนใบลานถูกยกเป็นของสูงแต่ไม่มีใครในชุมชนอ่านออก โบราณวัตถุเหล่านั้นไม่มีโอกาสได้ออกมาเล่าเรื่องให้คนอื่นได้รับรู้ โบราณสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนแต่คนในชุมชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเหล่านั้น ไม่มีส่วนในการบอกเล่า ดูแลรักษา คนตัวเล็กในชุมชนในครอบครัวชนบทจึงเหมือนไม่เคยดำรงอยู่ ตกรุ่นหลานรุ่นเหลนก็ไม่มีใครจำชื่อใครได้ แต่ตอบได้เพียงว่าเคยมีอยู่ เพราะหากไม่มีบรรพบุรุษลมหายใจของชุมชนในปัจจุบันก็คงจางหายไปเป็นที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนที่ยั่งยืน คนในชุมชนจะต้องออกมาเล่าเรื่องของตนเอง เล่าเรื่องพ่อแม่ ลุงป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษ เล่าประวัติความเป็นมา เล่าเรื่องสิ่งใกล้ตัว เล่าว่าเป็นอยู่อย่างไร ทำมาหากินอย่างไร ดำรงชีวิตมาถึงปัจจุบันได้อย่างไร ความเชื่อเรื่องศาสนา เรื่องผี ประเพณี วัฒนธรรม การสร้างบ้านแปงเมือง ผู้นำในอดีตเป็นใคร คนในชุมชนจะต้องบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยภาษาและท่วงทำนองของตนเอง เพราะคนในชุมชนเป็นเจ้าของข้อมูลเป็นคนในเรื่องพิพิธภัณฑ์นี้ โดยพัฒนาร่วมกับนักวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ชาติมาเป็นหลักในการตรวจสอบข้อมูล ในการนำเสนอข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ชุมชน มีการออกแบบจัดแสดงอาจเล่าเรื่องด้วยแผนที่ชุมชน สิ่งของเครื่องใช้ ภาพถ่าย เช่น ขอความร่วมมือชาวบ้านที่มีภาพเก่านำมาให้ให้นักวิจัยสแกนไฟล์เก็บภาพไว้ จากนั้นจึงคืนภาพต้นฉบับให้กับเจ้าของโดยขอข้อมูลภาพจากเจ้าของให้ระบุปี พ.ศ. และบุคคลสถานที่ที่อยู่ในภาพ เป็นต้น

กรณีการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่จัดตั้งแล้วล้มเหลวส่วนหนึ่งเป็นเพราะการบริหารจัดการไม่ดี ขาดการวางแผนที่บูรณาการ ขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การดำเนินงานที่

ต่อเนื่องหรืออยู่ในกรอบของหลักการทางวิชาการมากเกินไป การกำหนดคุณค่าพิพิธภัณฑสถานชุมชนที่ตั้งอยู่ในวัด คุณค่าอาจเป็นพระหรือม้านาย และควรเป็นคนในชุมชนที่มีจิตอาสา เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน การบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนให้มีความต่อเนื่อง อาจใช้วิธีการจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียนเป็นระยะ อาจกำหนดเป็นช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมแสดงผลงาน หรือจัดประชุมกลุ่มเล็กจากทั้งภายนอกและภายในที่มีความน่าสนใจ โดยสิ่งที่จัดแสดงไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เช่น นิทรรศการภาพถ่าย นิทรรศการผ้าทอพื้นเมือง การเสวนาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมชุมชนต่าง ๆ สำหรับพิพิธภัณฑสถานบางแห่งที่มีการจัดตั้งแล้วแต่เปลี่ยนสภาพเป็นโกดังเก็บของเพราะไม่มีนักท่องเที่ยวหรือคนในชุมชนเข้าชม สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากขาดการบูรณาการการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันคนในชุมชนต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เวลาจึงเป็นต้นทุนในการทำประกอบอาชีพ

ดังนั้น การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานชุมชนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มีพื้นฐานมาจากการเก็บรักษาดูแลสมบัติชิ้นสำคัญของแต่ละชุมชนในอดีต ได้มีการทำบัญชีรายชื่อวัตถุและใส่รหัสบันทึกภาพเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานป้องกันการสูญหายในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรวมถึงจัดการกระบวนการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยจัดการทำทะเบียนโบราณวัตถุหรือการแสดงงานศิลปะในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จะนำมาซึ่งกระบวนการที่สามารถพัฒนาให้พิพิธภัณฑสถานชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการและต่อยอดให้เกิดการขับเคลื่อนในรูปแบบของการสร้างคุณภาพให้กับพิพิธภัณฑสถานของตนเอง และยังสามารถเชื่อมโยงกับภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้งาน และมีการป้องกันข้อมูลที่สำคัญการจัดการข้อมูลพิพิธภัณฑสถานแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นแนวทางการอนุรักษ์ เพื่อการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดคุณค่าทางวิชาการและแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ของประวัติศาสตร์ชาติอีกครั้ง ทั้งยังสามารถนำมาช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านการสูญหายของโบราณวัตถุได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมตลอดชีวิตของชุมชนและเป็นองค์กรทางสังคมที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่ทรงประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การสร้างเครือข่าย การส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะ พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความร่วมมือ เป็นองค์กรที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสเรียนรู้และมีส่วนร่วมผ่านพิพิธภัณฑสถาน เพื่อสร้างให้คนในชุมชนได้รู้จักตนเอง รู้จักรากเหง้าของตนเอง รู้จักชุมชน รู้จักสังคม อันจะก่อให้เกิดจิตสำนึกในชุมชนที่บงบอกถึงความเป็นเจ้าของ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนให้เข้มแข็ง เพราะเมื่อคนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือมีส่วนร่วม

ในการรับผิดชอบสิ่งใด ๆ ก็ตาม ย่อมนำมาซึ่งความหวงแหน รักษา พัฒนา จนนำไปสู่การมีจิตวิญญาณชุมชน เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นภายในชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดการชุมชนที่ดีมีเครือข่ายชุมชน มีภาวะผู้นำชุมชนเกิดขึ้น เป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ เป็นชุมชนสุขสงบ และเป็นการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อสร้างรูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัด

ลำปาง

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

มีอะไรบ้าง

๑.๓.๒ กระบวนการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนใน

จังหวัดลำปางมีลักษณะอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาลักษณะโดยนำเสนอประเด็นองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเสมือนจริงเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนต่อจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ได้รับองค์ความรู้และกระบวนการการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาตนเอง สร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนให้อยู่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และได้นำต้นแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นทำการเชื่อมโยงต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยนำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ การมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยั่งยืน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้รวม ๒๕ รูปหรือคน โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling)^๑ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในสถานที่โดยศึกษาจากองค์การศึกษาที่มีการนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ต่อการศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนและพึ่งพาตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นจำนวน ๒๕ รูปหรือคน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. พระครูสุนทรเสลคุณ (ชัยพร อดตสาโร)	เจ้าอาวาสวัดไหลหินหลวง
๒. พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาทิม)	เจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ
๓. พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บุญทา)	เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก
๔. นายธงชัย แผ่นคำ	ไวยาวัจกร วัดไหลหินหลวง
๕. นายไพรินทร์ ศรีวรรณ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๖. นางเล็ก จินะการ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๗. นางคำพลอย ต้นหน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๘. นางอุดมศรี แผ่นคำ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๙. นางศรีลา นางทิน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๑๐. นางทองอินทร์ ปินตา	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๑๑. นายอัศม์เดช มาลัย	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๒. นายธนวิษณุ ปันทัน	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๓. นายจิรายุส อินทร์พรหม	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๔. นายภาสกร สุริยะ	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๕. นายฉัตรดนัย แซ่ตั้ง	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๖. นายมงคล มุลนิพัฒน์	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๗. นายองอาจ เรือนแจ้	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๑๘. นางกัลยา ใจเปียง	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๑๙. นายปาย บุญพฤทธิไพบูลย์	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก

^๑ ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรมนุษย์ทางพระพุทธศาสนา นักวิชาการ และผู้บริหารองค์กรเท่านั้น

๒๐. นางอรุณี สานใจวงศ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๑. นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๒. นายไโล ชัยวงษ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๓. นางศรีแก้ว วงศ์แซงติ	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๒๔. นายตันตะวัน สุวรรณศรี	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์
๒๕. นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ วัดทั้ง ๓ วัด จาก ๓ อำเภอในจังหวัดลำปาง ได้แก่

๑. วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง
๒. วัดไหล่หินหลวง ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา และ
๓. วัดบ้านหลุก ตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมเป็นระยะเวลา ๗ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่าง ๆ ของการใช้คำในวิจัยดังนี้

การพัฒนา หมายถึง แนวคิดที่มีรากฐานมาจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ทางด้านประชากร (Population Change) การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน (Isolation and Contact) และโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Structure)

พิพิธภัณฑสถานชุมชน หมายถึง พิพิธภัณฑสถานที่ตั้งอยู่ภายในวัดทั้ง 3 วัด จาก ๓ อำเภอในจังหวัดลำปาง ได้แก่ (๑) วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง (๒) วัดไหล่หินหลวง ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา และ (๓) วัดบ้านหลุก ตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ

ระบบการขึ้นทะเบียน หมายถึง การประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดเก็บ บริหารจัดการและแลกเปลี่ยนเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑสถานในรูปแบบดิจิทัล เป็นการอนุรักษ์ข้อมูลพิพิธภัณฑสถานให้อยู่ในรูปแบบของดิจิทัลและก่อให้เกิดสังคมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่าง

พิพิธภัณฑ์ และผู้ที่สนใจข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ซึ่งการสร้างพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถสร้างได้ทั้งแบบมีสถานที่จริงและไม่มีสถานที่จริง สามารถจัดทำขึ้นอยู่กับข้อมูลรูปแบบที่ต้องการนำเสนอและเอกลักษณ์เฉพาะของพิพิธภัณฑ์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ มีรูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

๑.๖.๒ ทราบกระบวนการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง

๑.๖.๓ นำผลการวิจัยใช้ประโยชน์ในกลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มภาค กลุ่มชุมชนที่มีสถานที่รวมกลุ่ม และกลุ่มชุมชนสมัยใหม่ หรือชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) อื่น ๆ ชุมชน ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างสังคมแห่งปัญญา

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยจะนำเสนอการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้ามาประกอบการทำวิจัยเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นเที่ยงตรงตามหลักระเบียบวิธีวิจัย ดังมีประเด็นที่ศึกษาประกอบไปด้วย

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วม
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
- ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง
- ๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์
- ๒.๖ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์
- ๒.๗ บริบทพื้นที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น
- ๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสังคม ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง เกิดจากการลอกเลียนแบบของประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับประเทศต้นแบบ ผลที่เกิดขึ้นคือเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ทั้งในแง่การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การถูกครอบงำทางความคิด ความล้มเหลวในการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาสังคม และได้รับการวิพากษ์จากนักวิชาการหลายสำนักว่าก่อให้เกิด “วิกฤตการณ์การพัฒนา” (Development Crisis) เพราะผลจากการพัฒนานั้นไม่สามารถลดทอนความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนยุคเดียวกัน (Intra-generation) และยังทำให้ “ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนยุคเดียวกันเพิ่มมากขึ้นด้วย”^๑ ผลกระทบที่ตามมา คือการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไทยจากแนวความคิดการพัฒนาของชาวตะวันตก อันก่อให้เกิดความทุกข์แก่ประชาชนในชุมชนของประเทศไทยหลายประการ การพัฒนาในลักษณะ

^๑ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, ดร., วาทกรรมการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, ๒๕๕๔), หน้า ๒๘๑.

เช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมในชุมชนไทยขึ้นอย่างมากมาย และสามารถทำลายล้างระบบค่านิยม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยได้ภายในเวลาไม่นานนัก

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหมายถึง หลักการหรือวิธีการ ดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีความ เจริญขึ้น เป็นต้น โดยอาศัยแนวทางทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) คือ ทฤษฎีที่ได้จากการ ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นทฤษฎีที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่ถูกสร้างขึ้นมาจากข้อมูลที่เป็นไป ตามปรากฏการณ์จริงมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลายท่านประกอบด้วยแนวคิดการพัฒนาโดยทั่วไป และแนวคิดการพัฒนาตามหลัก พระพุทธศาสนา ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดแนวทางความหมายและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาสำหรับกรวิจัยนี้เป็นลำดับไป

๒.๑.๑ ความหมายของการพัฒนา

มนุษย์ในสังคมทุกสังคมย่อมต้องการความเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ดำเนินไปในทางที่ดี ขึ้นเจริญก้าวหน้าขึ้นที่เรียกว่า “การพัฒนา” (Development) อาจให้คำจำกัดความของการพัฒนา ได้ว่า เป็นกระบวนการเพิ่มศักยภาพของบุคคลเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ คือคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม จากคำจำกัดความดังกล่าว การพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่จะดำเนินการในด้าน ต่างๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนา สำหรับความหมายของคำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทยมาจากคำ ว่า “วุฒฺน” ในภาษาบาลีและ “วรุณ” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ทำให้เจริญ^๒ หรือการเปลี่ยนแปลง ให้ดีขึ้น^๓ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการ พัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นของปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชน เท่านั้น แต่หมายรวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย^๔ เมื่อนำมาใช้กับการพัฒนาชุมชน เป็นการรวมกำลังดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความ เป็นปึกแผ่นและดำเนินการไปในแนวทางที่บุคคลต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือกำลังของ ประชาชนในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตนเองและร่วมมือกันดำเนินงาน อย่างไรก็ตามมักจะได้รับ

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๘๒๗.

^๓ T. R. Batten, *Community and Their Development*, (London: Oxford University Press, 1959), p. 2.

^๔ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, *การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟอร์เพช, ๒๕๔๙), หน้า ๘.

ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยงานราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่นๆ^๕ ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และ โครงการต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา^๖ ตามหลักการบริหารจัดการ จัดเป็นกระบวนการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงความสามารถ และทักษะของผู้นำกลุ่มจัดการทรัพยากรบุคคลและวัตถุ สามารถประสานทำงานร่วมกันให้ดีขึ้นเจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง และองค์การ^๗ กล่าวได้ว่า คือ กระบวนการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนามาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่าภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ^๘ เป็นต้น การพัฒนา เป็นความเจริญเติบโตหรือก้าวหน้า^๙ ที่ทำให้ดีขึ้นคือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่ง ไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^{๑๐} เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ^{๑๑} การพัฒนา เป็นการที่คนในชุมชนและสังคม โดยส่วนรวม ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง ได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตน ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น^{๑๒} เมื่อการพัฒนาถูกกำหนดความหมายจากหลายแหล่งและหลายสาขาวิชา ทำให้ลักษณะของการพัฒนามีหลายประการ แต่ลักษณะที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

^๕ Arthur Dunham, “The Outlook for Community Development”, *The Social Welfare Forum*, (Proceedings of The National Conference on Social Welfare, 1985), p. 3.

^๖ George F. Gant, *Development Administration: Concepts, Goals, Methods*, (Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1979), p. 20.

^๗ กัญญา เพิ่มผล, *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐-๑๑.

^๘ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *ทางสายกลางของการศึกษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖-๑๘.

^๙ ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒*, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔๕.

^{๑๐} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๒.

^{๑๑} ทิตยา สุวรรณชฎ, *สังคมวิทยา*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕๔.

^{๑๒} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, *สังคมไทย : แนวทางวิจัยและการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗๙.

๑. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น หรือให้มีความเหมาะสมอันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

๒. มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนได้

๓. มีลักษณะเป็นพลวัต คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งแต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้า ๆ ปริมาณมาก หรือน้อยก็ได้

๔. เป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้นไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๕. เป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธี หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาการเมืองการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

๖. เป็นปฏิบัติการ คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิด หรือเป็นเพียงแนวคิด หรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

๗. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการและคิดค้นวิธีการพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใดก็ตามถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้ว จะไม่ใช่การพัฒนาแม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

๘. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุขเพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง

๙. มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ^{๑๓}

^{๑๓} สนธยา พลศรี, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๖.

ถ้าหากตีความหมายการพัฒนาจะสามารถตีความหมายได้ ๒ นัย คือ

๑. การพัฒนาในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึง การทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบและในเชิงปริมาณ เช่น ถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่อง ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

๒. การพัฒนาในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ โดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดีซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุด ความกลมกลืนและความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิตโดยไม่เบียดเบียน ทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นตามเกณฑ์หรือเป้าหมายของการพัฒนาที่ได้กำหนดคุณค่าไว้และได้สรุปความหมาย คำว่า การพัฒนาตามทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) ไว้ดังนี้

๑. การพัฒนา คือ สภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศหนึ่ง ๆ สามารถทำให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติสูงถึงร้อยละ ๕ - ๗ ต่อปีและสามารถรักษาระดับนี้ไว้ได้เป็นสภาวะที่ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี

๒. การพัฒนา คือ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเร่งรัดให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศสูงขึ้นและประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓. การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการว่าจ้างงานที่ได้วางแผนไว้แล้วเพื่อลดสัดส่วนของภาคเกษตรกรรม ในขณะที่เพิ่มสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมและการบริหาร

๔. การพัฒนา คือ การสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งการพัฒนานั้นจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการลดหรือขจัดความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันและการว่างงานในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเจริญเติบโต

๕. การพัฒนา คือ กระบวนการหลายมิติซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคม ท่าทีของประชาชน สถาบันต่าง ๆ ของชาติการเร่งรัดความเจริญเติบโต การลดความไม่เท่าเทียม และขจัดความยากจน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมทั้งระบบ และมุ่งสู่การสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมภายในทั้งระบบ เป็นก้าวออกจากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและความรู้สึกนึกคิด

๖. การพัฒนา คือ การสร้างความทันสมัย กล่าวคือ การที่คนในสังคมมีเหตุมีผล มีทัศนคติและความคิดที่ไม่งมงาย มีวินัยทางสังคม มีการคิดและวางแผนการพัฒนา มีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การเพิ่มมาตรฐานการดำรงชีวิต การปรับปรุงสถาบันทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ประเทศชาติมีความเป็นปึกแผ่น มีเอกราช

และมีประชาธิปไตยในระดับพื้นฐาน^{๑๔} การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง นั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติหากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไรพัฒนาอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาและถูกพัฒนา เป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาอยู่ที่ “คน” คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนาและรับผลของการพัฒนา มองคนเป็นกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาจึงรวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคมวัฒนธรรม เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคนหรือสังคม คือ ความอยู่ดีกินดีด้านต่าง ๆ หรือสภาพสังคมที่ดีซึ่งรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจ และการเมืองด้วย^{๑๕}

การพัฒนา เป็นความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี เรื่องความก้าวหน้านี้ได้กลายเป็นเรื่อง ที่ได้รับความเอาใจใส่กันมาก และมีคนส่วนหนึ่งเห็นว่า การพัฒนานั้น หมายถึง เรื่องของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ซึ่งตามทัศนะของการพัฒนาโดยทั่วไปนั้น ควรหมายถึง เรื่องความก้าวหน้าทางสังคมด้วย ไม่เฉพาะแต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเท่านั้น ถ้าในทางเศรษฐกิจเรา ต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด ในทางสังคมก็เช่นกันเราต้องการเห็นความมั่นคงทางสังคม เป็นสังคมที่สงบสุข สังคมที่สามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง ความมั่นคงจึงเป็นเรื่องใหญ่ และในการพัฒนายังต้องคิดถึงเรื่องนี้ด้วย การพัฒนา รวมไปถึงความเป็นธรรม อีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการที่มีส่วนในการพัฒนาตามควร ดังนั้น การพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมด้วย^{๑๖}

สำหรับแนวคิดความหมายของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาสามารถสรุปความได้ว่าการพัฒนามี ๒ ความหมาย^{๑๗} คือ การพัฒนามนุษย์ (Human Development) และการพัฒนาทาง

^{๑๔} เกื้อ วงศ์บุญสิน, ประชากรกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

^{๑๕} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๗.

^{๑๖} โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, การพัฒนาประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^{๑๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๖-๗.

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Sciences and Technology) ซึ่งเปลี่ยนแนวทางมาเป็นค้นหาความรู้ เพื่อให้มนุษย์ได้ความรู้ที่จะมาจัดความสัมพันธ์ให้มนุษย์อยู่กับธรรมชาติได้อย่างดี โดยเกื้อกูลซึ่งกัน และกัน และเทคโนโลยีก็ผลิตและให้พื้นฐานความคิดใหม่นั้นด้วยแรงจูงใจใหม่ ที่ต่างไปอีกแบบหนึ่ง เราก็มีวิทยาศาสตร์ได้ มีเทคโนโลยีได้ แต่มีด้วยฐานความคิดที่ต่างออกไป

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า โดยต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น บุคคลที่อยู่ในชุมชนหรือสังคม ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ทั้งทางด้านกาย ทางด้านศีล ทางด้านจิตใจ และทางด้านปัญญา เมื่อบุคคลมีการพัฒนาแล้วจึงจะส่งผลต่อไปยังการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

๒.๑.๒ แนวคิดการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการพัฒนาทั้งในส่วนของสังคม และตัวมนุษย์แต่ละเน้นที่การพัฒนาคน เพราะเมื่อคนพัฒนาแล้วทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สังคม และเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างแท้จริงเป้าหมายของการพัฒนาคือ การปลดปล่อยตนเองให้พ้นจากความทุกข์ทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยการให้ความสำคัญกับความสุขทางจิตใจอันเกิดจากความมีอิสรภาพที่พึ่งตนเองได้และความเข้มแข็งของบุคคลและสังคม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับการพัฒนาประการหนึ่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นเครื่องพัฒนาทำให้เจริญทำให้เป็นให้มีขึ้น มี ๔ ประการ คือ

๑. กายภาวนา หมายถึง การเจริญ การพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้ง ๔ ด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ ไม่ให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

๒. สีลภาวนา หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน

๓. จิตตภาวนา หมายถึง การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญ งอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตา กรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

๔. ปัญญาภาวนา หมายถึง การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้ บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา^{๑๘}

การพัฒนาทางพระพุทธศาสนานั้นต้องเริ่มที่ตัวบุคคล หมายความว่า บุคคลที่อยู่ในชุมชนหรือสังคม ควรที่จะได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ทั้ง ๔ ด้าน คือ ทางด้านกาย ทางด้านหลักธรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาทางสังคม คือ อปทานิยธรรม หรือวัชชือปทานิยธรรม ได้แก่ ธรรมไม่ทำให้เสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี ๗ ประการ คือ

๑. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชือกรรมตามที่วางไว้เดิม

๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชือ เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง

๕. บรรดาภุคสตรีกุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยไม่ถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขึ้นใจ

๖. เคารพสักการบูชาเจดีย์ของวัชชือทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกที่ เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

๗. จัดให้ความอารักขา ค้ำครองป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลายตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มา พึงมาสู่แคว้นแคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแคว้นแคว้นผาสุก

อปทานิยธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่เจ้าวัชชือทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรม ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่าเมื่อชาววัชชือยังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้เวลาเกลี้ยกล่อมหรือทำให้เกิดความแตกสามัคคีกันภายในกลุ่มของวัชชือจึงจะมีสิทธิชนะจะเห็นได้ว่าอปทานิยธรรม ๗ ประการนี้มีสามัคคีธรรมเป็นคุณธรรมที่คอยเกื้อหนุนให้การปฏิบัติตามนั้นเกิดเป็นผลจริง ฉะนั้น หลักสามัคคีธรรมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาสังคมเป็นไปตามแนวทางที่ชุมชนหรือสังคมตั้งเป้าหมายเอาไว้ ได้แก่ ความมีคุณภาพชีวิตที่ดี^{๑๙} ส่วนสาระสำคัญของความคิดเกี่ยวกับการพัฒนานั้น เนื่องมาจากปรัชญาพื้นฐานของพุทธศาสนาที่ ปรารถนาชี้ทางหลุดพ้นจากความทุกข์และชี้ทางสู่ความสุขให้แก่มนุษย์ตามหลักคำสอนนี้ พุทธศาสนิกชนโดยเฉพาะพระสงฆ์มีหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ ให้พ้นจากความทุกข์ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้พ้นจากสภาพความด้อยพัฒนาด้วย

^{๑๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๘๑-๘๒.

^{๑๙} อ.สตุตทก. (ไทย) ๒๓/๒๐/๑๘.

การศึกษาความสำคัญของการพัฒนาโดยการช่วยเหลือกันทั้งการอบรมในศาสนธรรม และประสบการณ์มีอิทธิพลสำคัญต่อการก่อรูปแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของพระสงฆ์^{๒๐} ในขณะเดียวกันได้มีแนวคิดบทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาประเทศไว้ว่า ถ้าปราศจาก ศีลธรรมเสียแล้ว การพัฒนาประเทศไม่ว่าจะพัฒนาไปทำนองใด ย่อมจะบกพร่องและไม่ สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพัฒนาไปในด้านเป้าหมายซึ่งจะผิตผลสุดท้ายอาจจะพัฒนาไปทำนองที่จะเห็น ความเจริญทางวัตถุซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าเรื่องที่สำคัญแท้ๆ คือ ความเจริญในทางปัญญาและ ในทางศีลธรรมการขาดจากศีลธรรมนั้นจะทำให้โลกเสื่อมโทรมพระพุทธศาสนาจะช่วยเหลือในการ พัฒนาชาติได้ดีนั้นย่อมอาศัยพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสื่อสำหรับสืบทอดพระศาสนาและการที่พุทธ ศาสนาจะช่วยให้มีการพัฒนาชาติได้ดีจริง ๆ ก็คืออาศัยหลักเกณฑ์บางประการ ดังนี้

๑. ความเชื่อในพุทธศาสนา ต้องเป็นความเชื่อที่บริสุทธิ์ไม่เจือปนความเชื่อถือโชคลาง ทางไสยศาสตร์ พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า "คนโง่นั้นมัวแต่พิเคราะห์ดวงดาว" ฉะนั้น ในการที่จะทำให้ มนุษย์โลกมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านวัตถุและสติปัญญาก็ควรที่จะพัฒนาศาสนาใหม่ให้เกิดความบริสุทธิ์

๒. ความเชื่อในพุทธศาสนาเป็นความเชื่อที่มีมูลฐานตั้งอยู่ในเหตุผลและวิชา ไม่ใช่ตั้งอยู่ใน ความเชื่อโดยมงายอย่างเดียวหรืออวิชชา พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า "ท่านทั้งหลายอย่าพึงเชื่อสิ่งใด เพียงเพราะที่ได้ฟังตาม ๆ กันมาหรือเพราะเคยเห็นเช่นนั้น ๆ ต่อมา ฯลฯ ท่านจงเอาข้อที่ได้เห็น ได้ฟัง ได้ตรึกตรองดูด้วยเหตุผลจนเกิดความชัดเจนแล้วจึงค่อยเชื่อ"

๓. การที่จะนำเอาคำสอนของพุทธศาสนามาประยุกต์กับสภาพปัจจุบัน ซึ่งลักษณะของ สังคมได้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องมีการ เปลี่ยนแปลงวิธีการประยุกต์พระธรรมซึ่งเป็นอมตะอยู่แล้วมาใช้กับสภาพปัจจุบันซึ่งจะต้องมี การศึกษาและวิจัยอย่างถ่องแท้

๔. การพัฒนานั้นจำเป็นต้องใช้ทางโลกและทางธรรมเพราะฉะนั้นทางฝ่ายพระสงฆ์ ก็ดี ทางฝ่ายบ้านเมืองก็ดีต้องร่วมมือกันอย่างมากมายมีหลายกรณีที่ฝ่ายบ้านเมืองเพิกเฉยต่อความสำคัญ ของวัดในชนบทและในเมืองและเพิกเฉยต่อความสำคัญของการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในหมู่บ้าน ถ้าความร่วมมือทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาสดำเนินไปด้วยดี ก็จะเป็นประโยชน์ทั้ง ๒ เปลี่ยนแปลง เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตนั้นมีความสำคัญกับทุกคน ถ้าทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะทำ ให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข^{๒๑} อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรมจะต้อง ให้อ่านวยให้แต่ละคนตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคมและธรรมชาติอันตนจะต้องเกื้อกูล

^{๒๐} สมบูรณ์ สุขสาราญ, การพัฒนาชนบทตามแนววิถีพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๕๓.

^{๒๑} ปวย อึ้งภากรณ์, ศาสนธรรมกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง, ๒๕๓๐), หน้า ๖๑-๖๕.

ปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยดี โดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์พร้อมกันนั้น การพัฒนาจะต้องมีธรรมะเป็นพื้นฐาน อำนาจให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรม เมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความยุติธรรม^{๒๒} การพัฒนาตรงกับคำว่า "ภาวนา" ซึ่งหมายถึง การทำให้เจริญงอกงาม (ตรงกับ ภาษาอังกฤษว่า Development) หากพิจารณาจากรากศัพท์ คำว่า พัฒนามาจากภาษาบาลีว่า วัฒนะ หรือ วัฒนา คำนี้หมายถึงความเจริญก้าวหน้า หรือภาวะยืนยาวนาน เช่น คำว่า อายุวัฒนะ หมายถึง ทำให้อายุยืนนาน อันหมายรวมถึง ความเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียนและนอกจากนี้คำว่า วัฒนะ หมายถึงรกรุ่งรัง ไม่มีระเบียบเลยก็ได้ เช่น คำว่า โลกวัฒนโน หมายถึง เป็นคนรกรโลก เป็นสิ่งหรือเป็นคนที่โลกไม่ต้องการ อย่างไรก็ตาม คำว่า การพัฒนาในที่นี้เป็นคำที่กำหนดให้มีคุณค่าและตามหลักการของพระพุทธศาสนาการพัฒนาจะต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ๔ ทาง คือ การพัฒนาทางด้านกายภาพ การพัฒนาศีลธรรมและ/หรือ การพัฒนาสังคม การพัฒนาทางด้านจิตใจและการพัฒนาทางด้านปัญญา นอกจากนี้พระพุทธศาสนาพิจารณาว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการพยายามที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง รักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลง พื้นฟู และปรับปรุงทั้งตนเอง และสังคมรอบข้างให้ดีขึ้นและมีความหมายมากยิ่งขึ้น แต่ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในกระบวนการพัฒนาขึ้นอยู่กับบุคคลเป็นส่วนสำคัญ^{๒๓}

สรุปได้ว่า สาระสำคัญของความหมายของการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนานั้น เนื่องมาจากปรัชญาพื้นฐานของพุทธศาสนาที่ปรารถนาชี้ทางหลุดพ้นจากความทุกข์และชี้ทางสู่ความสุขให้แก่มนุษย์ตามหลักคำสอนนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง เช่น ภาวนา ๔ อปริหานิยธรรม ๗ เป็นต้น ล้วนเป็นการพัฒนาทั้งในส่วนของสังคม และตัวมนุษย์ แต่จะเน้นที่การพัฒนาคน เพราะเมื่อคนพัฒนาแล้วทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สังคม และเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาแก้ไขปัญหา สามารถนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนี้

^{๒๒} พระไพศาล วิสาโล, พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘-๑๙.

^{๒๓} จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๗-๑๑๘.

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างอันมีผลกระทบมาถึงประชาชนเอง และการที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นต้องรับประกันว่าที่มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมกลุ่มเดียวกันจะต้องยอมรับความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง^{๒๔} โดยเป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิกในสังคมที่กว้างกว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน^{๒๕} ตามกระบวนการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และการแก้ปัญหาร่วมกันด้วยความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนต่อตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรเจ้าที่ที่เกี่ยวข้อง^{๒๖} อันเป็นการร่วมมือของประชาชนด้วยความสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนต้องมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้ คือ^{๒๗}

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน และโครงการพัฒนา
๓. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนและโครงการพัฒนา
๔. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา

กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยาการ

^{๒๔}สุรินทร์ สุริยวงศ์, “การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว จังหวัดลำพูน”, **ปริญญานิพนธ์เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, ๒๕๓๖), หน้า ๓๐.

^{๒๕}ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “การวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร”, **รายงานการวิจัย**, (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒.

^{๒๖}สุรเดช มาสินทรัพย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธร อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา”, **ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

^{๒๗}เพ็ญฟ้า คณารักษ์, “การพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑.

ที่เหมาะสมและสนับสนุนต่อตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง^{๒๘} เป็นการที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบท ขึ้นตอนใดขึ้นตอนหนึ่งหรือทุกชั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวยที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน^{๒๙} โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและ การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ^{๓๐} เป็นการเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นสิ่งเร้าให้เกิดให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย^{๓๑} จึงเป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนแสดงออกถึงความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนที่จะต้องดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความปกติสุข ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนถูกกระทบจากสิ่งต่างๆ เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ทำให้เกิดสภาพการดำรงชีวิตอย่างต่างคนต่างอยู่มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาของตนเองให้อยู่รอดไปวันๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมของชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างตรงกับความต้องการของทุกคน^{๓๒} เช่น การมีประชาพิจารณ์ ประชามติ การเข้าชื่อกันเสนอร่างกฎหมายในหมวดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ

^{๒๘}วราจกานา วัธโย, “แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาสุขภาพใจเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, ปริญญาานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘.

^{๒๙}จิต นิลพานิช และคณะ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๓๕๐.

^{๓๐}นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๔.

^{๓๑}นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘.

^{๓๒}ไพรัตน์ เตชรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๗.

และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเข้าซื้อกันเพื่อดำเนินการให้มีการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากมีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ หรือส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ใช้อำนาจฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญและต่อกฎหมายอื่นๆ หรือแม้แต่การชุมนุมเดินขบวน เป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือ การประกันว่าผู้อยู่ในตำแหน่งบริหารรวมทั้งข้าราชการ จะไม่ทำการละเมิดต่อการปกครองแบบธรรมรัฐ”^{๓๓} โดยประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่ที่เรากำหนดไปแล้วว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นของประชาชนที่จะคิดขึ้นมา^{๓๔}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในความหมายกว้างซึ่งมักจะคาบเกี่ยวกับการพัฒนานั้นก็คือ การให้โอกาสประชาชนเป็นผ่านการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจ ให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ ทั้งนี้ การจะเกิดสภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามความหมายที่กล่าวถึงข้างต้น จะต้องเกิดสภาพการณ์หรือ เงื่อนไขสำคัญคือการมีความตระหนักและความเห็นพ้องต้องกันของประชาชนที่มีจำนวนมากพอต่อการริเริ่มโครงการ/กิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดเพื่อที่จะการเปลี่ยนแปลงที่เป็นความต้องการของส่วนรวม ทั้งนี้ ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการโดยมีลักษณะเป็นการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

การแปลงความรู้ให้ง่าย (Simplification of Knowledge) เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จของพิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่น เมื่อได้ความรู้ อันหมายถึงสถานที่ โบราณสถาน วัตถุสิ่งของ มรดกวัฒนธรรมต่าง ๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของเหล่านั้นมาแล้ว เราต้องทำขั้นตอนอื่น ๆ

^{๓๓} อานันท์ ปันยารชุน, มุมมองของนายอานันท์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๔๗.

^{๓๔} อติณ รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒๐.

ต่อไปอีก เพื่อให้พัฒนาไปสู่พิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อรู้อะไร ๆ ได้อะไร ๆ มาแล้วก็เอาความรู้นี้ไปแปลง(transform) และสื่อความหมาย (interpret) ในลักษณะที่เรียกว่า การทำให้ความรู้ให้่ง่ายใช้ได้ทันที : Normalization/Simplification of Knowledge คือ ทำให้ความหมาย คุณค่า และสาระต่าง ๆ ง่ายต่อการทำความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เชิงวิชาการสากลในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นตอนการทำให้รู้ให้่ง่ายนี้ต่างไปจากการศึกษาวิจัยกระแสหลักทั่วไปที่ นักวิจัย/นักวิชาการมักทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างทฤษฎี สร้างชุดความรู้ทางวิชาการที่ซับซ้อนและเข้าใจยาก (abstraction) แต่ในทางพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสิ่งที่ต้องทำให้มากที่สุดและบ่อยที่สุด คือ การทำให้รู้ให้่ง่ายพร้อมใช้ เพื่อให้คนส่วนใหญ่เข้าใจ เข้าถึง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางการพัฒนาได้ด้วยตัวของเขาเองโดยตรง ไม่ต้องรอให้มีคนกลาง (change agent หรือ knowledge-broker) มาช่วยแปลความให้อีกทอดหนึ่งอย่างที่เคยทำ ๆ กันมาในสมัยก่อน

การจัดการความรู้เพื่อนำไปจัดแสดงและนำเสนอในรูปแบบพิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญที่การทำให้่ง่ายต่อการรู้และเข้าใจ เพราะว่ามีกลุ่มเป้าหมายอยู่ที่คนส่วนใหญ่ อยู่ที่คนหมู่มาก ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ใหญ่ที่รู้หนังสือ ไม่รู้หนังสือ คนจน คนรวย คนพิการ ไม่ใช่มุ่งหวังกลุ่มเป้าหมายเพียงแค่นักวิชาการ ข้าราชการ นักธุรกิจ นักท่องเที่ยวหรือผู้นำที่เป็นคนส่วนน้อย จะต้องทำให้ใครต่อใครที่สามารถรับรู้ สามารถเข้าใจได้เหมือน ๆ กันโดยเร็วที่สุด

ถ้าการสร้างความรู้ในรูปแบบที่เรียบง่ายทำได้ดี กระบวนการส่งผ่านความรู้ (knowledge transmit) ในรูปแบบพิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่นดี ผลทางการพัฒนา คือ คนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ก็จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เมื่อผลการพัฒนาเกิดขึ้นเร็วและกว้างขวางก็เท่ากับว่าเราประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างพลังปัญญา (wisdom empowerment) ให้กับคนในชุมชน และให้กับคนหมู่มากนอกชุมชนด้วย ซึ่งจะต่างจากกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อการทำพิพิธภัณฑสถานหลักตรงที่ว่าทำยที่สุดแล้วคนหมู่มากไม่ค่อยได้รับประโยชน์อะไรมากนัก เพราะไม่เข้าใจและเข้าไม่ถึงความรู้ที่เขาไม่ได้มีส่วนร่วมในการชุด ค้นหา หรือสร้างมาตั้งแต่เริ่มต้น อาทิ ในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเฮือนบ้านสวกแสนชื่น ที่ชุมชนบ้านสวกพัฒนา ตำบลบ่อสวก อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๔ พิพิธภัณฑสถานที่บ้านป่าคา ตำบลบ่อสวก อำเภอมืองน่าน และพิพิธภัณฑสถานบ้านนาชาวสามัคคี ในปีพ.ศ. ๒๕๔๕ พิพิธภัณฑสถานบ้านก้อดสวรรค์ทันใจ ตำบลนาชาว อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๖ พิพิธภัณฑสถานนิเวศวัฒนธรรมดงปู่่อ บ้านสวกพัฒนา ตำบลบ่อสวก อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ พิพิธภัณฑสถานไห้สู้หุเตาแม่ น้ำน้อยและพิพิธภัณฑสถานบ้านเชิงกลัด(ชุมชนวัดพระปรางค์) ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ในปีพ.ศ. ๒๕๔๙ ได้จัดให้มีกิจกรรมการศึกษาวิจัยค้นหาภูมิปัญญาความรู้มิติต่าง ๆ ในวัฒนธรรมชุมชนของหมู่บ้าน (ขั้นตอนการสร้าง ชุด ค้นหาความรู้) ได้แก่ ภูมิปัญญาความรู้เรื่องความมั่นคงทางอาหาร เศรษฐกิจพอเพียงใน

ระดับครอบครัว สมุนไพรใกล้บ้านและรอบบ้าน นิเวศวัฒนธรรมในป่าดอยภูซาง (แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์) ความสัมพันธ์ของเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาทำไร่ทำนา ป่าเมืองและการทำเหมือง เครื่องจักสานกับป่าไม้และประโยชน์ใช้สอย ผ้าทอและเครื่องมือทอผ้า ระบบความเชื่อ พิธีกรรมของชุมชนกับป่า แหล่งน้ำ ที่นา การทำนา การปลูกเรือน การหาและจับสัตว์น้ำ การหาและจับดักสัตว์ป่า การหาและเก็บผักผลไม้จากป่าและท้องนารอบ ๆ หมู่บ้าน

มิติต่าง ๆ ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและเป็นวัตถุสิ่งของที่จะนำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นในขั้นตอนการศึกษา วิจัยภูมิปัญญาความรู้ของชุมชนต่าง ๆ ดังกล่าวจึงเป็นการทบทวนความรู้และความสามารถในการจัดการวิถีชีวิตในห้วงเวลาและในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชุมชนที่ทำให้คนแก่คนแก่เจ้าของความรู้และประสบการณ์ได้ฟื้นฟูความรู้ภูมิปัญญาของตน ได้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นใหม่ของชุมชนได้ทราบ ได้ร่วมกันประเมินคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาความรู้มิติต่าง ๆ ว่าภูมิปัญญาความรู้ใดยังมีคุณประโยชน์ใช้งานอยู่ได้ และมีภูมิปัญญาความรู้ชุดใดมิติใดที่หลงลืมไม่ได้ใช้งานมานานแล้วและจะสามารถฟื้นฟูภูมิปัญญาความรู้ชุดใดขึ้นมาใช้งานใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาของชุมชนที่เผชิญอยู่ได้บ้าง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้และประเมินคุณค่าและศักยภาพของทรัพยากรภูมิปัญญาความรู้ของชุมชนไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ยังสร้างโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดีที่มีอยู่ในชุมชน และใกล้ชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจการทำงานวิชาการและเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

กิจกรรมการจัดการในขั้นตอนต่อจากการทำความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชน ก็คือ การสร้างสื่อ (media/means creating), Barcode สำหรับให้คนหมู่มากได้เรียนรู้จนเกิดความรู้และเข้าใจในสาระหรือสาร (information) เกี่ยวกับความรู้ที่ต้องการบอกกล่าวให้รู้มากขึ้นอีก ซึ่งความรู้ความเข้าใจที่เกิดกับกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเฉพาะเวลาในการวิจัยในกระบวนการแผนที่มีรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นอาจจะยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการแผนที่มีรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นแหล่งนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ไปสู่คน กลุ่มอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้มาร่วมรู้หรือจะมาร่วมรู้ในอนาคตได้อีกด้วย นั่นคือต้องเอาความรู้ที่ถ่ายทอดให้แพร่ขยายออกไปอีกในวงกว้างซึ่งสาระความรู้ก็อาจจะถูกแปลงไปเป็นสื่อรูปแบบอื่น ๆ ได้อีก และสื่อสำคัญชนิดหนึ่งก็คือ การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ (museum display) นั่นเอง นอกจากการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบของสื่อจัดแสดงนิทรรศการ การจัดแสดงวัตถุสิ่งของ การทำเป็นเอกสาร และสื่ออื่น ๆ แล้ว ผู้คนที่มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยจนมีความรู้ความเข้าใจดีมากพอแล้วเขาก็อาจจะเอาสาระนั้นไปนำเสนอด้วยวาจา การนำชม การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ ในชุมชนและที่มาจากนอกชุมชน จะเห็นได้ว่า ความรู้ที่ได้มา

จากการศึกษาวิจัยจะถูกแปลง (transform) ไปสู่สื่อต่าง ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นเริ่มจากการทำความเข้าใจในแง่ที่กล่าวมาแล้ว

จะเห็นได้ว่าการจัดการในขั้นแรก คือ การศึกษาวิจัยแผนพัฒนาที่วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือการศึกษาแบบมีส่วนร่วมรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้เพียงขั้นตอนเดียวก็ก่อให้เกิดผลทางการพัฒนาชุมชนในระดับต่าง ๆ มากมาย ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการดำเนินการเฉพาะในชุมชนเล็ก ๆ (จุลภาค/หน่วยย่อย) แต่ถ้าเราจัดการให้ดีก็สามารถจะทำให้ความรู้ที่แพร่ออกไปอย่างกว้างขวางออกไปสู่ระดับมหภาคได้

ที่ผ่านมาบางคนอาจบอกว่าการทำวิจัยในระดับชุมชนท้องถิ่นเล็ก ๆ ไม่มีผลลัพธ์หรือผลกระทบต่อเนื่อง (impact) ต่อการพัฒนาในระดับมหภาคซึ่งอาจจะเป็นจริงในการวิจัยเชิงปริมาณกระแสหลัก แต่ถ้าเราศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่เป็นกระบวนการพัฒนาชุมชนหรือกระบวนการทำนุบำรุงชุมชนให้เจริญในลักษณะดังกล่าว ซึ่งผลกระทบของการศึกษาวิจัยมีโอกาสแผ่ออกไปถึงและไปทั่วด้วย เพราะว่าสาระของการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการศึกษาวิจัยและข้อค้นพบสำคัญ ๆ มักจะถูกนำไปเผยแพร่ผ่านระบบและกลไกสื่อสารมวลชนให้คนทั่วไปได้รับรู้ได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับคนในชุมชนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชุดความรู้ที่ถาวรรวมทั้งวัตถุสิ่งของที่เป็นมรดกและเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมก็ยังคงจัดแสดงและนำเสนออยู่ที่พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น ใครจะไปดูเมื่อไรก็ได้ มีอยู่ตลอดไป เพราะเป็นการจัดการในลักษณะยั่งยืน ความยั่งยืนของชุดความรู้ที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาในกระบวนการแปลงความรู้ให้ถ่ายทอดให้คนรู้เร็ว รู้จริง และทำได้

ขณะเดียวกันก็ส่งผลไปถึงผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยทุกคน ทั้งผู้จัดการ ทั้งผู้เข้าร่วมในการจัดการทั้งคนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งคนมาเยือน นักวิจัย ชาวบ้าน ประชาชนที่อยากรู้ทุกคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้รู้ได้เรียนรู้ถือเป็นผู้เรียนรู้ทั้งสิ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในลักษณะการมีส่วนร่วม ทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาวิจัยทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นผู้มีความสำคัญเท่ากันทุกคน ความรู้จึงแพร่หลายกระจายสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้น ในอนาคตผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นมีมากขึ้น ความรู้ก็กระจายออกไปมากขึ้น ที่สำคัญก็คือ มีผู้เรียนรู้แล้วนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้กันมากขึ้น ก็ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ มากมาย ๆ ขึ้นไปโดยไม่จำเป็นต้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายของหน่วยงานใดเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการจัดการในชุมชนจะต้องเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเนื้อหาแตกต่างกันดังนี้^{๒๗}

๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion Theory) กล่าวถึงการใช้ คำพูด หรือการเขียนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำโดยใช้หลักพฤติกรรมของมนุษย์ การเกลี้ยกล่อม ต้องอาศัยชนส่วนใหญ่ และใช้เวลามาก ในการเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยพฤติกรรม สัญชาตญาณ การศึกษาอบรมและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเกลี้ยกล่อมจะให้ ผลดีต้องสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับ

๒. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของชนในชาติ (National Morale Theory) กล่าวถึงการ สร้างกำลังใจหรือการสร้างขวัญขึ้นมาเพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ คนที่มีขวัญในการทำงานดีจะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าคนที่ ไม่มีขวัญและกำลังใจ เมื่อคนมีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก็จะทำให้เขามีความคิดที่จะเข้าไป มีส่วนร่วมกับสังคมในด้าน ต่าง ๆ เพื่อที่จะพิทักษ์รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเอาไว้

๓. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการจูงใจให้คนทำงาน ด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ชนหมู่มากจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มี ความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักประนีประนอม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และอดทน ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ผู้นำ ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานกันอย่างมีขวัญและกำลังใจ ทำให้คนหมู่มากเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ การสร้างผู้นำจึงเป็น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง เพราะผู้นำที่ดี สามารถจูงใจให้คนคล้อยตาม และเต็มใจที่จะ ให้ความร่วมมือด้วยดี

๔. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative System and Method Theory) กล่าวว่า การใช้ระบบการบริหารเป็นวิธีการในการระดมความร่วมมือที่ง่ายที่สุด เพราะใช้ กฎหมายระเบียบแบบแผนในการดำเนินการ แต่ผลของการร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของแนวการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ การประเมินผลโครงการและอื่น ๆ ไม่ว่า ประชาชนจะเข้าร่วม โดยตรง หรือเข้าร่วมโดยอ้อม ผ่านผู้แทนหรือไม่ก็ตาม

๕. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Human Motivation) มาสโลว์ ได้อธิบายว่า การที่จะ จูงใจคนนั้น จะต้องรู้ความต้องการตามลำดับขั้นของคน และการปฏิบัติการเพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น มาสโลว์ แบ่งลำดับความต้องการ ของคนออกเป็น ๕ ระดับ

Cohen, J.M. and Uphoff ได้อธิบายกรอบความคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชนบทไว้ว่า มี ๓ มิติ (Dimensions) และ ๒ บริบท (Contexts) ทั้งนี้ ในมิติของการ มีส่วนร่วม ได้แก่

^{๒๗} ไกรสร เพ็ญสกุล และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ”, (รายงานวิจัยกรมทรัพยากรน้ำ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑), หน้า ๓๒. (อัครสำเนา).

มิติที่ ๑ การมีส่วนร่วมอะไร (What) แบ่งเป็น

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
๓. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

กรอบทฤษฎีการมีส่วนร่วมโดยได้รับการพัฒนาจากแนวคิดที่เป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

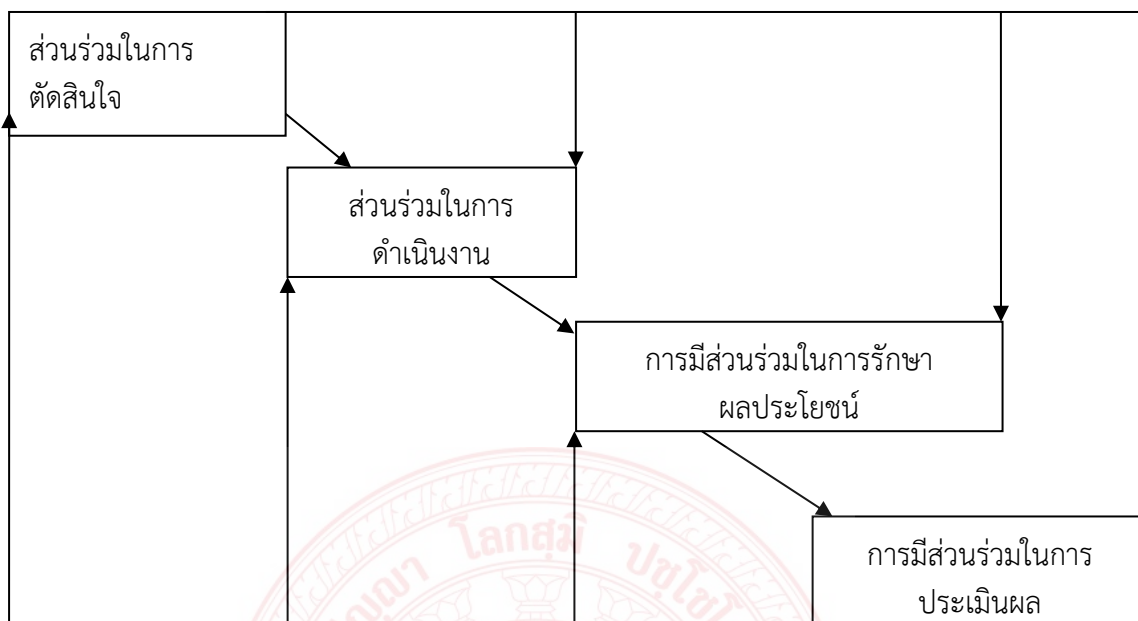
ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นจึงเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลที่ได้ประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

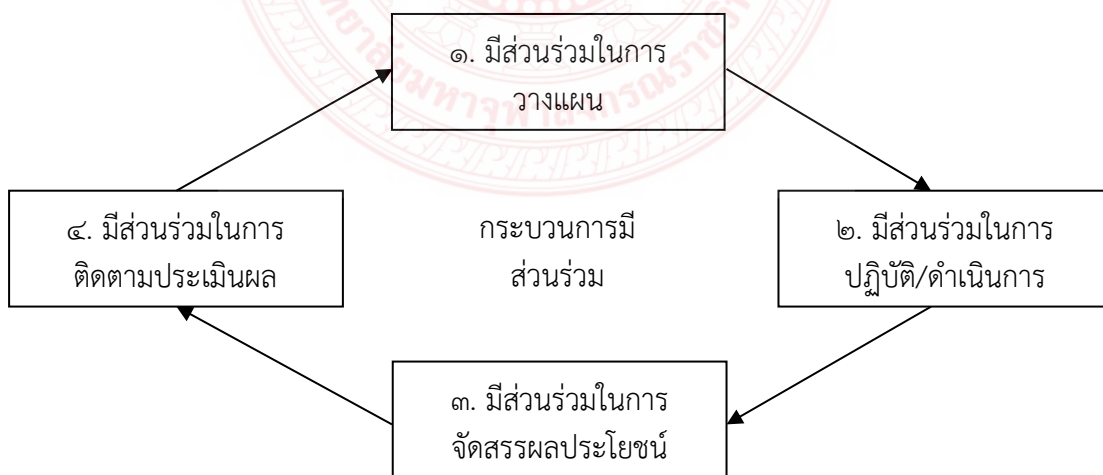
ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตในขั้นนี้ คือ ความเห็น (view) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ซึ่งสามารถแสดงเป็นวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff ได้ดังนี้²⁸

ภาพประกอบที่ ๒.๑ แสดงวงจรการมีส่วนร่วม

ในส่วนของ ฤวิลาดี บุรีกุล และคณะ^{๓๕} ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็นขั้นตอนง่าย ๆ ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ ๒.๒ แสดงขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม

^{๒๘} ฤวิลาดี บุรีกุล, เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง “การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ”, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑), หน้า ๘.

^{๓๕}

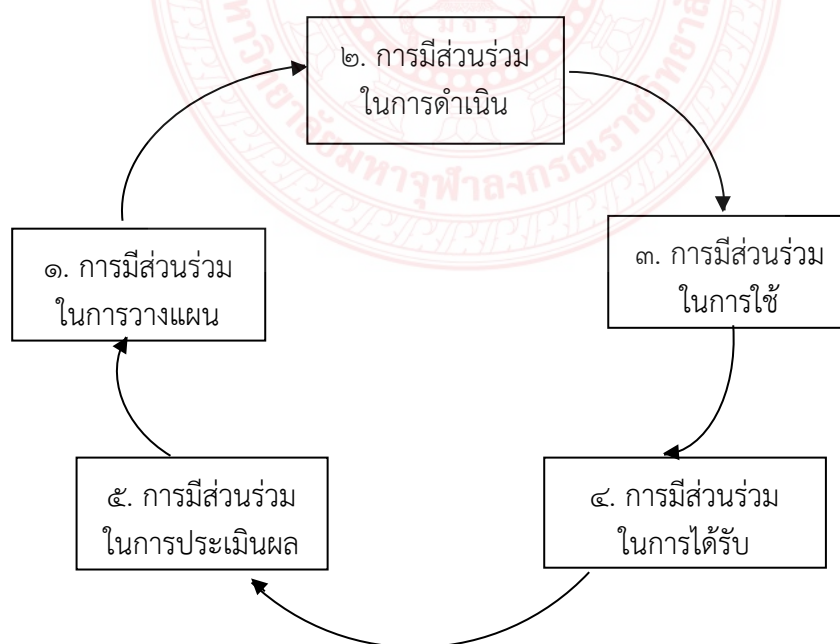
ขั้นที่ ๑ มีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ ๒ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ ๓ มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ ๔ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ ๑ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

สถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย³⁰ ได้จัดประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอิงพัฒนาการของโครงการพัฒนาเป็นเกณฑ์กล่าวคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยภารกิจสำคัญ ๕ ประการ

ภาพประกอบที่ ๒.๓ แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๖๕.

ภารกิจที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) อันได้แก่ การที่ประชาชนมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการนับตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาการกำหนดลำดับ ความสำคัญของปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน การกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลโครงการ

ภารกิจที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) อันได้แก่ การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ และการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ภารกิจที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) อันได้แก่ การนำเอากิจกรรมต่าง มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มระดับการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม

ภารกิจที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ (Participation in Benefit-Sharing) อันได้แก่ การแจกจ่ายผลประโยชน์ต่าง ๆ ในการพัฒนาอย่างยุติธรรม

ภารกิจที่ ๕ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) อันได้แก่ การให้ประชาชนได้รับทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขในลำดับต่อไป

ทั้งนี้ รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เห็น ๔ รูปแบบ^{๓๑} คือ

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาสาเหตุในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) และการประชาพิจารณ์ (Public Hearing)

๔. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของ

^{๓๑} จินตวีร์ เกษมสุข, หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๙ - ๑๑.

คณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ และได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า “มีชุมชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในการวางแผนระยะยาวอย่างสม่ำเสมอเพื่อชี้ทิศทางการพัฒนาและเพื่อที่จะตัดสินใจลำดับความจำเป็นของงบประมาณหรือเพื่อที่จะพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการหลังใหม่โดยเฉพาะ ขอบเขตของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะมีประเด็นกว้างขวางครอบคลุมทั้งเมืองหรือนครหรือเขตเทศบาลหรืออาจจะจำกัดอยู่เพียงชุมชนใดชุมชนหนึ่งโดยเฉพาะ”^{๓๒}

การติดตามงานประเมินผลแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้^{๓๓}

การติดตามและประเมินผล มักถูกนำมากล่าวพร้อมกันเป็น “การติดตามและประเมินผล” แต่โดยแท้จริงแล้วคำทั้ง ๒ มีความหมายที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

การติดตามงาน (Monitoring) คือ ระบบการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ซึ่งจะมีการติดตามเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มดำเนินการโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อการทบทวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมในประเด็นสำคัญ ๒ ประการ คือ ประการแรก การใช้ทรัพยากรของโครงการ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ มีคุณภาพเป็นอย่างไร ในประการที่ ๒ การพิจารณากระบวนการ วิธีการทำงานว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพียงใด มีปัญหา-อุปสรรคใด ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง

การประเมินผล (Evaluation) ความหมายในมุมมองของงานพัฒนาชุมชนคือ “การศึกษาว่าการดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ภายใต้เงื่อนไข ปัจจัยใด หากจะดำเนินการต่อไปน่าจะอย่างไรบ้าง” การประเมินผลจึงมุ่งเน้นเพื่อให้เห็นว่าโครงการพัฒนาได้ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการแสดงให้เห็นคุณภาพของโครงการประเมินผลสามารถทำได้ในหลายช่วงเวลา ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยทั่วไปมี ๔ ระยะ คือ นอกจากการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมแล้ว ในกระบวนการทำงานพัฒนามักจัดให้มี ๑) การสรุปทบทเรียน เป็นระยะ ๆ ของการดำเนินงาน ๒) การทบทวน ตรวจสอบผลสำเร็จและความล้มเหลว ๓) พิจารณาศักยภาพและข้อจำกัด เงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดผลสำคัญหรือปัจจัยเงื่อนไขที่ขัดขวางความสำเร็จ และ ๔) การพัฒนางานในอนาคต เพื่อให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด ซึ่งอาจหมายถึงการเสริมศักยภาพ การแก้ไขข้อจำกัด ทั้งนี้การสรุปทบทเรียนมุ่งเน้นที่จะสรุปกระบวนการ วิธีการ

^{๓๒} วันชัย วัฒนศัพท์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท, ๒๕๔๗), หน้า ๓๖ - ๓๗.

^{๓๓} อรุณี เวียงแสง และคณะ, การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร: พิษณุไทยออฟเซ็ท, ๒๕๔๘) หน้า ๑๘ - ๒๐.

ทำงานเป็นสำคัญ ว่าถูกออกแบบอย่างไรเอื้อให้เกิด “การเรียนรู้” หรือไม่ เช่น การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการในเชิงความสัมพันธ์แนวราบ การมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร จนเกิดความไว้วางใจกัน การมองสิ่งต่าง ๆ อย่างองค์รวมและบูรณาการ เป็นต้น

ได้มีนักวิชาการอีกท่านได้กล่าวว่า^{๓๔} การติดตาม (Monitoring) คือ กระบวนการตรวจสอบ บันทึกซ้ำหลายครั้ง เป็นส่วนหนึ่งของวัฏจักรการจัดการ นั่นคือ การติดตามสังเกตผลกระทบเห็นระยะ ๆ จะใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงวิธีการจัดการ

การติดตามในงานจัดการทรัพยากรป่าไม้เช่นเมื่อนุญาตให้ชุมชนจัดการป่าชุมชนนั้นสามารถแบ่งการติดตามจัดการโครงการป่าชุมชนออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ^{๓๕}

๑. การติดตามโครงการ (Project monitoring) หรือบางทีอาจเรียกว่าการติดตามกิจกรรม (Active monitoring) เป็นการติดตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กำหนดตามแผนงานต่าง ๆ ในโครงการ ว่าทำได้หรือไม่ ได้ผลตามที่วางแผนทั้งปริมาณ และคุณภาพอย่างไรบ้าง ซึ่งการติดตามลักษณะนี้จะเป็นงานของเจ้าของโครงการ

๒. การติดตามผลกระทบของโครงการ (Impact monitoring) คือ การติดตามวัตถุประสงค์ของการจัดการ เช่น การทำป่าชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ โดยติดตามว่ามีผลกระทบต่อป่า ต่อคนอย่างไร ลักษณะการติดตามจะเป็นการติดตามร่วมกันระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการนั้น ๆ เช่น ภาครัฐกับชุมชนร่วมกันติดตามประเมินผลการทำป่าชุมชน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงวิธีการจัดการความจริงแล้ว คำว่า ยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรหรือจัดป่านั้นเป็นการเดินสู่ความยั่งยืน การติดตามผลกระทบนั้นก็เปรียบเสมือนแสงส่องทางไปสู่จุดหมาย

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

จากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จากความผิดพลาดของการพัฒนาประเทศ ความอ่อนแอแผ่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทำให้เกิดกระแสการหวนกลับมาสนใจ “ชุมชน” และ “ความเข้มแข็งของชุมชน” กว้างขวางมากขึ้น และถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ และ ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ เป็นลำดับ ซึ่งมุ่งเน้นความเข้มแข็งที่มาจากฐานรากเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริงจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้ความหมายมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

^{๓๔} ระวี ถาวร, การติดตามระบบนิเวศอย่างมีส่วนร่วม: บทเรียนปัจจุบันสู่ทิศทางในอนาคต, (ปทุมธานี: บริษัท ดุมาเยส จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

^{๓๕} อ่างแก้วใน ระวี ถาวร บรรณาธิการ, การติดตามระบบนิเวศอย่างมีส่วนร่วม : บทเรียนปัจจุบันสู่ทิศทางในอนาคต, หน้า ๑๕.

๒.๔.๑ ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

คำว่า “ชุมชนเข้มแข็ง” ถูกให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายตามทัศนะ ดังนี้ ชุมชนที่มีสมาชิกมีความสามารถในการบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นๆ ให้สามารถเผชิญกับภาวะวิกฤตต่างๆ ได้ ความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากการที่คนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันเข้ามาร่วมคิดร่วมทำมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ความเป็นชุมชนจะทำให้มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาทุกชนิดทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การเมืองและสุขภาพ^{๓๖} เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง สามารถบริหารจัดการตัวเอง จัดการทรัพยากร มีความรักท้องถิ่นเคารพในวัฒนธรรมภูมิปัญญา มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายพออยู่พอกินมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและสมดุลกับธรรมชาติ^{๓๗} เป็นประชาคมตำบลที่เข้มแข็งโดยพื้นฐานควรมีลักษณะที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง/วิธีการที่จะนำไปสู่สิ่งที่เขาใฝ่ฝันฐานของสังคมที่เข้มแข็ง หมายถึง ความเข้มแข็งในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคมวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง แม้กระทั่งเรื่องศาสนา เรื่องจริยธรรม คุณธรรม รวมทั้งคุณภาพของผู้นำ คุณภาพของบุคคล คุณภาพของประชากร ที่มีการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเป็นอย่างดี^{๓๘}

สรุปได้ว่า เป็นชุมชนที่สามารถจัดการกับชุมชนของตนได้ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและมีนักวิชาการบางท่านได้อธิบายความหมายในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไปในแต่ละมิติเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการบางท่านได้ให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งผ่านตัวแทนของคำว่าประชาคมเข้มแข็งอีกด้วย ในความเข้าใจของผู้เขียนเห็นด้วยว่า กล่าวถึงแทนกันได้เพราะคำว่าประชาคมที่มีการนำมาใช้ในสังคมไทยนั้น หมายถึง การรวมตัวกันของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ในการจัดการกิจกรรมต่างๆ

^{๓๖}ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๔๖.

^{๓๗}เสรี พงศ์พิศ, เครือข่ายยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทยาการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๘.

^{๓๘}ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, แผนแม่บทเพื่อการฟื้นฟูชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒.

๒.๔.๒ องค์ประกอบและลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่างๆ พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบและลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ที่เกี่ยวข้องตําราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ให้ความหมายมีรายละเอียดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักการสำคัญในลำดับแรกๆ ของการพัฒนาชุมชนหรือการทำนุบำรุงชุมชนให้เจริญคือการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักการสากลที่นำพาคน ชุมชน สังคมไปสู่เป้าหมายที่เป็นความสุข

๒.๔.๓ ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าลักษณะของชุมชนเข้มแข็งได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้พอที่จะสรุปได้ ดังนี้ ชุมชนมีหลายแบบชุมชนไม่จำเป็นต้องหมายถึงคนกลุ่มใหญ่มายู่รวมกันในอาณาบริเวณเดียวกันแต่ความเป็นชุมชนสามารถให้คำจำกัดความได้ คือ ความเป็นชุมชนนั้นอยู่ที่การที่คนในชุมชนจำนวนหนึ่ง (คนละพื้นที่ก็ได้) มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีการติดต่อสื่อสารกันมีความเอื้ออาทรต่อกันมีการเรียนรู้และร่วมกันกระทำภารกิจต่างๆ^{๓๙} เป็นเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนว่าอาจพิจารณาได้จาก

๑. ตัวบุคคลหรือทุนมนุษย์คือ สิ่งที่บ่งบอกความเข้มแข็งของชุมชนคือการเจริญเติบโตในเชิงปริมาณและคุณภาพขององค์กร นั่นคือ มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและมีการสืบทอดคนรุ่นใหม่ๆ เข้ามารับช่วงภาวะงานส่วนในมิติเชิงคุณภาพดูได้จากความรู้ความสามารถและทักษะรวมทั้งความคิดและพลังแห่งศีลธรรมทั้งของสมาชิกและผู้นำอีกทั้งผู้นำอาจดูได้จากความสามารถและการประสานผลประโยชน์สิ่งสำคัญที่ต้องดูอีกอย่างคือ พลังสร้างสรรค์ของสมาชิกในการคิดค้นและทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวาและมีความต่อเนื่อง

๒. ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมคือ ผลงานหรือกิจกรรมกลุ่มมีความต่อเนื่อง ดำเนินการอย่างเป็นเครือข่ายและขยายกิจการใหม่ๆ นอกจากนี้พิจารณาได้จากความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่องค์กรเผชิญในภาวะวิกฤต

๓. ปริมาณและคุณภาพของทุนที่เป็นวัตถุประสงค์ หรือสภาพแวดล้อมพิจารณาจากทุนด้านปริมาณของวัตถุประสงค์ที่เพิ่มมากขึ้นหรือได้มา ส่วนมิติเชิงคุณภาพ พิจารณาจากความยั่งยืนของทุน

^{๓๙} ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ, หน้า ๑๓.

๔. ทนเพื่อนหรือเครือข่ายการมีเครือข่ายสมาชิกหรือกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและเห็นถึงศักยภาพในการระดมทุน พิจารณาได้จากเครือข่ายสมาชิกที่มีกว้างขวางมากขึ้น และความสามารถในการจัดการเครือข่าย

๕. สถานภาพขององค์กรชุมชนซึ่งองค์ประกอบจากหนึ่งถึงสี่เป็นเพียงการพิจารณาจากตัวองค์กรชุมชนเท่านั้น การพิจารณาศักยภาพควรพิจารณาอ้างอิงจากภายนอกด้วย นั่นคือ การประเมินการยอมรับต่อองค์กรชุมชนจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องว่าให้การยอมรับในเรื่องไหนมากน้อยเพียงใดนอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ ยังเสนอว่า การพิจารณาความเข้มแข็งของชุมชนหากมองในมุมกว้างแล้วน่าจะพิจารณาถึงขีดความสามารถของชุมชนในการควบคุมตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้เช่นการกำหนดราคาขายการอยากให้ลูกหลานอยู่ในหมู่บ้าน กรรมสิทธิ์ที่ดินและป่าชุมชน เป็นต้นโดยมีความสามารถในการควบคุมได้มากยิ่งขึ้นตั้งแต่ วิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัว กลุ่มหมู่บ้าน เครือข่ายตลาด และนโยบาย^{๔๐}

สรุปได้ว่า ลักษณะของชุมชนเข้มแข็งต้องเป็นพื้นฐานของความรักความสามัคคีและความเอื้ออาทร มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องรู้จักใจกว้างยอมรับความแตกต่าง และความหลากหลายซึ่งเป็นคุณค่าหลักของระบอบประชาธิปไตย ระบบความร่วมมือและความเป็นประชาคม ประชาสังคม จะทำให้สังคมโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างดุลยภาพทางการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งอาจกระทำได้โดยอาศัยกระบวนการที่สำคัญ ๔ ขั้นตอน คือ

๑) ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมคนหรือการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

พัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือ การเตรียมคนเป็นปัจจัยหลักสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนาในระดับชุมชนทำให้โครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในชุมชนประสบความสำเร็จสูงโดยแกนนำหรือผู้นำที่ประสบความสำเร็จมักจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนจึงควรมีการดำเนินการดังนี้ ๑) การค้นหาทรัพยากรบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้แทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ผู้นำ กลุ่มอาสาสมัคร หรือ ผู้มีความสนใจกลุ่มคนจนหรือกลุ่มผู้ประสบ

^{๔๐} กาญจนา แก้วเทพ, องค์กรชุมชน กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม, (ขอนแก่น : สำนักพิมพ์บริษัทแปลนพริ้น ตั้ง จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙ - ๒๐.

ปัญหา ๒) เนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอดหรือให้การศึกษาแก่บุคคลในชุมชนนั้นต้องเป็นเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมและผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายอาจมีดังนี้

ก) สภาพชุมชน ได้แก่ ความเป็นมา การเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือชุมชนสภาพปัญหาของชุมชนและผลการพัฒนาจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อชุมชน

ข) วิถีชุมชน ได้แก่ การอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ วิธีการจัดการกับการขัดแย้งของชุมชนแนวคิดในการพึ่งพาตนเอง เป็นต้น

ค) ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต

ง) ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและคุณภาพชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี

จ) ส่งเสริมอุดมการณ์และวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้การอยู่ร่วมกันของชุมชนมีพลังผลักดันที่ดีจากการมีสำนึกความรู้สึกเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและผูกพันต่อชุมชน

๒) ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นปัญหาของชุมชนและการพัฒนาทางเลือกเพื่อดำเนินกิจกรรม

ต้องมีการดำเนินการโดยผ่านกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้ ๑) กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนทั้งทางด้านครอบครัว คน ทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ๒) การพัฒนาทางเลือกเพื่อดำเนินกิจกรรมจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์มาสู่การสนทนาอย่างพินิจพิเคราะห์ภายใต้โอกาสที่เปิดให้ทุกคนได้นำเสนอทัศนะของตนเองต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขทั้งทัศนะที่เป็นข้อสนับสนุนหรือขัดแย้งภายใต้การให้เกียรติในฐานะเป็นคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกันในการเลือกดำเนินกิจกรรม ของชุมชน มักจะมีลักษณะแบบองค์รวม (Holistic) กล่าวคือ มีความรอบด้านแก้ไขทั้งปัญหา เศรษฐกิจ อาชีพ โครงสร้างพื้นฐาน ทุนและการออกการศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม สวัสดิการและการเมืองไปพร้อมๆ กัน และเมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติก็จะแบ่งความรับผิดชอบหรือมอบหมายให้กลุ่มสนใจรับผิดชอบดำเนินกิจกรรม

๓) ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

กิจกรรมสาธารณะของชุมชน เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความสนใจและการมีเป้าหมายร่วมกันของคนในชุมชนทำให้มีการรวมพลังมีการสนทนาอย่างพินิจพิเคราะห์ริเริ่มกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์หลากหลายมีการจัดการร่วมกันภายใต้ความสัมพันธ์ในแนวระนาบเรียนรู้และสรุปบทเรียนร่วมกันโดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) การจัดองค์กรและการบริหารจัดการมีการมอบหมายหรือจัดตั้งองค์กรผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงาน ทำให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการประสานกลุ่มคน องค์กร และพหุภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

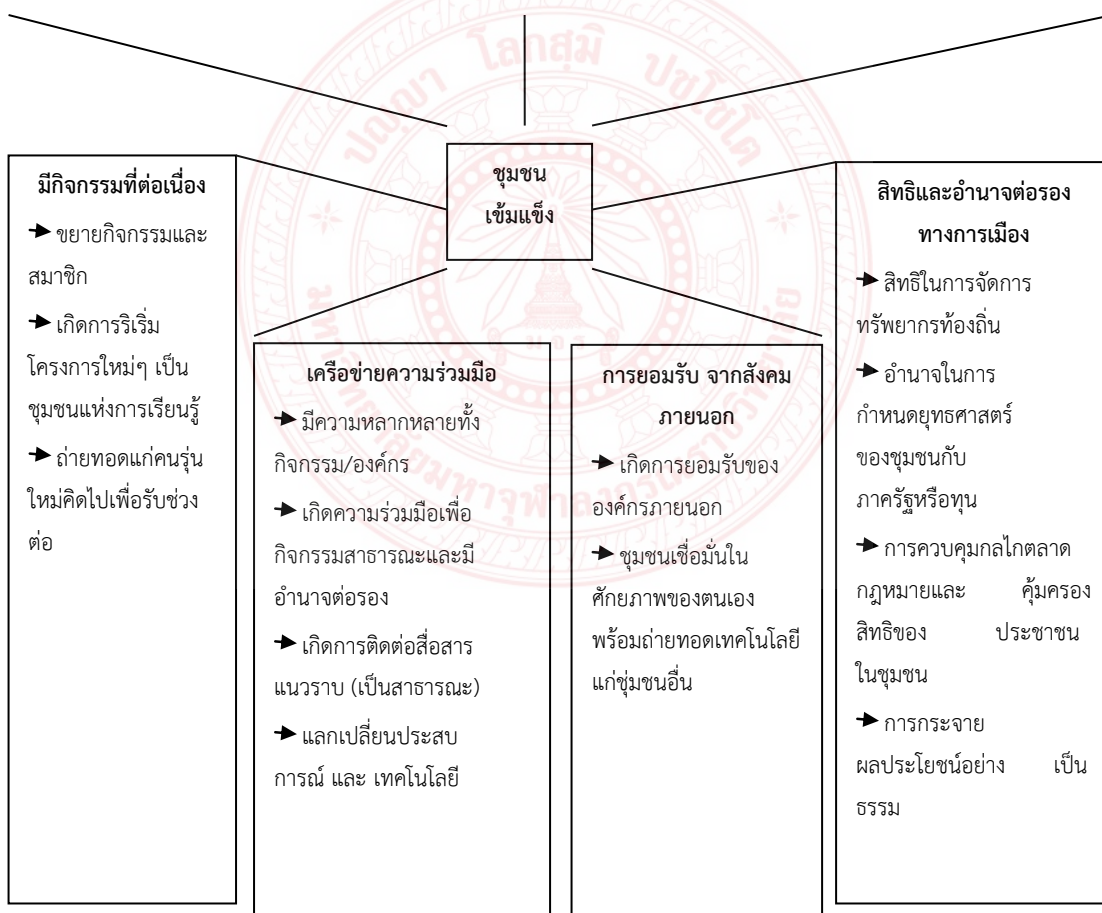
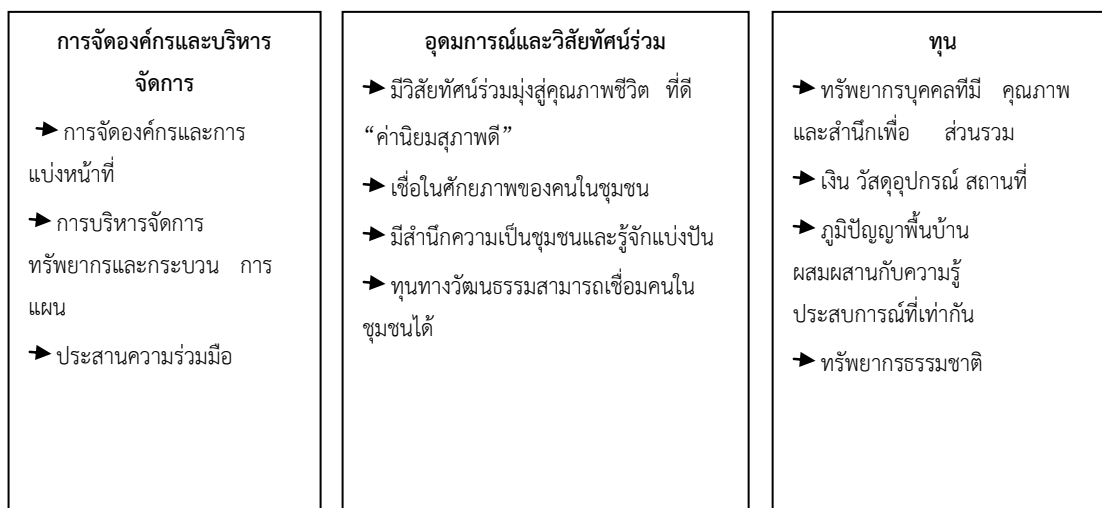
(๒) ส่งเสริมการวางแผนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการประชุมเพื่อวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation influence control) หรือเทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิคการประชุมเพื่อกำหนดอนาคตร่วมกัน (future search conference) เพื่อให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายวางแผนระดมทรัพยากรแบ่งบทบาทหน้าที่และจัดทำเครื่องชี้วัดจัดทำระบบการติดตามความก้าวหน้าและสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานร่วมกัน

(๓) การประเมินผลกิจกรรมโดยสาธารณะต้องให้ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ และอาจเชิญบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินทำให้ชุมชนสามารถสรุปบทเรียนและมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมโครงการได้อย่างต่อเนื่อง

(๔) พหุภาคีจัดระบบสนับสนุนกระบวนการและแผนงานโครงการขององค์กรชุมชน ภาครัฐต้องปรับบทบาทมาเป็นฝ่ายกระตุ้นและอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเพิ่มความเข้มแข็งแก่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากทั้งภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจ นักวิชาการ นักพัฒนา สื่อมวลชน รวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นในลักษณะพหุภาคีที่ร่วมกันสนับสนุนให้ประชาคมในชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง

๔) ขั้นตอนที่ ๔ ขยายเครือข่ายความร่วมมือ

ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นจำเป็นต้องประสานความร่วมมือกันทั้งสังคมโดยมีกระบวนการที่สำคัญ คือ ๑) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มต่างๆ เพื่อความเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับสังคมวงกว้างที่ต่อยอดจากชุมชนท้องถิ่น ๒) พัฒนาความเป็นประชาคมอำเภอ จังหวัด เปิดโอกาสให้เครือข่ายต่างๆ เข้าร่วมในลักษณะเป็นพหุภาคี

แผนภาพที่ ๒.๔ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน^{๔๑}

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๘.

สรุปได้ว่า ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชน ในชุมชนต่างๆมีการรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ คือ เน้นการกระจายการพัฒนาป้องกัน และปกป้องชุมชนมากขึ้นการพัฒนาท้องถิ่นให้ทุกภาคส่วนเข้ามาสนับสนุนและให้ชุมชนและท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการตัวเอง สร้างการเรียนรู้ในชุมชนใช้พลังชุมชนในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนั้นในการพัฒนาและสร้างชุมชนเข้มแข็งจึงมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดองค์กร และบริหารจัดการ อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทุน มีกิจกรรมต่อเนื่อง มีเครือข่ายความร่วมมือ การยอมรับจากสังคมภายนอกและมีสิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง โดยกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์

จากการศึกษาถึงแนวคิดของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความหมายของการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งได้ศึกษาถึงแนวคิดต่างๆ ของนักวิชาการ ผู้วิจัยจึงขอเสนอเนื้อหาดังมีรายละเอียดดังนี้ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายถึงการทำให้เจริญการเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น^{๔๒} การพัฒนาเชิงอนุรักษ์ จะเน้นที่การควบคุมการเติบโตของการพัฒนาให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมโดยมีการศึกษาวิจัยอย่างรอบครอบชัดเจนแล้ว เป็นแนวคิดที่จะพัฒนาไปควบคุมกับการอนุรักษ์ บุรณะ โดยอาศัยหลักวิชาการ ข้อบังคับทางกฎหมายที่จะรองรับการอนุรักษ์และควบคุมการพัฒนาให้เป็นไปตามที่ควรเป็น^{๔๓}

โบราณสถานเป็นแหล่งศิลปกรรมประเภทหนึ่ง เนื่องจากแหล่งศิลปกรรมตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หมายถึง บริเวณที่ต้องศิลปกรรม ส่วนศิลปกรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี ส่วนคำว่า สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม หมายถึง สิ่งต่างๆทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่

^{๔๒} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘.

^{๔๓} ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, การพัฒนาเชิงอนุรักษ์ มุมมองจาก รศ.ประสงค์เอี่ยมอนันต์, (กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ, ๒๕๓๗), หน้า ๖๓ - ๖๖.

มนุษย์สร้างขึ้น และ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่อยู่รอบๆแหล่งศิลปกรรม ดังนั้นแนวทางการพัฒนาต้องระมัดระวัง ไม่ให้การพัฒนาไปทำลายแหล่งศิลปกรรมและตัวศิลปกรรมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม การพัฒนาจึงต้องอยู่ในกรอบที่กำหนดเท่าที่สามารถรองรับการพัฒนาได้ โดยยังรักษาบรรยากาศสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมไว้ การพัฒนาลักษณะนี้เรียกว่า การพัฒนาเชิงอนุรักษ์^{๔๔} เป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมทางโบราณคดีที่ผ่านมาจะอยู่ในรูปแบบของอุทยานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และแหล่งโบราณคดี การจัดการแบบอุทยานประวัติศาสตร์ ถือเป็นจุดแรกเริ่มของการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแนวคิดและแนวปฏิบัติต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เคยมีมาแต่เดิมโดยมุ่งเน้นในเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กันไป^{๔๕}แนวคิดส่วนใหญ่ที่ปรากฏในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในประเทศไทย ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ซึ่งหลังจากที่ทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานและอนุสรณ์สถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จึงเกิดองค์การที่จะร่วมสร้างหลักเกณฑ์และทฤษฎีในการอนุรักษ์โบราณสถานร่วมกัน เช่น องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) สถาบันระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาวิธีการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรม (ICCROM) และเกิดกฎบัตรสากลและอนุสัญญาต่างๆ เช่น กฎบัตรนานาชาติแห่งเมืองวานิชาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมและแหล่งที่ตั้ง (Internationnal Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites 1964) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage 1972) เพื่อใช้เป็นกรอบในการอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมร่วมกันและเป็นหลักในการไปใช้เป็นแนวทางสากลในการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยด้วย ทำให้เห็นถึงรูปแบบ การดำเนินงานในการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย ว่ามีการเปลี่ยนแปลงของการอนุรักษ์โบราณสถานตามยุคสมัยที่แตกต่างกัน^{๔๖}

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการจัดการอนุรักษ์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัด คือ การจัดการอนุรักษ์อย่างมีระบบระเบียบการคงไว้ซึ่งรูปลักษณ์ รูปทรง ให้ได้มากที่สุด หรือ อาจเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะบางส่วนที่ไม่เนื่องด้วยลักษณะเดิม คือลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของงานสถาปัตยกรรมนั้นๆงาน

^{๔๔} สุมาลี อยู่ภู, การพัฒนาเชิงอนุรักษ์ แนวทางในการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม, (กรุงเทพมหานคร : อาร์แอนด์ไอเดีย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕๖-๑๖๑.

^{๔๕} สายัญต์ ไพโรชาญจิตร, กระบวนการโบราณคดีชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๖.

^{๔๖} กรรณิกา สุธีรรณารมย์, อุทยานโบราณคดี สู่อุทยานประวัติศาสตร์ , (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๕.

สถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัดนอกจากจะทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมแล้วยังทรงคุณค่าทางจิตวิญญาณของชุมชนนั้นๆ จึงต้องมีการจัดการอนุรักษ์ดำรงรักษาไว้ให้ยั่งยืนตามแบบฉบับเดิมให้ได้มากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นระบบความสัมพันธ์ต่อการจัดการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งในด้านการใช้ประโยชน์จากแหล่งที่ตั้งของตัวอาคารทางสถาปัตยกรรม การอนุรักษ์ การจัดการ ปกป้องฟื้นฟู การพัฒนา และการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมชุมชนที่พัฒนาขึ้นจากการปรับตัวให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งหัวใจสำคัญของการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นที่มีความสมดุลกับสภาพแวดล้อมทางสถาปัตยกรรม ก็คือภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาดั้งเดิม หรือภูมิปัญญาชาวบ้านในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูโบราณสถานทางสถาปัตยกรรม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการจัดการในการอนุรักษ์ในด้านอื่นๆ เพื่อมาเป็นแนวทางในการจัดการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้คือ

สามารถ จันท์สุรย์ ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้านได้แบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นนามธรรมและลักษณะที่เป็นรูปธรรมดังนี้

๑) ภูมิปัญญาในลักษณะที่เป็นนามธรรมเป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายในทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน

๒) ภูมิปัญญาลักษณะที่เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี และอื่น ๆ^{๔๗}

เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทยในโครงการกิตติเมธี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กล่าวถึงลักษณะภูมิปัญญาไว้ ๔ ลักษณะดังนี้

๑) ภูมิปัญญาที่มีลักษณะเกี่ยวกับความเชื่อ โลกทัศน์ที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ เหนือธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

^{๔๗} สามารถ จันท์สุรย์, การศึกษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย, รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓๓.

๒) ภูมิปัญญาที่มีลักษณะที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตการแก้ปัญหา และการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม และกระแสนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

๓) ภูมิปัญญาที่มีลักษณะที่เกี่ยวกับศิลปหัตถกรรม ประดิษฐ์กรรม ในรูปเครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปวัตถุ ที่มีแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมตามพื้นภูมิที่หลากหลยระหว่างภูมิภาค

๔) ภูมิปัญญาที่มีลักษณะเกี่ยวกับกระบวนการและพฤติกรรม การเรียนรู้ การถ่ายทอดภูมิปัญญา ประสบการณ์ การให้การศึกษอบรม และแก้ปัญหาตามพื้นฐานวัฒนธรรมและปรัชญาของชาวบ้าน

กรมวิชาการ ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑) คติความคิด ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานของความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา

๒) ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา

๓) การประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง และได้รับการประยุกต์พัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย

๔) แนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่^{๔๘}

ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาได้เกิดจากการสะสมเรียนรู้เป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาวิชา ไม่แยกออกเป็นวิชาๆแบบที่เราเรียน ฉะนั้นวิชาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่ จึงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม มักจะผสมผสานกลมกลืนกันหมด บางที่แยกไม่ออก^{๔๙}

^{๔๘} เอกวิทย์ ณ ถลาง, ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย,(กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔), หน้า ๓๔.

^{๔๙} ประเวศ วะสี, ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน, (พิษณุโลก : โรงพิมพ์ธรรมจักร การพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑๖.

กุลวิตรา กังคานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนหลักของการมองชีวิต การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งมีความหมายของปัจเจกบุคคล และในแง่ของสังคมหมู่บ้าน การอธิบายชีวิตของชาวบ้านเกี่ยวเนื่องไปถึงครอบครัว เคลือญาติ สิ่งแวดล้อม การทำมาหากินและอื่นๆ^{๕๐}

นิติ เอียวศรีวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเกิดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑) การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เกิดจากศักยภาพของชาวบ้านในการแสวงหาทางรอดต่อสภาพปัญหาที่รุมเร้าอยู่ โดยมีผู้นำชาวบ้านที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดค้น ทดลองและสรุปจากบทเรียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้และเทคโนโลยีจากภายนอกอาจกล่าวได้ว่าชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจสังเกตถึงสภาพของชุมชนและได้ใช้ความรู้สติปัญญาจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่กระทำสืต่อกันมา

๒) การสะสมความรู้ การสั่งสมความรู้ หรือภูมิปัญญาเป็นกระบวนการเรียนรู้ การสะสมได้มา ๒ ทาง คือการสะสมด้วยตนเองโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม อีกทางหนึ่งมีผู้ถ่ายทอดให้ในรูปวัฒนธรรมประเพณี และวิถีการดำรงชีวิต ความรู้จะถูกสะสมไว้ในคนๆหนึ่งเรียกว่า ประชาญ์ชาวบ้าน และจะถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษผ่านการลงมือทดลอง และปรับให้ใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและสอดคล้องกับระบบนิเวศ ภูมิปัญญาที่สั่งสมนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและการดำรงเผ่าพันธุ์

๓) การถ่ายทอดและการกระจายความรู้ การถ่ายทอดและการกระจายความรู้หรือภูมิปัญญาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยผ่านความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อเรื่องผีและการผลิตรีชีชีวิตในระบบนิเวศเดียวกันไม่ได้มีการเขียนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอีก แต่มีผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาเรียกว่า ประชาญ์ชาวบ้าน ได้สืบสานภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน

๔) การปรับเปลี่ยนและการประยุกต์ใช้ความรู้หรือภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ โดยมากจะเป็นการประยุกต์จากวัฒนธรรมส่วนที่มองไม่เห็นคือการประยุกต์ตัวคุณค่าที่แฝงเร้นอยู่ภายใน ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจที่ละเอียดอ่อนจากภูมิปัญญาของชาวบ้านเองเป็นหลัก^{๕๑}

จารุวรรณ ธรรมวัตร ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคลและสังคม ซึ่งได้ปฏิบัติและสืบทอดกันมาภูมิปัญญาจะเป็น

^{๕๐} กุลวิตรา กังคานนท์, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๒๕.

^{๕๑} นิติ เอียวศรีวงศ์, การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร:อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒๔.

ทรัพยากรบุคคลและเป็นทรัพยากรความรู้ก็ได้ การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายเอาทรัพยากรความรู้ ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งอาจเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนหรือเป็นเอกลักษณ์สากลที่หลายๆถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นเกิดจากการที่ชาวบ้านแสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคมที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาพื้นบ้านจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้กระทำสบายใจ รู้สึกอบอุ่นไม่โดดเดี่ยว ให้คุณค่าทางจิตใจ และความรู้สึกถือว่าเป็นพลังทางศีลธรรม โดยทั่วไปภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นประโยชน์แก่คนทุกระดับมีลักษณะเด่น คือ สร้างสำนึกในหมู่คณะสูง ทั้งในระดับครอบครัวและเครือข่าย^{๕๒}

ฉลาดชาย รมิตานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้ สะสม ถ่ายทอด ประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนถาวรและกลมเกลียวกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ป่ากับเขา น้ำกับปลา ไฟกับนก ดินกับหญ้า สัตว์กับป่า พืชแมลงหรือธรรมชาติรอบตัวนั้นทำได้อย่างไร^{๕๓}

เสรีย์ พงศ์พิศ ได้กล่าวไว้ว่า ในเรื่องของภูมิปัญญาได้แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือลักษณะที่เป็นนามธรรมเป็นโลกทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายทุกสิ่งในชีวิตประจำวันลักษณะเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับเฉพาะด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน หัตถกรรม ศิลปะดนตรีและอื่นๆ

ภูมิปัญญาเหล่านี้สะท้อนออกมาใน ๓ ลักษณะที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกัน

๑) ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ

๒) ความสัมพันธ์กับคนอื่นๆที่ร่วมกันในสังคมหรือชุมชน

๓) ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ทั้งหลาย

ทั้งสามลักษณะนี้ คือ สามมิติของเรื่องเดียวกัน คือ ชีวิตของชาวบ้าน สะท้อนออกมาถึงภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตอย่างเป็นเอกภาพเหมือนสามมุมของรูปสามเหลี่ยม ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต

^{๕๒} จารุวรรณ ธรรมวัตร, การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นบ้านอีสานทิศทางหมู่บ้านไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๓๑), หน้า ๑๖.

^{๕๓} ฉลาดชาย รมิตานนท์, ป่าชุมชนภาคเหนือ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๓๖), หน้า ๗๗.

ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ สิ่งที่มีองชัดเจน เป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น รูปแบบในกรรมวิธีในการเพาะปลูก ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นเทคโนโลยีพื้นบ้าน ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นอุดมการณ์ที่คอยกำกับหรือมีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังเทคโนโลยีนั้นๆ นั้น คือ อุดมการณ์ในการดำรงชีวิตของคนนั่นเอง

ภูมิปัญญาเป็นส่วนหนึ่งของทุนทางสังคม ซึ่งมองว่าคนในชุมชนมีความสามารถ มีสติปัญญา เป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้หรือมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และคนในท้องถิ่นต้องมีความตระหนักที่จะรักษา นอกจากนี้ระบบการศึกษาต้องมีการกระจายลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ควบคู่กับการเรียนรู้จากส่วนกลางเป็นการเรียนรู้ภายนอกชุมชนและนอกประเทศ หลักสูตรการศึกษาควรเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชน เสริมปัญญา เสริมความคิด สร้างสรรค์ เสริมสร้างที่จะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งต่างๆ จะกลับมาเป็นทุนของสังคมต่อไป^{๔๔}

สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อังอิงใน ยศ สันตสมบัติ ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาไว้ดังนี้

- ๑) ภูมิปัญญาเป็นความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์
- ๒) ภูมิปัญญาเป็นความเชื่อ เช่น ความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เรื่องผี เป็นต้น
- ๓) ภูมิปัญญาเป็นความสามารถ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาหรือป้องกันปัญหา
- ๔) ภูมิปัญญาทางวัตถุ เช่น บ้านเรือน อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ
- ๕) ภูมิปัญญาทางพฤติกรรม เช่น การกระทำการปฏิบัติ การประพฤติ เป็นต้น

จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวไว้นี้ได้แสดงให้เห็นภูมิปัญญาใน ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นความรู้ ความสามารถหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา และลักษณะที่เป็นความเชื่อ ประเพณีหรือวัฒนธรรม^{๔๕}

ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่สำคัญบางประการของภูมิปัญญาท้องถิ่นดังนี้

- ๑) ความจำเพาะกับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ชัดเจนในตัวตามชื่อ เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอกแต่อาจเอาไปใช้ในท้องถิ่นอื่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือได้ไม่ดี

^{๔๔} เสรีชัย พงศ์พิชญ์, **คืนสู่รากเหง้า**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, ๒๕๓๑), หน้า ๖๕.

^{๔๕} ยศ สันตสมบัติ, **ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**, (เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๓.

๒) มีการเชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการสูง ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการเชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง จึงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความคิดเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ พระภูมิเจ้าที่ รุกขเทวดา ที่เป็นตัวอย่างของการนำเอาธรรมชาติ มาเป็นนามธรรมที่สื่อไปถึงส่วนลึกของหัวใจที่เชื่อมโยงไปสู่อัตประโยชน์ โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ให้คนเคารพธรรมชาติ คนเราถ้าเคารพสิ่งใดย่อมไม่ทำลายสิ่งนั้น การรู้อะไรถ้าสัมผัสได้เพียงวัตถุธรรมแต่ไม่ได้ไปถึงนามธรรม ย่อมสัมผัสได้เพียงตื้นๆหยาบๆเป็นส่วนเป็นเสี้ยว ขาดสัมผัสทางใจที่ลึกซึ้ง และการมุ่งอัตประโยชน์ เช่นว่า ดินก็ดี แม่น้ำก็ดี ข้าวก็ดี ต้นไม้ก็ดี กลมเป็นแค่วัตถุที่มีส่วนประกอบอย่างนี้ๆ ตามหลักวิทยาศาสตร์ไม่มีความเคารพ จะทำอะไรกับสิ่งเหล่านี้ก็ดี ความคิดนี้จึงถูกนำไปสู่การทำลายสูง

๓) มีความเคารพอาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพผู้อาวุโส เพราะผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่า จะเห็นได้ว่าเราให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาอย่างไร^{๕๖}

จากลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวสามารถสรุปลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดังนี้

- ๑) มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานไม่ใช่วิทยาศาสตร์
- ๒) มีบูรณาการสูง
- ๓) มีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง
- ๔) เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาของมนุษย์ในระดับบุคคลหรือระดับกลุ่มจึงประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

- ๑) ส่วนที่เป็นประสบการณ์โดยตรงของบุคคลนั้น หรือของกลุ่มนั่นเอง
- ๒) ส่วนที่ได้รับจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของผู้อื่น หรือกลุ่มอื่น
- ๓) ส่วนที่ตนเองสังเคราะห์ขึ้นใหม่จากประสบการณ์ของตนเอง หรือคำบอกเล่าของผู้อื่น

^{๕๖} ประเวศ วะสี, ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน, (พิษณุโลก : โรงพิมพ์ธรรมจักร, ๒๕๓๐),

งามพิศ สัตย์สงวน ได้กล่าวไว้ว่า ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ กลุ่มดังนี้

๑) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ และหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา

๒) เป็นเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

๓) เป็นเรื่องของการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย

๔) เป็นเรื่องของแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิต สังคมสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตทั้งหมด และถ่ายทอดกันต่อๆมาเป็นวัฒนธรรม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องมีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานซึ่งมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑) วัฒนธรรม คือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยผ่านการกระทำระหว่างกันทางสังคม กับมนุษย์อื่นๆในสังคม

๒) วัฒนธรรมมีการถ่ายทอดทางสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

๓) วัฒนธรรมมีระบบการปรับตัวเพื่อคงอยู่ในชุมชนหรือสังคม มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่รอดและมีลูกหลานสืบทอด^{๕๗}

ถึงแม้ว่าจะมีการถ่ายทอดรักษาวุฒวัฒนธรรมนั้นไว้อย่างไม่เป็นการเพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม เพราะสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นหลังจำเป็นต้องคิดสร้างสรรค์ และสั่งสมวัฒนธรรมที่เหมาะสมไว้เป็นมรดกของชุมชน ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช^{๕๘} กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมมีพัฒนาการขึ้นมี ๓ ประการ

๑) การสะสม ด้วยการเรียนรู้จากคนอื่นถ่ายทอดให้ หรือจากประสบการณ์ของตนเอง สะสมเอาไว้

^{๕๗} งามพิศ สัตย์สงวน, **หลักมนุษยวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๕๔.

^{๕๘} เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ, **ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๙), หน้า ๓๒.

๒) การปรับปรุง เป็นการเสริมสร้างสิ่งใหม่ๆ สืบต่อกันมา

๓) การถ่ายทอดวัฒนธรรมจระงอกงาม เพราะมีการเผยแพร่ให้แพร่หลาย ด้วยการถ่ายทอดทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สืบทอดเนื่องกันไปไม่ขาดตอน

อเนก นาคะบุตร ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาของบุคคล ประกอบด้วยองค์ความรู้ ๓ ประการ ได้แก่

๑) ความรู้สำนึกรับผิดชอบต่อศีลธรรม และสิ่งต่างๆ

๒) ความรู้ในเรื่องการบริหาร การจัดการให้เกิดพลัง โดยอยู่บนพื้นฐานสำนึกถูกต้อง

๓) ความรู้ในเรื่องเทคนิควิธีการปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ

องค์ความรู้ ๓ ประการนี้ ชี้ให้เห็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นเทคนิควิธีอย่างเดียว ถ้าบุคคลขาดสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อศีลธรรม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมต่างๆ การบริหารการจัดการที่ขาดการสำนึก เป็นเครื่องเชื่อมโยงก็ย่อมจะล้มเหลว ดังนั้นการพัฒนาภูมิปัญญาจึงต้องเน้นองค์ความรู้ ๓ ประการควบคู่และหนุนเนื่องกัน^{๕๙}

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นระบบความคิดความเชื่อ ระบบคุณค่า เป็นองค์ความรู้และวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม แนวความคิด และวิธีการ ดังกล่าวเกิดจากการสังเกต การทดลอง ลองผิด ลองถูก หรือใช้วิธีการอย่างอื่น จากประสบการณ์หลายๆ ครั้งแล้วสรุปเป็นบทเรียนภายใต้กรอบความคิด ความเชื่อของบุคคลในสังคม ระบบความคิดเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านในลักษณะนามธรรม แสดงออกในเรื่องความเชื่อ ความศรัทธา ความกลัว และแนวความคิดอื่นๆ ที่ร่วมกันเป็นอุดมการณ์ในการดำรงชีวิต อีกรูปแบบหนึ่งเป็นลักษณะของรูปธรรมที่แสดงออกมาเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปแบบในกรรมวิธีการเพาะปลูก ลักษณะของภูมิปัญญาพื้นบ้านที่แสดงออกมาอย่างไรในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต หรือพิธีกรรมต่างๆ ย่อมมีแนวความคิดและความคิดจึงส่งผลต่อพฤติกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับการรักษาระบบนิเวศชุมชน ทั้งในด้านการใช้ประโยชน์ใช้สอยจากทรัพยากร การผลิต การอนุรักษ์ การจัดการปกป้องฟื้นฟู การพัฒนาและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมชุมชนที่พัฒนาขึ้นมาจากการปรับตัวให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมท้องถิ่นที่มีความสมดุลกับระบบนิเวศ ก็คือ ภูมิปัญญา

^{๕๙} อเนก นาคะบุตร, **ชนบทไทยสามทศวรรษที่ผ่านมา**กับบทเรียนของภูมิปัญญาชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน, ๒๕๓๖), หน้า ๒๓๐.

ถิ่น หรือภูมิปัญญาดั้งเดิม หรือภูมิปัญญาชาวบ้านในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูสถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัดที่ตนเองได้ร่วมอยู่อาศัย

สถาบันใดก็ตามที่สร้างขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์หรือหากำไร จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการรับใช้สังคมและเพื่อการพัฒนาสังคม และเปิดให้สาธารณชนทั่วไปเข้าชม จัดแสดงเผยแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษาเล่าเรียน เพื่อบันเทิงใจต่อหลักฐานทางวัตถุ คือ สถาบันที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรวบรวม สงวนรักษา ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดแสดง วัตถุที่เป็นหลักฐานเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทั้งทางวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความเพลิดเพลิน ให้รวมถึงหอดิลปะ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ สวนสัตว์

หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถาน

การสำรวจ รวบรวม แสวงหาวัตถุพิพิธภัณฑ์ การจำแนก การจัดทำทะเบียนการอนุรักษ์ สงวนรักษา รักษาความปลอดภัย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดแสดงเผยแพร่ การให้บริการการศึกษา

พิพิธภัณฑ์ : สถาบันทางสังคมวัฒนธรรม

เรื่องพิพิธภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นหลักในฐานะของการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแต่เดิมนั้นเรามักจะเน้นย้ำเรื่องการศึกษามากกว่าเรื่องของการเรียนรู้ แต่โลกเราทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงไป ประเทศต่างๆ หันมาสนใจเรื่องการเรียนรู้กันมากขึ้น โดยเฉพาะกับเยาวชน ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์มีการออกแบบไว้เพื่อสนับสนุนการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งมีรูปแบบและหน้าที่ที่หลากหลาย จนทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ ตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นนักการพิพิธภัณฑ์ นักการศึกษา (ด้านศิลปะและวัฒนธรรม) ตลอดจนอาชีพสุดฮิตอย่างภัณฑารักษ์ หรือ คิวเรเตอร์ (ภัณฑารักษ์ คือ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการ ความหมายความตัวอักษร ก็คือ ผู้ดูแลรักษาลังเก็บสิ่งของ มาจากคำศัพท์ภาษาสันสกฤต ภาณู + อารกษ) ความหมายโดยทั่วไป คือ "ผู้ดูแลสถานที่จัดแสดงและสิ่งจัดแสดง")

ปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑ์ในโลกตะวันตกจึงกลายมาเป็นแม่แบบที่มักจะขอเข้าไปศึกษาอยู่เนืองๆ ซึ่งประเด็นของการให้ความสำคัญกับคนในฐานะของการเป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์นี้ ทำให้รัฐบาลต่างๆ ให้การสนับสนุน ซึ่งของประเทศไทยเองก็เช่นกัน สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาตินี้จึงถือกำเนิดด้วยการเห็นคุณค่าของคนในฐานะเจ้าของ ในฐานะของผู้ชมที่มีความสำคัญ เพราะพิพิธภัณฑ์จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้นวัดได้จากคนในสังคมสถาบันทางสังคมวัฒนธรรมในลักษณะนี้จึงเป็นเสมือนตัววัดความเป็นประชาธิปไตยไปด้วย

๒.๖ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

จากการทบทวนกฎหมายในการคุ้มครองดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ จากพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ (แก้ไขเพิ่มเติม โดย พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕) เนื้อหาในพระราชบัญญัติกล่าวล้วนเป็นบทกำหนดเพื่อประโยชน์ในการดูแล รักษา และควบคุมมิให้ผู้ใดล่วงละเมิด รุกล้ำและทำลายมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ผู้วิจัยจึงขอประมวลเนื้อหาโดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พงศ.๒๕๐๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑). พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และ

(๒). พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือลักษณะแห่งการก่อสร้างหรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย

“โบราณวัตถุ” หมายความว่า สสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

“ศิลปวัตถุ” หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ

“สิ่งเทียบโบราณวัตถุ” หมายความว่า สิ่งที่ทำเทียมโบราณวัตถุหรือส่วนของโบราณวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร

“สิ่งเทียมศิลปวัตถุ” หมายความว่า สิ่งที่ทำเทียมศิลปวัตถุหรือส่วนของศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรืออยู่ในการครอบครองของกรมศิลปากร

“ทำเทียม” หมายความว่า เลียนแบบ จำลอง หรือทำเอาอย่างด้วยวิธีการใดๆ ให้เหมือนหรือคล้ายของจริง ทั้งนี้ไม่ว่ามีขนาด รูปลักษณะ และวัสดุอย่างเดิมหรือไม่

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ การออกหนังสืออนุญาตและการออกใบอนุญาตซึ่งอธิบดีต้องกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะมอบหมายให้ข้าราชการในกรมศิลปากรซึ่งมีตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ากระทำแทน หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ใดเป็นผู้กระทำแทนสำหรับท้องที่นั้นก็ได้ การมอบหมายให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อได้มีประกาศมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ใดกระทำการแทนอธิบดีตามความในวรรคหนึ่งแล้ว คำขอรับหนังสืออนุญาตและใบอนุญาตให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ โบราณสถาน

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของหรือมีผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งหนังสือให้เจ้าของที่หรือผู้ครอบครองทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจ ก็ให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาล หรือศาลที่คำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้

มาตรา ๗ ทวิ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในเขตของโบราณสถาน ซึ่งอธิบดีได้ประกาศขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้อนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารโดยมิได้รับอนุญาต ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งระงับการก่อสร้างและรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง

ผู้ใดขัดขืนไม่ระงับการก่อสร้างหรือรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารตามคำสั่งอธิบดี มีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน และให้อธิบดีดำเนินการรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นได้โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ปลูกสร้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือดำเนินคดีกับผู้รื้อถอนไม่ว่าจะด้วยประการใดทั้งสิ้น

สัมภาระที่รื้อถอนเจ้าของไม่ขนย้ายออกไปจากเขตโบราณสถานภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรื้อถอนเสร็จ ให้อธิบดีขายทอดตลาดสัมภาระนั้นเงินที่ได้จากการขายเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนและการขายแล้วเหลือเท่าใดให้คืนเจ้าของสัมภาระนั้น

มาตรา ๘ บรรดาโบราณสถานซึ่งอธิบดีกรมศิลปากรได้จัดทำบัญชีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามกฎหมายว่าด้วย โบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุและการพิพิธภัณฑสถานแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๙ โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และเป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ชำรุด หักพังหรือเสียหายไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานนั้น แจ้งการชำรุดหักพังหรือเสียหายเป็นหนังสือ ไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เกิดชำรุดหักพังหรือเสียหายนั้น

มาตรา ๙ ทวิ โบราณสถานตามมาตรา ๙ ที่ได้จัดให้มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นเป็นปกติธุระหรือจัดเก็บผลประโยชน์ใดๆอันเกิดจากโบราณสถานนั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมด หรือบางส่วนตามที่อธิบดีกำหนด

การกำหนดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมโบราณสถานตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีแต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองร่วมเป็นกรรมการด้วย

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติมทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถาน เว้นแต่จะกระตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตจากอธิบดี และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

มาตรา ๑๐ ทวิ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆของ

โบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆหรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็วัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้

การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำไ้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกและเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้วในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานต่ออธิบดี ในเขตจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๑ โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้นแม้ว่าจะเป็โบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดๆ ทำการซ่อมแซมหรือกระทำด้วยประการใดๆอันเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิมได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีการโอนโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน

ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรมต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้กรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มีผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพ ความปลอดภัย ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

การจัดให้เข้าชมโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ ทวิ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อธิบดีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการใดๆเพื่อหาผลประโยชน์ในบริเวณโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วแต่มิใช่เป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยให้ผู้รับอนุญาตออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งสิ้นและผู้รับอนุญาตต้องจ่ายเงินค่าสิทธิค่าตอบแทน และค่าธรรมเนียมอื่นให้แก่กรมศิลปากรเพื่อสมทบกองทุนโบราณคดีทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๒ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

มาตรา ๑๔ เมื่ออธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษอธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุนั้น

ในกรณีอธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุใดไม่ว่าจะได้ขึ้นทะเบียนแล้ว สมควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้า และหากเห็นสมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นไว้ได้

มาตรา ๑๕ ทวิ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และการจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีอายุตั้งแต่สมัยอยุธยาขึ้นไปให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้เขตท้องที่ใดเป็นเขตสำรวจโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งปริมาณรูปพรรณและสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น ต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

เมื่อได้ประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเข้าไปในเคหะสถานของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการเพื่อประโยชน์ในการจัดทำทะเบียน และในกรณี que เห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดมีประโยชน์หรือมีคุณค่าทางศิลปะประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ ให้อธิบดีมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๑๔ ได้

มาตรา ๑๕ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้น ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวันแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วชำรุดหักพัง เสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายสถานที่เก็บรักษาให้ผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นแจ้งเป็นหนังสือไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันชำรุด หักพังเสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายนั้น

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีการโอนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน

ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรม ต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้กรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มิได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้แจ้งรับกรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มีกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย

มาตรา ๑๘ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและอยู่ในการดูแลรักษาของกรมศิลปากรจะโอนกันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายแต่ถ้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดมีเหมือนกันอยู่มากเกินต้องการอธิบดีจะอนุญาตให้โอนโดยวิธีขายหรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์แห่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หรือให้เป็นรางวัลหรือเป็นค่าแรงงานแก่ผู้ขุดค้นก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๘ ทวิ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากรหรือที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้และมีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียม

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว การผลิต การค้า หรือมีไว้ในสถานที่ทำการค้าซึ่งสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมนั้น ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาและให้ผู้ประสงค์จะผลิตสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมแจ้งรายการสิ่งที่จะผลิตต่ออธิบดีพร้อมทั้งต้องแสดงให้ปรากฏสิ่งที่ตนผลิตนั้นด้วยว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำเทียมขึ้น

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ให้อธิบดีแจ้งรายชื่อผู้ผลิตและรายการสิ่งเทียมโบราณวัตถุและสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่จะผลิตนั้นต่ออธิบดีกรมศิลปากรเพื่อประโยชน์ในการส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรด้วย

มาตรา ๑๙ ผู้ใดประสงค์จะทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีได้ห้ามทำการค้าตามมาตราวรรคสอง ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่อธิบดีอนุญาต ให้อธิบดีประกาศรายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ตปมนหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๑๙ ทวิ ผู้ใดจะแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ตริ ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ให้มีอายุใช้ได้ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของปีที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่ออธิบดีก่อน

ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าอธิบดีสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่อธิบดีอนุญาต ให้อธิบดีประกาศรายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ถ้ามีการอุทธรณ์การต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคสามก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำสั่งวินิจฉัย รัฐมนตรีจะสั่งอนุญาตให้ประกอบกิจการไปพลางก่อนเมื่อมีคำสั่งขอของผู้อุทธรณ์ก็ได้

มาตรา ๒๐ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการค้า และให้ผู้รับใบอนุญาตทำบัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่อยู่ในความครอบครองของตนและรักษาบัญชีนั้นไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจว่าได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือตรวจว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตาม ประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๘ ทวี อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๘ ทวี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

มาตรา ๒๑ ทวี ในการปฏิบัติหน้าที่ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของ ผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่ทำการตรวจสอบตามมาตรา ๑๔ ทวี หรือมาตรา ๒๑ และให้เจ้าของผู้ครอบครอง ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๑ ตี ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดี

การรับขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ศิลปวัตถุที่มีอายุไม่เกินห้าปีและไม่ได้ขึ้นทะเบียน และการนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุผ่านราชอาณาจักร

มาตรา ๒๓ บุคคลใดประสงค์จะส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวให้ยื่นคำส่งขอใบอนุญาตต่ออธิบดี ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่อธิบดีเห็นสมควรหรือรัฐมนตรีวินิจฉัยให้ออกใบอนุญาตให้ยื่นคำขอส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และเมื่อผู้ยื่นคำขอได้ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขวิธีการและข้อกำหนดว่าด้วยการวางเงินประกัน และหรือการชำระค่าปรับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการส่งโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวแล้วก็ให้อธิบดีออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นเรื่องราวส่งหรือนำวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้

มาตรา ๒๓ ทวิ กรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือชิ้นส่วนของโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากรออกนอกราชอาณาจักร เพื่อการศึกษา การวิเคราะห์การวิจัยการซ่อมแซม หรือประกอบ ให้อธิบดีมีอำนาจส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือชิ้นส่วนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้เว้นแต่เป็นชิ้นส่วนของโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ต้องนำไปแปรสภาพหรือทำลายไปโดยกระบวนการวิเคราะห์หรือการวิจัยนั้น อธิบดีจะส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ต้องนำกลับมาก็ได้

มาตรา ๒๔ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ในราชอาณาจักรหรือในบริเวณเศรษฐกิจจำเพาะโดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ไม่ว่าที่ที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งจะอยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองของบุคคลใดหรือไม่ ให้ตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วมีสิทธิจะได้รับรางวัลไม่เกินหนึ่งในสามแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

อธิบดีตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าของทรัพย์สินและเงินรางวัลตามวรรคหนึ่ง ผู้เก็บได้มีสิทธิอุทธรณ์การกำหนดของคณะกรรมการเป็นหนังสือต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบการกำหนด คำวินิจฉัยของอธิบดีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๔ ทวิ ในกรณีที่ใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง

หมวด ๓ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มาตรา ๒๕ ให้มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นที่เก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตลอดถึงการถอดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่มีอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากรนั้น จะเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่อื่นใดนอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมิได้ แต่ในกรณีที่ไม่อาจหรือไม่สมควรจะนำมาเก็บรักษา ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วจะเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑสถานอื่น วัด หรือสถานที่ของทางราชการก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่อธิบดีอนุญาตให้นำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุไปแสดง ณ ที่ใดๆ เป็นการชั่วคราว หรือในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งให้นำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการซ่อมแซมหรือบูรณะ

ในกรณีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุใดมีเหมือนกันหลายชิ้น อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรมใดเป็นผู้เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นบางชิ้นก็ได้

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

หมวด ๔ กองทุนโบราณคดี

มาตรา ๒๘ ให้จัดให้มีกองทุนขึ้น เรียกว่า กองทุนโบราณคดี เพื่อใช้จ่ายในกิจการอันเป็นประโยชน์แก่โบราณสถานหรือการพิพิธภัณฑ์

มาตรา ๒๙ กองทุนโบราณคดีประกอบด้วย

(๑) เงินที่ได้มาตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๒) เงินผลประโยชน์อันเกิดจากโบราณสถาน

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้

(๔) เงินทุนกองกลางและเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุโบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งกรมศิลปากรมีอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๐ การเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนโบราณคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔ ทวิ การใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๐ ทวิ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้กฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดอธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวันแต่ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อธิบดีจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใดๆตามพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้

มาตรา ๓๐ ทริ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือฝ่าฝืนคำสั่งใช้ใบอนุญาต อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใดๆตามพระราชบัญญัตินี้อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับตั้งแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๐ จัตวา คำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่มีพบตัวหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมรับคำสั่ง ให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ที่สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือภูมิภาคนาของผู้รับใบอนุญาตนั้น และให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วนับตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง

คำสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือโดยวิธีอื่นด้วยก็ได้

มาตรา ๓๐ เบญจ ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้น

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งโดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ และยึดบังเอิญโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑ ทวิ ผู้ใดซ่อนเร้น จำหน่าย เอาไปเสีย หรือรับซื้อรับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันได้มาโดยการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำไปเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดบุกรุกโบราณสถาน หรือทำให้เสียหาย ทำลายทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดกระทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าทำให้ไร้ประโยชน์หรือทำให้สูญหายซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๓ วรรคสอง มาตรา ๑๔ ทวิ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ผู้ใดกระทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้าตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ใน

หนังสืออนุญาตตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ทวิ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๑๘ ทวิ วรรคสอง หรือไม่แจ้งรายการที่ตนผลิตต่ออธิบดี หรือไม่แสดงให้ปรากฏว่าสิ่งที่ตนผลิตว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำเทียมขึ้นตามมาตรา ๑๘ ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ทวิ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ ทวิ หรือประกาศที่ออกตามมาตรา ๑๙ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ตริ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ให้ผู้กระทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมโดยเรียกเก็บค่าชมเป็นปกติธุระอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีให้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลภายนอกชมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ความในมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมโดยเรียกเก็บค่าชมเป็นปกติธุระ ซึ่งได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตโดยถูกต้องตามความในวรรคก่อน ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนถึงวันที่รับใบอนุญาต^{๖๐}

^{๖๐} พระครูวัชรสุวรรณาทร (ลูกซุบ ธมมโชโต), การจัดการสาธารณูปการในการอนุรักษ์โบราณสถานวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๒.๗ บริบทพื้นที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทำการศึกษา

๒.๗.๑ วัดปงสนุกเหนือ

วัดปงสนุกเหนือ เป็นวัดโบราณวัดหนึ่งในลำปาง สันนิษฐานว่าสร้างร่วมสมัย พระเจ้าอนันตยศเสด็จมาทรงสร้างเมืองเขลางค์นคร เมื่อ พ.ศ. ๑๒๒๓ วัดปงสนุก เดิมมีชื่อเรียกอยู่หลายชื่อตามหลักฐานในจารึกที่พบในที่ต่าง ๆ มีอยู่ ๔ ชื่อ คือ **วัดศรีจอมไคล** **วัดศรีเชียงภูมิ** **วัดดอนแก้ว** **วัดพะยาว (พะเยา)** ชุมชนเดิมบริเวณวัดปงสนุกเป็นผู้คนที่อพยพมาจาก ๒ ที่ด้วยกัน คือจากการกวาดต้อนครั้งที่ลำปางไปรบกับเมืองเชียงแสนราว พ.ศ. ๒๓๖๔ และจากเมืองพะเยาเมื่อชาวเมืองครวหนี่ศึกพม่า ด้วยเหตุนี้ชาวเมืองเชียงแสนและเมืองพะเยา แม้เมื่อมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใหม่ ก็ยังรำลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนเดิม จึงได้เอานามชื่อวัดและชื่อบ้านมาเรียก โดยชาวพะเยาก็เรียกวัดพะยาว (พะเยา) ชาวเชียงแสนก็เรียกวัดปงสนุก ซึ่งเป็นชื่อบ้านเดิมของตนในเชียงแสน ซึ่งปัจจุบันวัดปงสนุกในอำเภอเชียงแสนก็ยังมีอยู่

ปัจจุบันวัดปงสนุก แยกเป็น ๒ วัด ทั้งที่อาณาเขตก็ไม่กว้างขวางเท่าใด คือ วัดปงสนุกเหนือ และวัดปงสนุกใต้ สาเหตุที่แยกเนื่องมาจากพระสงฆ์ สามเณร ในอดีต มีจำนวนมาก จึงแบ่งกันช่วยดูแลรักษาวัด แต่ถึงอย่างไรทั้งสองวัดก็นับถือกันว่าเป็นวัดที่วัดน้องอาศัยช่วยเหลือกันมาโดยตลอด วัดปงสนุกในอดีตถือว่าเป็นวัดที่สำคัญและมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเมืองลำปาง อาทิ เป็นสถานที่ดำเนินน้ำขิงเมืองบริเวณหน้าวัดระหว่าง **เจ้าฟ้าชายแก้ว** และ **เจ้าลิ้นกาน** ราวปี พ.ศ. ๒๓๐๒ และยังเป็นสถานที่ฝังเสาอินทขิลหรือเสาหลักเมืองหลักแรก เมื่อพ.ศ. ๒๔๐๐ สมัยเจ้าหลวงเจ้าวรญาณรังษีราชธรรม เสาหลักเมืองดังกล่าว ถูกย้ายไปฝังไว้ที่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองในปัจจุบัน

สิ่งที่แปลกแตกต่างไปจากวัดทั่ว ๆ ไป ของวัดปงสนุก คือ ม่อนดอย เนินเขาพระสุเมรุจำลอง อันเป็นที่ตั้งของวิหารพระเจ้าพันองค์ สร้างด้วยไม้ในลักษณะมณฑปหลังคาซ้อนสามชั้น บนสันหลังคาเหนือมุขทั้งสี่สร้างปราสาทไม้จำลองขนาดเล็กหุ้มด้วยสังกะสีฉลุลาย สื่อความหมายถึงทวีปทั้งสี่รอบเขาพระสุเมรุ ลักษณะตัวอาคารผสมผสานระหว่างศิลปกรรมล้านนา พม่าและจีนหลงเหลือเพียงอยู่แห่งเดียวในประเทศไทย หอกลางวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์ หันพระพักตร์ออกสี่ทิศ ประทับนั่งใต้โพธิพฤกษ์ทำด้วยตะกั่ว ด้านล่างของฐานชุกชีประดับลวดลายรูปช้างนาค สิงห์ นกอินทรี มีความเชื่อสืบกันมาว่า วิหารหลังนี้สร้างโดยช่างเชียงแสน เลียนแบบหอคำเมืองเชียงเกี้ยว (เชียงเจี๋ย) ในสิบสองปันนา ประเทศจีน ซึ่งไม่หลงเหลืออยู่แล้วในปัจจุบันด้วยความมั่งคั่งของวิหารแห่งนี้ทำให้กลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสถาปัตยกรรมในสมัยหลัง อาทิ หอคำ ไร่แม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย และวิหารสี่ครูบา วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่

ราวปี ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา ทางชุมชนปงสนุกร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและโบราณคดี และนักวิชาการท้องถิ่น ได้หารือและร่วมกันก่อตั้งโครงการบูรณะวิหารพระเจ้าพันองค์ขึ้น หลังจากนั้นทางวัดและชุมชนจึงตื่นตัวในการอนุรักษ์และรักษามรดกท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับห้องแสดงศิลปวัตถุ

วัดปงสนุก ได้รับการจัดตั้งด้านข้างวิหารพระเจ้าพันองค์ เป็นศาลาชั้นเดียวขนานไปกับกำแพงบนม่อน ดอย จัดแสดงโบราณวัตถุดั้งเดิมของวัดราว ๔-๕ ชั้น ได้แก่ อาสนา สัตตภัณฑ์ ชั้นดอก แฉงพระไม้ ติดกันเป็นห้องแสดงภาพถ่ายของวัดปงสนุก ฝีมือการถ่ายภาพโดยคุณแอนเจลา ศรีสมวงศ์วัฒนา แต่ปัจจุบันนิทรรศการดังกล่าวได้ถูกเก็บออกไปแล้ว หากแต่ภาพถ่ายดังกล่าวได้นำมาจัดพิมพ์เป็นชุดโปสการ์ด ออกขายเมื่อหารายได้เข้ามาบูรณะวิหารของวัด

การเกิดขึ้นของโครงการบูรณะวิหารพระเจ้าพันองค์ ทำให้ชาวบ้านเริ่มเข้ามาสนใจ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น นำมาซึ่งโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์วัดปงสนุกเหนือและใต้ โครงการค้นคว้าศึกษาคัมภีร์โบราณ และล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ คือ นิทรรศการภาพพระบฏ ตุงคาว จาวเขลางค์ ที่จัดแสดงตุงคาวอายุราว ๑๐๐ ปี ที่ถูกค้นพบโดยบังเอิญในหอไตรของวัดระหว่างการทำงานบูรณะวิหาร เป็นตุงที่ทำด้วยผ้าเนื้อละเอียดและบางส่วนเป็นตุงกระดาษสา จำนวนหลายสิบชิ้น แต่ละชิ้นเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดกด้วยลวดลายวิจิตรสวยงาม ในอดีตใช้ประกอบพิธีเทศน์มหาชาติของวัด^{๖๑}

“วัดปงสนุก” แห่งเขลางค์นคร ธรรมสถานหนึ่งเดียวของไทย ที่เพิ่งได้รับรางวัล “Award of Merit” จาก UNESCO ในปี ๒๐๐๘ เผยเส้นทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่เหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศจากชุมชน-รัฐ วัดปงสนุก หรือวัดปงสนุกเหนือ ตั้งอยู่ในเขตตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นวัดสำคัญคู่กับจังหวัดลำปางมาช้านาน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยที่เจ้าอนันตยศ ราชบุตรของพระนางจามเทวีแห่งหริภุญไชย (ลำพูน) เสด็จมาสร้างเขลางค์นคร (ลำปาง) เมื่อ พ.ศ.๑๒๒๓ หรือ ๑,๓๒๘ ปีก่อน ซึ่งเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายนที่ผ่านมา พระครูโสภิตขันตยาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดปงสนุกด้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพิ่งรับมอบรางวัลดี (Award of Merit) ด้านการอนุรักษ์มรดกทางด้านวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตามโครงการ ๒๐๐๘ Asia-Pacific Heritage Award for Cultural Heritage Conservation จากองค์การ UNESCO โดยมี ดร.ริชาร์ด อิงเกิลฮาร์ท” ที่ปรึกษาอาวุโสในผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้านวัฒนธรรมประจำองค์การยูเนสโก เป็นผู้ถวายรางวัลหออารักษ์

๒.๗.๒ วัดบ้านหลุก

วัดบ้านหลุกสร้างในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นวัดหลักประจำหมู่บ้านที่มีเสนาสนะสมบูรณ์ ทั้งพระวิหาร และหอพระไตรปิฎกหรือหอธรรม ที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือสร้างด้วยไม้ ลักษณะเป็นอาคาร ๒ ชั้น มีผนังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีใต้ถุนสูงเชื่อมต่อกันด้วยกฐินที่เป็นเรือนไม้ การเข้า

^{๖๑} พิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, “ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานรวบรวมและนำเสนอข้อมูลพิพิธภัณฑสถานทั่วประเทศ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.sac.or.th/museumdatabase/detail_museum [๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓].

ไปยังห้องเก็บพระไตรปิฎกจะต้องใช้บันไดปีนพาดขึ้น จึงไม่ปรากฏว่ามี การสร้างบันไดภายนอกอาคาร ประดับประติมากรรมแกะสลักไม้เป็นรูปท้าวจตุโลกบาลอยู่ทั้ง ๔ มุมอาคาร ซึ่งเป็นคติความเชื่อและ แนวคิดของการสร้างหอธรรม หลังคามุงกระเบื้องที่เชิงชายประดับแป้นน้ำย้อย สันหลังคาประดับนก หัสติลึงค์แกะไม้ประดับกระจกเงิน หน้าบันแกะสลักไม้และประดับกระจกเงินเช่นกัน ป้านลม ช่อฟ้า ทำจากไม้บุด้วยทองเหลืองซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่พบในศิลปะแถบลุ่มน้ำปิง (เชียงใหม่-ลำพูน) หน้าต่างใช้การเขียนลายบนชาด เป็นลายเทวดาเดินประทักษิณ ภายในหอหอธรรมชั้นบนมีหีบธรรม บรรจุพระไตรปิฎกแบบโบราณซึ่งเป็นหีบธรรมโบราณที่เหลืออยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุดนอกจากนี้ ยังมีพระอุโบสถแยกออกจากเขตพื้นที่ของวัดไปตั้งทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ราว ๒๐๐ เมตร ก่ออิฐถือปูนหน้าบันเป็นไม้แกะสลักวิจิตรบรรจง สภาพค่อนข้างชำรุดทรุดโทรมมากเนื่องจากปูนที่ใช้ใน การก่อสร้างเป็นปูนขาวแบบโบราณ

ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักบ้านหลุก บ้านหลุกเป็น หมู่บ้านที่ชื่อเสียงด้านแกะสลักของจังหวัด ลำปาง แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เท่ากับบ้านปัจจุบันเป็นหมู่บ้านแกะสลักที่มีชื่อเสียงทางด้านงาน แกะสลักและ ผลิตภัณฑ์จากไม้และเถาวัลย์ของอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ในปี ๒๕๓๕ ได้มีการ รวมกลุ่มแกะสลักขึ้นจำนวน ๔๐ กลุ่ม โดยมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕๑๘ คน จากหมู่บ้าน ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหลุก หมู่ที่ ๖ บ้านหลุกแพะ หมู่ที่ ๑๑ และบ้านหลุกใต้ หมู่ที่ ๑๒ ส่วนไม้ที่นำมาใช้แกะสลักนั้น ได้แก่ ไม้ฉำฉา (จามจุรี) เถาวัลย์ และไม้เนื้ออ่อน ซึ่งจะแกะสลักด้วยความประณีตจนออกมาเป็น ชิ้นงานที่สวยงามและคงทนมีทั้งเป็นของใช้เช่น ตู้ เก้าอี้ โต๊ะ หรือจะเป็นของตกแต่งบ้าน เช่น ตุ๊กตาไม้ รูปสัตว์ ไม้แกะสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ตัดผนัง และลวดลายต่าง ๆ อีกมากมาย

โดยทางกลุ่มอาชีพแกะสลักบ้านหลุกจะมีหัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มคอยรับออเดอร์ สินค้า จากลูกค้า และมาแจกจ่ายให้แก่สมาชิก และควบคุมคุณภาพการผลิต ซึ่งสินค้าส่วนหนึ่งจะมีพ่อค้ามา รับไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ หมู่บ้านแกะสลัก (บ้านหลุก) มีการแกะสลักไม้เป็นงาน ศิลปะหัตถกรรมที่มีมานานและสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน เป็นการ สืบสานวิถี แกะ การใช้มีดและสิ่ว รวมถึง ความเชื่อ ความคิด ที่ถ่ายทอดเป็นลวดลายต่างๆ ลงบนผืนไม้ เช่น เครื่องใช้ รูปสัตว์ต่าง ๆ ด้วยฝีมืออันประณีตงดงามและรูปแบบที่ทันสมัย แต่ก่อนเป็นการทำโดยใช้เวลาวางจากการทำนา ปัจจุบันการแกะสลักไม้เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ นี้ ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวและได้รับสั่งจองทำ ออกจำหน่ายเป็นอุตสาหกรรมภายใน หมู่บ้าน ซึ่งทำกันมากที่บ้านหลุก ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร^{๖๒}

^{๖๒} พิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, “ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานรวบรวมและ นำเสนอข้อมูลพิพิธภัณฑสถานทั่วประเทศ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.sac.or.th/museumdatabase/detail_museum [๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓].

๒.๗.๓ วัดไหล่หินหลวง

วัดไหล่หินหลวงหรือ วัดเสลารัตนปัพพะตาราม (วัดไหล่หินหลวงแก้วข้างยี่น) เป็นวัดสำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง วัดแห่งนี้นอกจากจะมีวิหารโบราณฝีมือช่างเมืองเชียงตุง และซุ้มโขงแบบล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้ว ภายในบริเวณวัดยังเป็นที่ตั้งของ "หอพิพิธภัณฑสถานโบราณล้านนา สุวรรณกัญญาศรีทาสยามคคี" ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานที่ชาวบ้านไหล่หินร่วมกันสร้างขึ้น และได้บริจาควัตถุโบราณต่าง ๆ ไว้เป็นสมบัติของวัดเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าปัจจุบันจัดแสดงโบราณวัตถุต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในพิธีกรรม เครื่องใช้ของชาวบ้าน เครื่องรางของขลัง คัมภีร์โบราณ เครื่องดนตรี และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ฯลฯ โบราณวัตถุเหล่านี้นอกจากเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นกิจกรรมของชุมชนแห่งนี้ในอดีตแล้ว ยังสะท้อนถึงความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อพุทธศาสนารวมถึงความสามารถในเชิงช่างที่สร้างสรรค์ความงามในรูปแบบของสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับการใช้สอย

พิพิธภัณฑสถานวัดไหล่หินหลวงเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในจัดแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุต่าง ๆ มากมายของที่เด่นและสำคัญของพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้คือ คัมภีร์ใบลานที่จารเป็นอักษรล้านนาที่มีอายุมากกว่า ๕๐๐ ปี เครื่องใช้ในพิธีกรรม หรือเครื่องสักการะที่เกี่ยวข้องในพุทธศาสนา สิ่งของเหล่านี้นอกจากจะเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแล้ว บางส่วนก็เก็บรักษาไว้ในโรงธรรม ศาลาการเปรียญ และวิหาร อาทิ จองคำ ค้างเทียน วิหารน้อย ฉางข้าวน้อย เสลียงกง (คานหามที่มีพนักโค้งเหมือนงวงเรือ) เครื่องไม้จำหลัก อาสนะที่ใช้วางเครื่องอัฐบริขาร พระพุทธรูปโบราณ พระพิมพ์ดินเผา วิหารไม้พระอุปัชฌาย์ มณฑปพระเจ้าแก้ว หีบพระธรรม

ส่วนสิ่งของอื่น ๆ ที่จัดแสดง อาทิ เครื่องใช้ในครัวเรือน สิ่งของที่ชาวบ้านในอดีตใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเงิน เครื่องประดับ เครื่องจักสาน เครื่องดนตรี มีทั้งประเภท ฆ้อง ฉาบ และกลอง ที่ชาวบ้านเรียกว่า กลองแหว่ กลองฮุย กลองตะหลดปด เครื่องรางของขลัง ได้แก่ ผ้ายันต์ที่ใช้พันศีรษะ เสื้อผ้าคาดเอว ลงอักขระเลขยันต์เพื่อให้อยู่ยงคงกระพันคุ้มครองผู้สวมใส่ให้พ้นภัยต่างๆ มีตะกรุด ลูกประคำ พระเครื่อง นอกจากนี้ยังมีชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมเป็นชิ้นส่วนอาคารสิ่งก่อสร้างที่วัดเคยมีการรื้อถอนหรือซ่อมแซม บางชิ้นมีลวดลายแกะสลักที่สวยงามเอกลักษณ์หนึ่งของพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้คือ ตู้ไม้ที่ใช้จัดแสดงสิ่งของนั้น เคยเป็นที่เก็บหีบศพของชาวบ้านมาก่อน โดยชาวบ้านมีความคิดว่า ถ้าทำที่เก็บหีบศพในลักษณะเป็นตู้ เมื่อประกอบพิธีทางศาสนาเรียบร้อยแล้ว ทางวัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ในขณะที่ส่วนอื่น ๆ ในภาคเหนือมักนิยมทำเป็นปราสาทกัน ในปี ๒๕๔๘ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นวัดไหล่หินหลวง และโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ร่วมกันพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเพื่อให้สถานที่ที่จะบอกเล่าวิถีชีวิตคนไหล่หิน แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ระหว่างผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้ใหญ่ และเยาวชน โดยกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำ อาทิ การทัศนศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การทำทะเบียนวัตถุ การเก็บข้อมูล และสืบค้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติข่าวของในพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการภาพถ่ายไหล่นิทรรศการในอดีต^{๖๓}

๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

พระมหาสุพันธ์ สุนนโท (รจวิเวทย์) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนาแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ๑) ปัจจัยด้านการบริการศาสนสมบัติวัด ให้เกิดการบริการเชิงสงเคราะห์ประชาชน ประชาชนรับรู้ถึงความมีเมตตาธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ๒) ปัจจัยด้านการควบคุมศาสนสมบัติวัด เป็นใช้การควบคุมตรวจสอบให้เกิดการจัดการศาสนสมบัติต่อความต้องการทุกภาคส่วน ๓) ปัจจัยด้านการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลรักษาและดำเนินการ เป็นการดึงบุคคลเข้าช่วยเหลืองานจัดการศาสนสมบัติวัดของเจ้าอาวาส ๔) ปัจจัยด้านการทำบัญชีรักษาศาสนสมบัติวัดและเงินผลประโยชน์ของวัด เป็นวิธีการแบบแผนที่เป็นฐานข้อมูลช่วยให้เจ้าอาวาสตัดสินใจจัดการศาสนสมบัติวัดได้เหมาะสม ๕) ปัจจัยจัดทำบัญชีให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสม เป็นการปรับรูปแบบบัญชีตามความเหมาะสมกับสภาพที่ปฏิบัติสามารถจัดทำบัญชีได้ ปัจจัยทั้ง ๕ มีความจำเป็นต่อการอาศัยคนอื่น วางแผน จัดการความสัมพันธ์บุคคล อำนวยความสะดวกและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานจัดการศาสนสมบัติวัดไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๒. สภาพทั่วไปในการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดการเรื่องที่ดินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมทั่วไป การจัดการทั่วไปอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแต่ขาดการชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการจัดทำแผนงานระเบียบการจัดการศาสนสมบัติให้เป็นระบบมีต้นแบบให้เจ้าอาวาสสามารถปฏิบัติงานจัดการศาสนสมบัติได้ทันที รูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีรูปแบบการจัดการ ๒ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดตามหลักกฎหมาย ดำเนินการตามคู่มือสำนักงาน

^{๖๓} พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, "ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมและนำเสนอข้อมูลพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.sac.or.th/museumdatabase/detail_museum [๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓].

พระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) รูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดตามจารีตประเพณีซึ่งไม่มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร อนึ่งการดำเนินการจัดการศาสนสมบัติ ทั้ง ๒ รูปแบบส่งผลให้เกิดการรักษาศาสนสมบัติและผลประโยชน์ตอบแทนแก่วัดแตกต่างกัน และมีผลประโยชน์และปัญหาความต้องการที่เกิดขึ้นกับวัดแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่

๓. การนำเสนอการพัฒนาารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการพัฒนาารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามกระบวนการจัดการ คือ กระบวนการที่เจ้าอาวาสและคณะบุคคลจัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยความร่วมมือร่วมใจของเจ้าอาวาสกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาศาสนสมบัติของวัดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยรูปแบบการพัฒนาารจัดการศาสนสมบัติวัดทั้ง ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑) รูปแบบการบริการศาสนสมบัติวัด เน้นการบริการในลักษณะสงเคราะห์ประชาชนตามหลักเมตตาธรรมใช้ที่ดินวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒) รูปแบบการควบคุมศาสนสมบัติวัด เน้นการควบคุมตรวจสอบโดยปรับเปลี่ยนไปตามความสำคัญของปัจจัย

๓) รูปแบบการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลรักษาและดำเนินการเน้นการแต่งตั้งตามความเหมาะสมกับปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด

๔) รูปแบบการทำบัญชีรักษาศาสนสมบัติวัดและเงินผลประโยชน์ของวัดเน้นวิธีการจัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด

๕) รูปแบบบัญชีให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสม โดยดำเนินการปรับรูปแบบบัญชีตามความเหมาะสมกับสภาพที่ผู้ปฏิบัติสามารถจัดทำบัญชีได้^{๖๔}

สุมาลี ชัยเจริญ^{๖๕} ทำการวิจัยเรื่องสื่อการสอนที่มีพื้นฐานจากแนวคิดกลุ่มพุทธิปัญญา ผลการวิจัยพบว่าพุทธิปัญญา (Cognitive) เป็นการให้ความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับ "ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งส่งผ่านโดยสื่อต่าง ๆ กับสิ่งเร้าภายใน ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด หรือ กระบวนการคิด (Cognitive Process) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ขอบเขตที่

^{๖๔} พระมหาสุนันท์ สุนนโท (รุจิเวทย์), “การพัฒนาารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า บทคัดย่อ.

^{๖๕} สุมาลี ชัยเจริญ, “งานพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/503710/periodical/periodical_08_3.html [20 มีนาคม ๒๕๖๓].

เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด (Cognitive Process) ดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ ความใส่ใจ (Attending) การรับรู้ (Perception) การจำได้ (Remembering) การคิดอย่างมีเหตุผล (Reasoning) จินตนาการ หรือการวาดภาพในใจ (Imagining) การคาดการณ์ล่วงหน้าหรือการมีแผนการณ์รองรับ (Anticipating) การตัดสินใจ (Decision) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ (Classifying) การตีความหมาย (Interpreting) ฯลฯ จะตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับตัวผู้เรียนมากกว่าบทบาทภายนอก และหันมาให้ความสนใจกับบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยเป็นผู้ที่ลงมือกระทำ (Active) เพิ่มขึ้นและลดการควบคุมจากสภาพการณ์ภายนอก

บุญส่ง หาญพานิช^{๖๖} ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการในระดับมาก ขณะที่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันเกิดขึ้นในระดับค่อนข้างน้อย ในทุกด้านที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การบริการความรู้ การสื่อสารความรู้ การใช้เทคโนโลยี วัฒนธรรมการไว้วางใจ วัฒนธรรมพลังร่วม นอลลิคจ์เวอร์เคอร์ สิ่งท้าทายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความรู้ลักษณะงานที่ผู้บริหารมีความต้องการในระดับมาก คือ ให้มีการนำความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตร เทคโนโลยี ห้องสมุด การวิจัย การประเมินความดีความชอบ การธำรงรักษาบุคลากร การสร้างนักวิชาการ การกำหนดภาระงานของบุคลากร และการบริการความรู้ ผู้บริหารมีความประสงค์ในระดับมาก ให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามหน่วยงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น ให้มีบริการความรู้ในลักษณะของความร่วมมือที่ต่างฝ่ายต่างเป็น ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการใน ๕ ด้าน คือ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนาการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ และการให้คำปรึกษา ส่วนรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่นำเสนอ เน้นด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ คือ การเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ด้านภารกิจ คือ การผลิต ถ่ายทอด และบริการความรู้ ด้านนโยบาย คือ ให้มีการแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบันด้านเป้าหมาย คือ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมการบริการความรู้ พัฒนานอลลิคจ์เวอร์เคอร์ พัฒนารูปร่างความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันและพัฒนาปฏิสัมพันธ์ความรู้ ด้านการประเมิน คือ ประเมินความสามารถและวัฒนธรรมของสถาบัน ส่วนด้านยุทธศาสตร์ ได้มีกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ไว้ ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์

^{๖๖} บุญส่ง หาญพานิช, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย”, *ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ.

ผู้บริหาร ยุทธศาสตร์นอลิติจ์เวอร์เคอร์ ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ยุทธศาสตร์การสื่อสารความรู้ และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์การไว้วางใจและยุทธศาสตร์พลังร่วม ด้านสำนักบริหารจัดการความรู้ คือ การวางแผนกลยุทธ์การจัดการความรู้ ด้านกระบวนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ คือการเตรียมความพร้อม การกำหนดวิธีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและบริการ การประเมินและปรับปรุงแก้ไขด้านผล การดำเนินงาน คือ ทำให้ได้วัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และบริการความรู้ ชุมชนนอลิติจ์เวอร์เคอร์ ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ปฏิสัมพันธ์ความรู้ และด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ และการบริการ

ฉลาด จันทรมบัติ^{๖๗} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ ๘ องค์กร ชุมชนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ๒ หมู่บ้าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า (๑) รูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนที่พัฒนาประกอบด้วย ชั้นเตรียมชุมชน เช่น การสร้างแรงจูงใจ และสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน ชั้นสร้างวิสัยทัศน์ ชั้นจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ ชั้นการนำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน และชั้นประเมินผลสรุป (๒) ผลการนำรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนไปทดลองใช้กับองค์กรชุมชนเป้าหมาย ๘ องค์กรเป็นเวลา ๘ เดือน พบว่าทุกกลุ่มองค์กร เกิดนักจัดการความรู้ในชุมชน มีการดำเนินการจัดการความรู้ การตั้งคำถามและการปฏิบัติ โดยการแก้ปัญหากระบวนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความรู้ การจำแนกความรู้ การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนและการประเมินผลความรู้ มีศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรที่ขับเคลื่อนให้กลุ่มพึ่งตนเองได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งบนเวทีจริงและเวทีเสมือน (๓) กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (๔) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ขององค์กร

เอี่ยมอร ชลวร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ” โดยเห็นว่าหลักธรรมที่โดดเด่นในพระพุทธศาสนาที่ทำให้เกิดกระบวนการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาได้ยาวนานมีอยู่ ๔ หมวดคือ (๑) การใช้หลักไตรสิกขา ในการจัดสร้างสังคมให้เข้าใจซึ่งกันและกัน (๒) การสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภายในด้วยหลักสาราณียธรรม (๓) กระบวนการจัดการสังคีตร้อยกรองพระธรรมและพระวินัยให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติและ (๔) กระบวนการสร้างสังคมแห่งสงฆ์ อันได้แก่การมีพระวินัย และระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการรวมตัวเป็นหมู่สงฆ์จากองค์ความรู้ในด้านการจัดการความรู้ และองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมาผู้วิจัยได้นำพุทธธรรมทั้ง ๔ หมวดเข้ามาประยุกต์สร้างรูปแบบจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการผู้วิจัยเริ่มจากการประยุกต์โมเดลเกลียวความรู้ของอิกุจิโร่ โนนากะ (Ikujiro Nonaka) ที่เรียกว่า เซกิ(SECI) มาเป็นแนวคิดหลักของการปฏิบัติ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ แบบด้วยกันคือ (๑) การขัดเกลาทางสังคม (socialization)

^{๖๗} ฉลาด จันทรมบัติ, “การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน”, การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘).

(๒) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) (๓) การผสมผสานความรู้ (Combination) (๔) การผนึกความรู้ในตน (Internalization) เป็นพลวัตร ที่มีการหมุนในลักษณะที่เป็นเกลียว (spiral) เป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ไม่รู้จบ แล้วนำหลักพุทธธรรม ๔ หมวดข้างต้นมาเสริมแรงผลักดันให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน ซึ่งได้เสนอเป็นแบบจำลองใหม่ หลังจากนั้นได้นำแบบจำลองดังกล่าวมาทำการตรวจสอบองค์ความรู้ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (focus group) สรุปผลว่าได้แบบจำลองการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการที่พร้อมนำไปใช้งานได้ในองค์กรทั่วไป^{๖๘}

ทรงวิทย์ แก้วศรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า” ผลแห่งการวิจัยพบว่า หลักการบริหารสมัยใหม่ตามรูปแบบการบริหารเชิงยุทธวิธีนั้นสอดคล้องกันกับวิธีการของพระพุทธเจ้าที่ทรงใช้มาก่อนแล้วทั้งสิ้น วิธีการของพระองค์เป็นวิธีการปฏิบัติจริง เรียบง่าย กระชับรัดกุม ตรงประเด็น สามารถจัดการแก้ปัญหาการบริหารได้ทุกอย่าง อย่างเป็นผล มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะทุกกระบวนการความคิดของพระองค์เป็นระบบและสมเหตุสมผล ยุทธวิธีการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้าทุกขั้นตอน สามารถนำหัวข้อธรรมมาใช้เป็นหลักควบคุมคู่กันไปได้อย่างกลมกลืน กล่าวคือ การคิดใช้โยนิโสมนสิการ, การตัดสินใจใช้ปริยญา ๓ อธิษฐานธรรม ๔ และบัญญัติธรรม ๓, การวางแผนใช้โกศล ๓ และสัมมัมปชาน ๔, การบริหารใช้อธิปไตย ๔ พละ ๔ และทิวฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ๔, ภาวะผู้นำใช้อัตตหิตสมบัติ ปรีทิตปฏิบัติ และยุทธการแบบทหารมีอาชีพตามทีตริสไว้ในโยธาชีวสูตร^{๖๙}

เอี่ยมอร ชลวร^{๗๐} ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ ผลการวิจัย พบว่า ในขณะที่เมื่อพิจารณาการจัดการความรู้ในพระพุทธศาสนานั้นจะเห็นว่ามี การสืบทอดองค์ความรู้ผ่านกาลเวลาที่ยาวนานร่วม ๒,๖๐๐ ปี ซึ่งนับว่ายาวนานมากแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการความรู้ในทางพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสูงมากจึงสามารถรักษาองค์ความรู้ทั้งปรียัติแนวทางปฏิบัติ และปฏิเวธธรรมไว้ได้อย่างดี โดยผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมที่โดดเด่นในพระพุทธศาสนาที่ทำให้เกิดกระบวนการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาได้ยาวนานมีอยู่ ๔ หมวด คือ (๑) การใช้หลักไตรสิกขา ในการจัดการสังคมให้เข้าใจซึ่งกันและกัน (๒) การสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภายในด้วยหลักสาราณียธรรม (๓) กระบวนการจัดการสังคีตร้อยกรองพระธรรมและพระวินัยให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติและ (๔) กระบวนการสร้างสังคมแห่งสงฆ์ อันได้แก่

^{๖๘} เอี่ยมพร ชลวร, “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๖๙} ทรงวิทย์ แก้วศรี, “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า”, ปริยญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๗๐} เอี่ยมอร ชลวร, “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ”, ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

การมีพระวินัย และระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการรวมตัวเป็นหมู่สงฆ์ จากองค์ความรู้ในด้านการจัดการความรู้ และองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมาผู้วิจัยได้นำพุทธธรรม ทั้ง ๔ หมวดเข้ามาประยุกต์สร้างรูปแบบจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการผู้วิจัยเริ่มจากการประยุกต์โมเดลเกลียวความรู้ของ อิกุจิโร่ โนนากะ (Ikujiro Nonaka) ที่เรียกว่า เซกิ (SECI) มาเป็นแนวคิดหลักของการปฏิบัติ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ แบบ ด่วนกันคือ (๑) การขัดเกลาทางสังคม (socialization) (๒) การสกัดความรู้จากตัวคน (Externalization) (๓) การผสมผสานความรู้ (Combination) (๔) การผนึกความรู้ในตน (Internalization) เป็นพลวัต ที่มีการหมุนในลักษณะที่เป็นเกลียว (spiral) เป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ไม่รู้จบ แล้วนำหลักธรรม ๔ หมวดข้างต้นมาเสริมแรงผลักดันให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน ซึ่งได้เสนอเป็นแบบจำลองใหม่ หลังจากนั้นได้นำแบบจำลองดังกล่าวมาทำการตรวจสอบองค์ความรู้ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) สรุปผลว่าได้แบบจำลองการจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการที่พร้อมนำไปใช้งานได้ในองค์กรทั่วไป

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้ประมวลเนื้อหารายละเอียดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ไว้ดังนี้

พระครูวัชรสุวรรณาท (ลูกซุบ ธมมโชโต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสาธารณูปการในการอนุรักษ์โบราณสถานวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี จากการวิจัยพบว่า ๑. ด้านการจัดการสาธารณูปการในการอนุรักษ์โบราณสถาน จะเน้นในส่วนบำรุงรักษาวัดและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารวัดและคณะสงฆ์โดยตรง ในส่วนของรัฐและพุทธบริษัท จะต้องอุปถัมภ์ด้วยไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างหรือบูรณะรักษาเสนาสนะของพระสงฆ์ พระสังฆาธิการทุกรูปต้องมองเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนแม่บทการก่อสร้าง และรู้จักวิธีการบริหารงานสาธารณูปการเป็นอย่างดี มีเทคนิคและวิธีการขอคำปรึกษากับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ๒. ด้านการจัดการสาธารณูปการ พระสงฆ์ในวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหารได้ก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ ทั้งศาสนสถานและศาสนวัตถุและจัดการกิจการอื่นๆ อันเกี่ยวกับวัด เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมวัดให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัดนั้นให้วัฒนาสถาพรสืบไป ๓. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการจัดการสาธารณูปการในการอนุรักษ์โบราณสถานวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

๑) มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่า การซ่อมแซมโบราณสถานไม่สามารถกระทำได้นื่องด้วยได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ต้องดำเนินการโดยกรมศิลปากรเท่านั้น และเห็นว่าระเบียบกฎเกณฑ์ของทางราชการเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน หากวัดจะดำเนินการเอง

๒) มีความเข้าใจว่าการซ่อมแซมโบราณสถานที่ยารุดเสียหาย จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์ ปัจจัยมาก ทางวัดมีงบประมาณไม่เพียงพอ และบางครั้งเชื่อว่าการสร้างอาคารใหม่กว้างใหญ่ คุ่มค่าและตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้มากกว่า

๓) การขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลซ่อมแซมโบราณสถานว่าควรซ่อมอย่างไร และทำได้แค่ไหน

๔) คติความเชื่อของคนบางกลุ่ม เชื่อว่าการสร้างอาคารใหม่ถวายไว้ ใน พระพุทธศาสนา จะได้รับอานิสงส์ผลบุญมากกว่า การซ่อมแซมอาคารเก่าซึ่งผู้อื่นได้สร้างถวายไว้^{๗๑}

พระปลัดเกษม ฐิติสมปนฺโน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จากการวิจัยพบว่า

๑. การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ต้องเริ่มที่คนในชุมชนก่อน เพราะว่า คนในชุมชนจะรู้ถึงบริบทของพื้นที่ ประวัติของชุมชน ประวัติของโบราณสถาน โดยพยายามให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์และคุณค่า หากชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ชุมชนก็จะเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ การให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เห็นคุณค่า เกิด ความรักความหวงแหนและมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ วิธีการอนุรักษ์มีลักษณะที่ต่างฝ่าย ต่างทำ ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโดยตรงและขาดการประสานร่วมมือกัน วัดส่วนใหญ่ไม่ได้เอา ใจใส่ทำให้โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุถูกปล่อยปละละเลยเสียหายและสูญหายไปเป็น จำนวนมาก การดูแลรักษาความสะอาดยังไม่ดี การขึ้นทะเบียนยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงและประชาชน ขาดความรู้ไม่เห็นคุณค่า จึงไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่ได้ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์เท่าที่ควร ๒. บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทใน ด้านการอนุรักษ์ การบูรณะและปฏิสังขรณ์ พระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน จึงสามารถเป็น ผู้นำ ชักจูง โน้มน้าวให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษาอนุรักษ์ การบูรณะและปฏิสังขรณ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ด้านการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม พระสงฆ์สามารถให้ความรู้กับ ชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ๓. บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในอำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี พบว่า การให้ความรู้แก่พระสงฆ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และระเบียบกฎหมายข้อบังคับ ส่งเสริม ให้พระสงฆ์สามารถให้ความรู้กับชาวบ้าน ในการให้เห็นความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ สนับสนุนให้พระสงฆ์เป็นผู้นำในการปรับภูมิทัศน์ที่อยู่รายรอบบริเวณโบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ให้สวยงาม และเป็นผู้นำในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นพับ เอกสาร โปสเตอร์ ป้ายบอก ทางเข้าวัดหรือแหล่งโบราณสถาน หรือมีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

^{๗๑} พระครูวัชรสุวรรณาทธ (ลูกซุบ ธมฺมโชโต), การจัดการสาธารณูปการในการอนุรักษ์โบราณสถานวัดใหญ่ สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ ได้แก่ การที่พระสงฆ์ ชาวบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจและไม่เห็นคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่ การขาดแคลนทุนทรัพย์หรืองบประมาณในการบูรณะซ่อมแซม ปัญหาด้านกฎหมาย การซ่อมแซมต้องขออนุญาตจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากรฯ และจาก คณะสงฆ์ที่มีหน้าที่ปกครองดูแลเหนือขึ้นไป และเมื่อขึ้นทะเบียนแล้วชาวบ้านจะเข้ามาดูแลน้อยลง ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรมีน้อย พระสงฆ์แต่ละวัดมีน้อย ต้องปฏิบัติ ศาสนกิจ ทำให้ไม่มีเวลามาดูแลได้เต็มที่และพระสงฆ์ส่วนใหญ่ชราภาพ และปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพระสงฆ์ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่พระสงฆ์เกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุและแนวทางในการอนุรักษ์ควบคู่กับการ พัฒนา เพื่อที่พระสงฆ์จะได้นำความรู้ที่ได้นี้ไปเผยแพร่แก่ชุมชน พระสงฆ์ควรมีการสำรวจและเก็บ ศิลปวัตถุไว้เป็นหมวดหมู่และการลงทะเบียนได้แก่ การถ่ายรูป การลงบันทึกเอาไว้ และสิ่งของที่ล่องตา ล่องใจก็ควรเก็บให้เป็นที่เป็นที่บันทึก^{๗๒}

สามารถ สิริเวชพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปกรรมล้านนา สภาพปัญหาและแนวทาง อนุรักษ์ จากการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์ คือการกระทำหรือกระบวนการใช้ในการใช้มาตรการต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อจะดำรงรักษาสภาพของอาคารและส่วนที่ละเอียดประณีต ศิลปสถาปัตยกรรมให้คงรูป เดิมไว้ด้วยวัสดุก่อสร้างแบบเดิมและวิธีการสร้างอย่างเดิมที่เคยทำมาก่อนในอดีต โดยวิธีการปฏิบัติ อาจมีการเสริมสร้างความมั่นคงของฐานหรือส่วนต่างๆในเบื้องต้นเท่าที่จำเป็นนั้น การอนุรักษ์ต้องมี ของเดิม ๗๐ - ๘๐ % อาจเพิ่มเติมเพียง ๒๐-๓๐% เท่านั้นโอกาสผิดพลาดน้อยมาก^{๗๓}

อุดม สกกุลพาณิชย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ในเขต พื้นที่ชุมชนเมืองเก่าลพบุรี จากการวิจัยพบว่า ปัญหาของการอนุรักษ์เกิดจากการทำลายทางธรรมชาติ และโดยฝีมือมนุษย์ อันมีสาเหตุอันสืบเนื่องมาจากภายใต้การกดดันทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยต่างๆกัน แนวทางการแก้ไขปัญหาคือใช้วิธีการขึ้น

^{๗๒} พระปลัดเกษม จุฑิตสมฺปนฺโน (รอดจากทุกข์), บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ ศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๗๓} สามารถ สิริเวชพันธ์, ศิลปะล้านนา สภาพปัญหาและแนวทางอนุรักษ์, วิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ๒๕๓๖),

ทะเบียน มาตรการทางกฎหมาย ทางเศรษฐกิจ การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เป็นเครื่องมือในการยับยั้งการถูกทำลาย^{๗๔}

อนุกุล ศิริพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดโบราณสถานและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง มีข้อเสนอแนะว่า ต้องการให้มีการกำหนดกรอบการอนุรักษ์ให้ชัดเจนว่าอย่างไร ระดับใดและควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการโบราณสถานและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้ และเผยแพร่ความสำคัญของชุมชนให้ชุมชนได้รับรู้^{๗๕}

อัษฎางค์ โบราณานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมว่าชุมชนชนบทยังให้คุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างสูงยิ่งทั้งในด้านกายภาพและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นสมควรแก่การอนุรักษ์และควรมีการประสานงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยการดำเนินงานจึงจะมีศักยภาพที่จะบรรลุตามเป้าหมายได้^{๗๖}

มยุรี สุกังคณาช ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการอนุรักษ์วัดในชุมชนริมคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี จากการวิจัยพบว่า ความสำคัญของโบราณสถานที่ทำการศึกษาอยู่ในระดับที่ค่อนข้างมากและส่วนใหญ่ได้รับการปฏิสังขรณ์แล้ว แต่คนในชุมชนเองไม่ได้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานของตนเอง รวมไปถึงการที่ชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักในการเป็นเจ้าของ ดังนั้น จึงเสนอแนะให้แนวทางสำหรับการอนุรักษ์โบราณสถานนั้น ควรได้ให้ความสำคัญกับคนในชุมชนด้วย เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึก สร้างความสามารถเบื้องต้นในการดูแลรักษาคุณภาพของโบราณสถาน และการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานในระดับชุมชนของตนเอง อันเป็นการสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจ และเริ่มสร้างศักยภาพให้กับชุมชนได้สามารถดูแล รักษาและบริหารจัดการโบราณสถานของตนเองได้ในอนาคต^{๗๗}

^{๗๔} อุดม สกฤตพานิชย์, การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าลพบุรี, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบและการวางผังเมืองชุมชน, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓).

^{๗๕} อนุกุล ศิริพันธ์, การจัดการโบราณสถานและสิ่งแวดล้อมโดยรัฐและชุมชน, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒).

^{๗๖} อัษฎางค์ โบราณานนท์, การอนุรักษ์พื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมโดยวางผังเมือง, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๘).

^{๗๗} มยุรี สุกังคณาช, การศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์วัดในชุมชนริมคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕).

นพรัตน์ ถาวรศิริภัทร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมเขตพุทธาวาส วัดกัลยาณมิตรวรวิหาร จากการวิจัยพบว่า สถาปัตยกรรมในเขตพุทธาวาสของวัดกัลยาณมิตรวรวิหาร เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que แสดงถึงพัฒนาการของสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยมที่ ได้รับอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมให้วัดที่สร้างและปฏิสังขรณ์ขึ้นในภายหลัง ทั้งทางด้านการจัดวางรูปแบบผังอาคารและรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของงานสถาปัตยกรรม^{๗๘}

กรรณิการ์ สุธีรัตน์นาภิรมย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพัฒนาการแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย ได้ศึกษาพบว่า แนวคิดการอนุรักษ์ของไทยในอดีต ก่อนรัชกาลที่ ๔ นั้น เป็นการอนุรักษ์ตามคติความเชื่อทางศาสนาอันหลากหลาย และถูกใช้เป็นเครื่องมือของระบบการปกครองของกษัตริย์เป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันการอนุรักษ์ในระยะเวลาดังกล่าว การอนุรักษ์ก็ยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ปกครองในการสร้างเอกลักษณ์ สร้างวัฒนธรรมของชาติและถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการอนุรักษ์นั้นพบว่าอิทธิพลแนวคิดจากภาคตะวันตกมีอิทธิพลต่อวิธีการอนุรักษ์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นต้นไป และใช้วิธีการปฏิบัติตามหลักสากลโดยยังไม่มีแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยจนกระทั่งปัจจุบัน ทั้งนี้ ควรจะมีการแก้ไขแนวคิดการอนุรักษ์ให้ทันสมัยตามแบบอย่างไทย และสร้างความเข้าใจในจิตสำนึกของคนในชาติ ตลอดจนปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ^{๗๙}

น.ส.ปรานอม ต้นสุขนันท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การวางแผนใช้อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และเทคโนโลยีให้ดีที่สุด รวมทั้งการดูแลรักษาที่ดีต่ออาคาร และบางครั้งรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมในอาคารทั้งด้านสังคมและเทคโนโลยี เช่น การรักษาบรรยากาศของชุมชน Covent Garden (ตลาดเก่าในกรุงลอนดอน) หรือการรักษาเครื่องสูบน้ำโบราณที่เมือง East Pool Mine ใน Cornwall เป็นต้น^{๘๐}

^{๗๘} นพรัตน์ ถาวรศิริภัทร, การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมเขตพุทธาวาสวัดกัลยาณมิตรวรวิหาร, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑).

^{๗๙} กรรณิการ์ สุธีรัตน์นาภิรมย์, พัฒนาการแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘).

^{๘๐} ปรานอม ต้นสุขนันท์, การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย, ๒๕๓๐).

จิราพร แสงศิลป์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมของตึกแถวในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์หมายถึง การตามรักษาซึ่งรวมถึงการป้องกันดูแลบำรุงรักษา และรวมถึงการอนุรักษ์สิ่งที่เคยมีอยู่ก่อนหน้านั้น โดยคำนึงถึงคุณค่าและความมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ด้วย ซึ่งการอนุรักษ์นั้นไม่ได้หมายความว่าต้องรักษาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในสภาพเดิม แต่เป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระเบียบ ในการอนุรักษ์จะต้องกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์เสียก่อนว่าจะต้องรักษาทุกสิ่งทุกอย่างอย่างไร จะอนุรักษ์และจะอนุรักษ์ไว้เพื่ออะไร โดยทั่วไปแล้ว สิ่งสำคัญที่จะต้องอนุรักษ์ก็คือ ลักษณะของเมือง ศึกษาว่าอะไรคือสิ่งที่จะต้องทำให้เมืองมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเมืองอื่นๆ เช่น อาคารประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม หรืออาคารที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของเมือง หรือกิจกรรมของประชาชน ในเมืองรวมทั้งลักษณะทางสังคม เช่น จัดตั้งกลางเมืองตลาด ฯลฯ อิทธิพลจากภูมิประเทศและนโยบายทางการเมือง^{๕๑}

อเนก สีหามาตย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการอนุรักษ์โบราณสถานของกรมศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า โบราณสถานเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นในอดีต เพื่อเป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมทั้งทางด้านศาสนา เศรษฐกิจสังคมและการเมืองการปกครอง เช่น กำแพงเมือง คูเมือง ป้อมปราการ แต่เนื่องจากมีอายุการก่อสร้างมาเป็นเวลานานนับร้อยนับพันปี จึงทำให้สภาพโบราณสถานถูกทำลายทั้งธรรมชาติและมนุษย์^{๕๒}

ธยาภัทร เหมวรกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วยระเบียบวิธีการในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับโบราณสถานตามวิธีการทางโบราณคดี การสำรวจขุดค้น วิเคราะห์ ศึกษาและวิจัยทางโบราณคดีนั้นล้วนเป็นกระบวนการแห่งการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชาติโดยตรงทั้งสิ้น ดังนั้นกระบวนการในการศึกษาวิจัยโบราณสถาน โบราณวัตถุจึงย่อมเป็นกระบวนการที่ช่วยในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไปสู่อนุชนอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๓}

^{๕๑} จิราพร แสงศิลป์, ลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมของตึกแถวในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์, วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, ภาควิชาการออกแบบและผังเมือง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๗).

^{๕๒} อเนก สีหามาตย์, บทบาทการอนุรักษ์โบราณสถานของกรมศิลปากร, ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔).

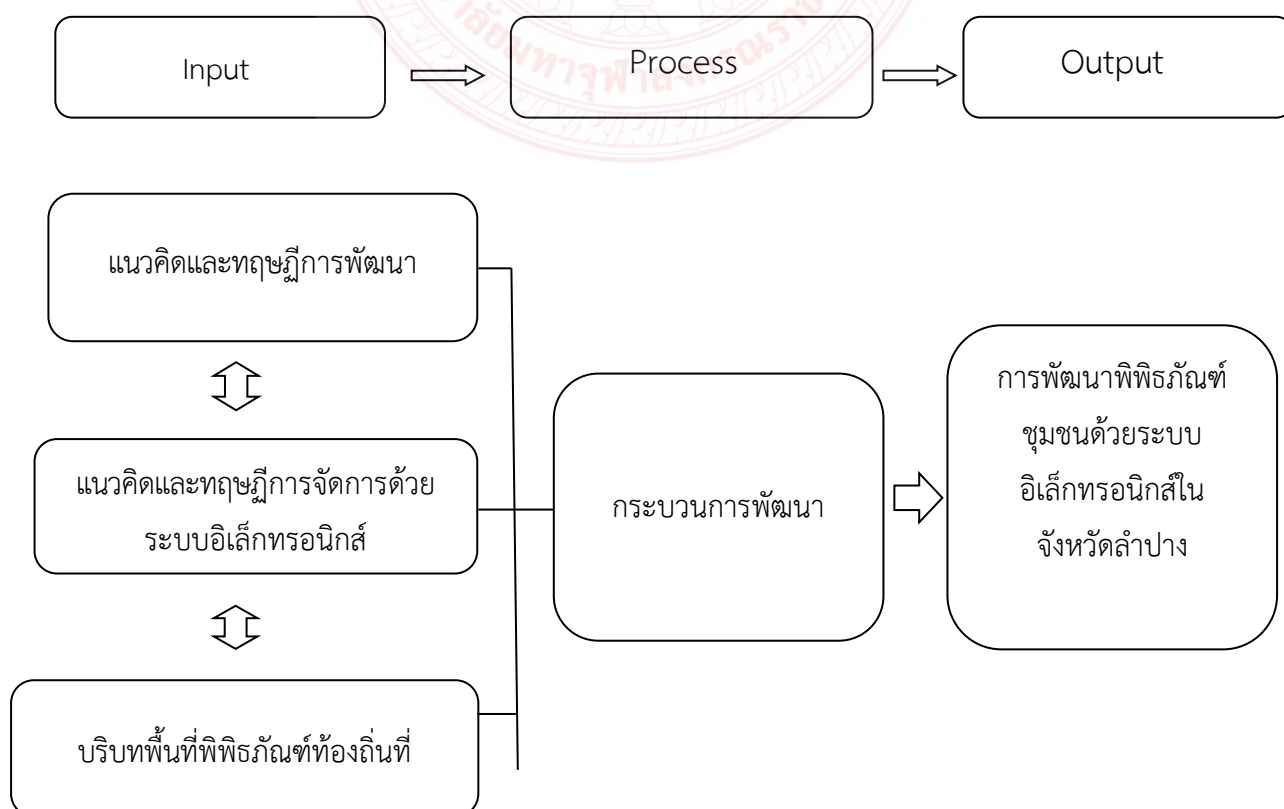
^{๕๓} ธยาภัทร เหมวรกุล, ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๘).

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพุทธสถานของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม ต้องดำเนินการจัดการด้วยระบบของหน่วยงานราชการและระบบความร่วมมือของชุมชนที่อยู่อาศัยในบริเวณสถานที่นั้นๆ ได้ร่วมมือกันดำเนินการจัดการ ดูแลพัฒนา อย่างมีส่วนร่วม ซึ่งทั้งการพัฒนาและการอนุรักษ์มิใช่การรื้อแล้วสร้างบูรณะแล้วทำลาย ต้องรักษาสภาพความสมบูรณ์ดั้งเดิมเพื่อความยั่งยืนของแหล่งมรดกทางสถาปัตยกรรม พุทธสถานของวัด สืบต่อไป

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า มีความสอดคล้องกันในการศึกษาถึงการบริหารจัดการ ที่มุ่งศึกษาถึงการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในชุมชน และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปางเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้ชุมชน เพื่อขับเคลื่อนให้ เกิดเป็นสังคมฐานความรู้ และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) สร้างรูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ๒) เพื่อพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ดังนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ กระบวนการดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นของการศึกษาในรายละเอียดที่สำคัญสำหรับความต้องการและรูปแบบของระบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีความครอบคลุมในเนื้อหาสาระสำคัญที่ทำให้ การศึกษาอย่างครบถ้วน จะทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก (In-Depth) ที่มีรายละเอียดชัดเจนสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงตรรกะ (Analytic Induction) เพื่อก่อให้เกิดความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดการพัฒนา นำไปสู่การแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์ ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ระหว่างการวิจัยเป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยเป้าหมายของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในการวิจัยในพื้นที่ชุมชน ใน ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับที่ ๑ งานวิจัยที่ก่อให้เกิดกระบวนการทางสังคม เช่น เกิดเวทีพบปะพูดคุย เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดการวิเคราะห์และตระหนักถึงข้อมูลสถานการณ์ต่าง ๆ ของชุมชน

ระดับที่ ๒ ได้องค์ความรู้ใหม่ หรือเป็นการเพิ่มเติมความรู้เดิมที่มีอยู่ อาจหมายถึง การอธิบายความรู้หรือภูมิปัญญาชาวบ้านด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความรู้สมัยใหม่ วิเคราะห์ ให้เห็นถึงพัฒนาการและปัจจัยการเปลี่ยนแปลงได้

ระดับที่ ๓ นำไปสู่การแก้ปัญหา การพัฒนา สร้างการเปลี่ยนแปลง

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีลักษณะเป็นคำถาม แบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในสถานที่โดยศึกษาจากองค์การศึกษาที่มีการนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ต่อ การศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนและพึ่งพา ตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นจำนวน ๒๕ รูปหรือคน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. พระครูสุนทรเสลคุณ (ชัยพร อดตสาโร)	เจ้าอาวาสวัดไหลหินหลวง
๒. พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาติม)	เจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ
๓. พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บุญทา)	เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก
๔. นายธงชัย แผ่นคำ	ไวยาวัจกร วัดไหลหินหลวง
๕. นายไพรินทร์ ศรีวรรณ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๖. นางเล็ก จินะการ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๗. นางคำพลอย ต้นหน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๘. นางอุดมศรี แผ่นคำ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๙. นางศรีลา นางทิน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๑๐. นางทองอินทร์ ปินตา	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑ์วัดไหลหินหลวง
๑๑. นายอัศม์เดช มาลัย	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๒. นายธนวิษณุ ปันทัน	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๓. นายจิรายุส อินทร์พรหม	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๔. นายภาสกร สุริยะ	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๕. นายฉัตรดนัย แซ่ตั้ง	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๖. นายมงคล มุลนิพัฒน์	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
๑๗. นายองอาจ เรือนแจ้	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๑๘. นางกัลยา ใจเปียง	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก

๑๙. นายป๋าย บุญพฤทธิไพบูลย์	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๒๐. นางอรุณี สานใจวงศ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๑. นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๒. นายไโล ชัยวงษ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๓. นางศรีแก้ว วงศ์แซงดี	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๒๔. นายตันตะวัน สุวรรณศรี	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์
๒๕. นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (Structure In-Depth Interview) จำนวน ๑ ฉบับ โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ การสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุดิบ การใส่รายละเอียดเพื่อการนำไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ การจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ หมวดหมู่ในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลและการธำรงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดลำปาง ระบบและกลไกของกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้ง ๔ กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่น จำนวนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และจำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น , กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด กระบวนการสร้าง กติกาสร้างสามัคคีกันในการมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบข้อบังคับ รวมถึงการสร้าง ความภูมิใจของคนในชุมชน โดยมีการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการบริหารจัดการองค์กรเพื่อศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนและพึ่งพาตนเองจากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็น

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย

๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

๕. จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น

๖. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยที่ปรึกษา
งานวิจัยจำนวน ๕ ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

๗. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บ
รวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็น
คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและ
อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๘. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคย
กับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่อง
บันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้
ทราบว่าคุณสมบัติต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์
ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะ
ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือ
และสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทาง
วิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือก
เฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็น
ข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์

๒. การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-
Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview) ดำเนินการ
สัมภาษณ์กลุ่มคนต่าง ๆ ๒๕ รูปหรือคน โดยคำถามที่จะใช้จะเป็นเพียงแนวทางในการสัมภาษณ์
เพื่อศึกษาการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง และให้ผู้สัมภาษณ์
ตอบตามกรอบแนวคิดการศึกษาและมีอิสระ ในการตอบโดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary
Data) ทั้งหมดทำให้ทราบภาพสะท้อนข้อเท็จจริงตามกรอบแนวคิด

๓. การเก็บข้อมูลเริ่มต้นด้วยการจัดหมวดหมู่ของวัตถุโบราณ การเก็บภาพ ถ่ายภาพ ๓๖๐ องศา ลงมือดำเนินการบันทึกภาพวัตถุโบราณแต่ละ ๓๐ ชิ้น ใน ๓ พิพิธภัณฑสถาน เพื่อให้บรรลุตามต้องการ

๔. แบบบันทึก (Record Form) ลักษณะของวัตถุโบราณ และ Code การจัดทำแบบบันทึกการจัดการพิพิธภัณฑสถานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

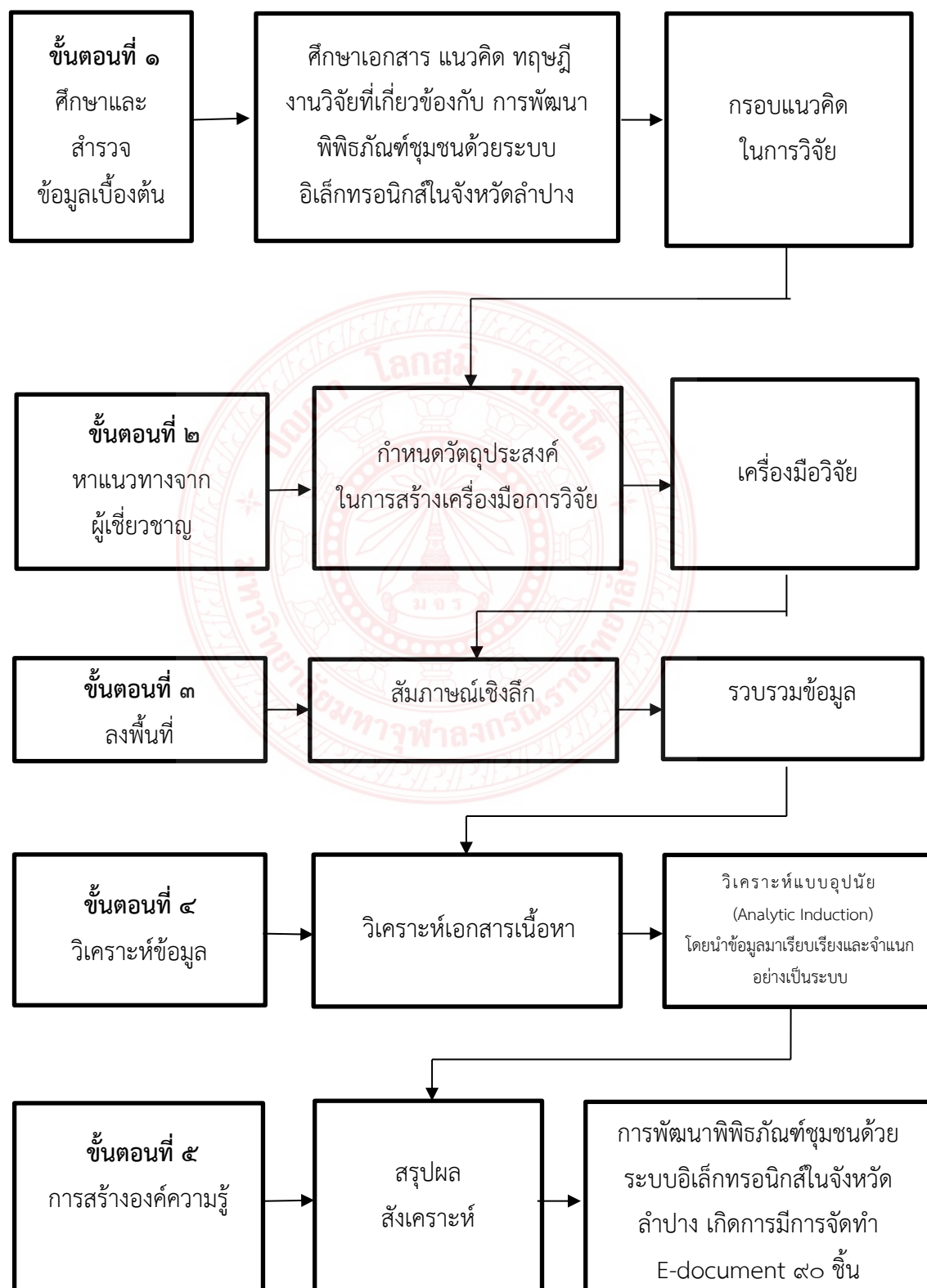
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี โดยการให้ประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วมกันในการร่วมคิดวางแผนและตัดสินใจในการวิจัย ชุมชนจะมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการการวิจัยตั้งแต่การศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาที่มาจากชุมชนลดการพึ่งพิงจากสังคมภายนอกให้ประชาชนตัดสินใจร่วมกัน ชาวบ้านเป็นศูนย์กลาง พึ่งพาตนเองได้ และจะก่อการสร้างองค์ความรู้จากการผสมผสานความรู้ของนักวิชาการกับความรู้พื้นบ้านให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งยังเกิดการผสมผสานความรู้จากทฤษฎีจากนักวิจัย และการปฏิบัติจากชาวบ้านเข้าด้วยกัน ความรู้ที่ประชาชนได้รับจากการเป็น การปฏิบัติที่ได้ทั้งการเข้าใจและเกิดจากการลงมือกระทำให้ความเข้าใจ ที่เป็นนามธรรมออกมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาทั้งวิธีการวิจัยและการพัฒนาทุนมนุษย์ในชุมชนอย่างแท้จริง

๓.๖ ขั้นตอนการวิจัย

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ๕ ขั้นตอน มีดังนี้

จากภาพแสดงให้เห็นว่า

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาและสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปประเด็นที่จะนำมาใช้เป็นฐานในการศึกษา ได้ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ ๑ เป็นขั้นตอนแห่งการศึกษาและสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๒ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๒ การหาแนวทางจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีความเกี่ยวข้อง ในการกำหนดเครื่องมือ “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง”

ขั้นตอนที่ ๓ การลงพื้นที่เพื่อการสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview)

ขั้นตอนที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปและสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ ๕ การสร้างองค์ความรู้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ในประเด็นการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๓ ตอนดังนี้

- ๔.๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
- ๔.๒ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง
- ๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สรรค์สร้างขึ้นมาก เป็นสมบัติอันมีค่าอย่างมากและประเมินค่าไม่ได้ มรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชน เกิดจากพุทธิปัญญาของชุมชนชนเหล่าใด อันเป็นการแสดงคุณค่าในตัวของตนเองโดยสมบูรณ์ เป็นอัตลักษณ์ในแต่ละชุมชน รวมทั้งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมของชุมชนและประเทศชาตินับแต่อดีต จึงเป็นความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องสงวนรักษา อนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุเหล่านี้ไว้มิให้สูญหายไปจากผืนแผ่นดินไทย ดังที่กรมศิลปากรได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโบราณวัตถุอาทิเช่น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงประกาศ ขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร รวม ๕๑ แห่ง จำนวน ๓๖๕ รายการ โดยปัจจุบันพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง มี ๕ แห่ง ได้แก่ ๑) วัดปงสนุกเหนือ ๒) ธนบดี ๓) วัดพระแก้ว ๔) ปอแง (ค่ายสุรศักดิ์) ๕) หอปุมละกอน

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ทั้ง ๓ แห่ง ในจังหวัดลำปาง ได้แก่ (๑) วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง (๒) วัดไหลหินหลวง ตำบลไหลหิน อำเภอกาชา และ (๓) วัดบ้านหลุก ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ พบว่า การสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีการใส่รายละเอียด เพื่อการนำลงไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ใน

โบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ โดยการพิจารณาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละแห่ง ที่ส่วนมากการจัดเก็บชั้นล่างจะเป็นเครื่องมือการเกษตรโดยมาก การทักทอผ้าฝ้าย ส่วนชั้นบนมีธรรมกับพิพิธภัณฑ์ของสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับทุนจากภายนอก กรรมการวัดเป็นผู้ระดมปัจจัยสร้าง เนื่องจากเห็นว่าโครงสร้างของอาคารหลังนี้เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมเก่า จึงประกาศขอคณะศรัทธาวัดบ้านหลดระดมของเก่ามาเก็บไว้ที่วัด เดิมที่อาคารหลังนี้เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดบ้านหลด รั้งมาเป็นระยะเวลา ๕๐ กว่าปี สร้าง ๒๕๐๓ เรือนไม้ก็ปิด โดยในอดีตเรียนธรรม บาลี สอนนักธรรม^๒ การเก็บของที่มีคุณค่า ไม่มีแยกแผนก^๓ ของขึ้นไต่มาขึ้นก็ให้ช่างติดไปตามลำดับการรับเข้ามา โดยจะแสดงชื่อของผู้บริจาค สถานที่ที่รวบรวมสิ่งของไม่ได้รับการสนับสนุนทุนจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเข้ามาสนับสนุน โดยคณะกรรมการวัด และพระภิกษุสงฆ์ในวัด ระดมทุนมาบูรณปฏิสังขรณ์ด้วยงบประมาณ ๗ แสนบาท ใช้เวลาระดมทุนเพื่อบูรณะประมาณ ๑ ปี ซึ่งเริ่มต้นหลวงพ่อเคยเห็นตัวอย่างจากวัดไหล่หิน วัดปงสนุก และวัดสูงเม่น จึงอยากพัฒนาภายในวัดของตนเองบ้าง โดยมีเงินวัดทอดผ้าป่า กฐิน ชาวบ้าน รวบรวมปัจจัยมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มเริ่มดำริสร้างพิพิธภัณฑ์ มีความคิดประมาณ ๒-๓ ปี บูรณะเสร็จเมษายน ๒๕๖๓ ชาวบ้านก็ทยอยเอาของบริจาคส่วนใหญ่จะเป็น ๑) เครื่องมือเครื่องใช้ทางเกษตร ๒) เครื่องทอผ้า ๓) เครื่องใช้ในครัวเรือน ๔) เครื่องดนตรี ๕) อาวุธ ๖) รถจักรยานยนต์ ล้อเกวียน ผ่านการแนะนำของนักวิชาการ รวมทั้งตั้งให้พระสงฆ์เป็นผู้ดูแล มีการให้ช่างมาบำรุงรักษา^๔

สำหรับการสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีการใส่รายละเอียด^๕ ได้แก่

๑. ปีพุทธศักราชที่สร้างผลงานชิ้นนั้น อาทิเช่น พระพุทธรูปนั้นเกิดขึ้นในสมัยใด
๒. วัสดุ อาทิเช่น ไม้ที่นำมาแกะสลักจัดเป็นไม้ชนิดใด เช่น ไม้สัก ไม้ขนุน ฯลฯ
๓. ขนาดของโบราณวัตถุ อาทิเช่น พระพุทธรูปนั้นมีรูปทรงอย่างไร มีขนาดเท่าไร^๖
๔. รูปทรงของโบราณวัตถุ อาทิเช่น เป็นพระพุทธรูปปางอะไร
๕. ประวัติของผู้สร้างชิ้นงาน อาทิเช่น คนแกะสลักและสร้างพระพุทธรูป นอกจากนี้ควร

มีเอกสารลงทะเบียนวัตถุโบราณ และมีการจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน

^๑ พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บัญญา), เจ้าอาวาสวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๒ นายองอาจ เรือนแจ้, กรรมการวัดวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๓ นางกัลยา ใจเปียง, กรรมการวัดวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๔ นายป๋าย บุญพุดธิไพบูลย์, กรรมการวัดวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๕ นางอรุณี สานใจวงศ์, ชาวบ้านวัดบ้านหลดวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๖ นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา, ชาวบ้านวัดบ้านหลดวัดบ้านหลด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

๕.๑ ควรมีการจัดหมวดหมู่ของวัตถุโบราณทั้ง ๓๐ ชั้น โดยใช้อักษร/ตัวเลข^๗

๕.๒ ควรมีการจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ แบ่งชนิดของพระพุทธรูปนั้น ๆ ว่าทำจากไม้ หรือว่าโลหะ หากทำจากไม้ ก็กำหนดหมวดที่ ม.๐๐๑ ถ้าทำจากโลหะ ก็กำหนดเป็น ล.๐๐๑ เป็นต้น

๕.๓ ควรมีการลงทะเบียนวัตถุในพิพิธภัณฑ์ทั้ง ๓๐ ชั้น

ในการการสร้างรูปแบบ และการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีข้อมูลที่บอกถึงวัตถุแต่ละชั้น เช่น เลขทะเบียนวัตถุ, ชื่อวัตถุ, หมวดหมู่, ขนาด (ความสูง, ความกว้าง, ความยาว), สภาพ (สมบูรณ์, ชำรุด), สภาพของวัตถุ เพื่อความละเอียด และสะดวกต่อการหาวัตถุขึ้นนั้นๆ รูปแบบสมัย/อายุ, หากเป็นพระพุทธรูป ควรบอกถึงพุทธลักษณะต่างๆ พุทธลักษณะ (ปาง) และภาพถ่าย^๘ ผู้แกะสลัก ระยะเวลาในการแกะสลัก ชนิดของไม้ และรูปถ่าย ๓๖๐ องศา^๙

ภาพประกอบที่ ๔.๑ : การถ่ายภาพโบราณวัตถุ

รูปแบบและการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ควรใส่รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องราว เนื้อหารูปแบบศิลปะ (เช่น เครื่องแต่งกาย ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย สถาปัตยกรรม วิถีชีวิต) เหตุการณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์หรือเรื่องราวทางพุทธประวัติ อายุของภาพประมาณ

^๗ นายไล ชัยวงษ์, ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๘ นายตันตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^๙ นางศรีแก้ว วงศ์แข็งดี, กรรมการวัดวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

๘๐ - ๑๐๐ ปี^{๑๐} จัดแบ่งตามประเภท เช่น เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องจักรสาน เครื่องทอผ้า งานแกะสลัก ฯลฯ

การจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่อย่างไรในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลและการบำรุงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน ควรจัดหมวดหมู่ตามประเภทของสิ่งของที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนั้น เช่นจัดแบ่งเป็น ๒ หมวด โดยหมวดหลัก แบ่งตามประเภทของวัตถุ หมวดรองอาจเป็นวัสดุที่ใช้ทำวัตถุชิ้นนั้น^{๑๑}

การจัดหมวดหมู่นั้น ต้องดูตามประเภทของสิ่งของที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง^{๑๒} ควรแบ่งตามประเภทของวัตถุ เช่น หมวดพระพุทธรูป หมวดของใช้ หมวดเสื้อผ้า เป็นต้น ควรมีเลขรหัสวัตถุ ใน Application^{๑๓} ควรใส่ข้อมูลดังนี้

๑. สถานที่ตั้งของวัด
๒. ประวัติความเป็นมาของวัด
๓. สิ่งสำคัญที่อยู่ในวัด อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
๔. ประวัติการสร้างพิพิธภัณฑ์ของวัด พ.ศ. ๒๕๔๗ (ข้อมูลดูได้จากประวัติหนังสือของวัด)
๕. โบราณวัตถุจำนวน ๓๐ ชิ้น เรียงตามรหัสที่จัดเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ ควรขึ้นทะเบียน

โบราณวัตถุ และมีการสร้าง QR Code และ Application โดยควรส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบัน มีแต่ QR Code ของประวัติวัดเท่านั้น ทางวัดจึงต้องการสร้างคนรุ่นใหม่ ให้มาช่วยถ่ายรูป ลงทะเบียนโบราณวัตถุ และทำ QR Code โดยการจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด ดังนี้

๑. จัดหมวดหมู่ตามวัสดุ เช่น ทำจากผ้า โลหะ ไม้ กระจาด ฯลฯ เป็นต้น
๒. จัดหมวดหมู่ตามขนาด เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยเรียงจากเล็กไปหา

ใหญ่

๓. จัดหมวดหมู่ของภาพพระบรมฉายาลักษณ์ โดยเรียงตามเรื่องราว เรียงตามทศชาติ/เรียงตามกัณฑ์

ต่าง ๆ

๔. การขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรใส่ชื่อด้วยวัด/ปี พ.ศ./รหัส เช่น วบล./๒๕๖๓/๐๐

^{๑๐} พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาดีม), เจ้าอาวาสวัดปรางสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑} นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒} นายต้นตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓} นายอัศม์เดช มาลัย, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปรางสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

๕. อาคารพิพิธภัณฑ์ ด้านบนจะเก็บพระพุทธรูป และคัมภีร์โบราณ/คัมภีร์ธรรม/คัมภีร์โบราณเอาไว้

๖. ช่างแกะสลักควรได้แสดงฝีมือโชว์ผลงานการแกะสลักพระพุทธรูป ฯลฯ มาบริจาคไว้ที่พิพิธภัณฑ์ และใส่รายละเอียดว่าเป็นผลงานของครอบครัวไหน เพื่อมีคนที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งชอบในผลงานแกะสลักและอยากติดต่อช่าง จะได้ช่วยโฆษณาสินค้าแกะสลักไปในตัว เนื่องจากชุมชนบ้านหลด เป็นหมู่บ้านแกะสลักที่มีช่างฝีมือดี แกะสลักสิ่งของต่าง ๆ สวยงาม เพื่อเป็นการสืบทอดและรักษาผลงานแกะสลักของช่างในชุมชนเอาไว้

สรุปได้ว่าการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ใช้ทะเบียนรหัสเดิม ต่อจากวัตถุอื่น เช่น วปน./๒๕๕๑/๒๒๑ ซึ่งแสดงถึง (ชื่อวัด (สถานที่)/ปีที่ทำ/รหัสทะเบียนวัตถุ) ในอดีตหน่วยงานที่เข้ามาดูแลเรื่องนี้ คือ ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่^{๑๔} ส่วนใหญ่สิ่งของในพิพิธภัณฑ์ได้มาจากการบริจาคประมาณ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ คณะกรรมการวัดจึงควรช่วยกันคิด ช่วยกันจัดวาง และมีช่างมาช่วยจัดวางสิ่งของ แต่ไม่ได้จัดระบบหมวดหมู่ และไม่มีการสร้างรูปแบบการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ของที่รับบริจาคมาแต่ละชิ้น จึงไม่ได้จัดเป็นหมวดหมู่ จัดวัตถุแต่ละชิ้นในพิพิธภัณฑ์ชุมชน ล้านนาวัดบ้านหลด และมีป้ายที่เขียนด้วยลายมือ^{๑๕} ระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้บริจาค ควรแยกประเภทของวัตถุสิ่งของ ว่าเป็นเครื่องมือการเกษตร เครื่องใช้ในครัวเรือน หรือวัตถุสิ่งของใดที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตชุมชน^{๑๖}

ในกรณีที่พื้นที่ศึกษาต้องการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ต้องจัดการตามขั้นตอนการจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ซึ่งได้แก่โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินแผ่นดิน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ แหล่งโบราณคดี อุทยานประวัติศาสตร์ต่าง ๆ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะจัดทำทะเบียนบัญชีแสดงทรัพย์สินของแผ่นดินไว้ในรูปของทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และบัตรประจำวัตถุแต่ละรายการไว้

๒. โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในครอบครองของวัดและเอกชน โดยการสำรวจทำบัญชีและคัดเลือกโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุขึ้นสำคัญและมีคุณค่าพิเศษและประกาศขึ้นทะเบียนในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายในอันที่จะคุ้มครองควบคุมดูแลรักษาโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน

^{๑๔} นายธนวิชัย ปันทัน, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕} นายจิรายุส อินทร์พรหม, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖} นายภาสกร สุริยะ, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดเรื่องการขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้ในมาตรา ๗ ว่า “เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถานโดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาล หรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยก คำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้”

จากบทบัญญัติมาตรา ๗ ดังกล่าวสามารถนำมาสรุปเป็นหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนได้ดังนี้

๑. อสังหาริมทรัพย์ที่จะขึ้นทะเบียนต้องเป็นโบราณสถานตาม บทนิยามของคำว่า “โบราณสถาน” ตามกฎหมาย
๒. การขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายให้อธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้มีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและมีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน ซึ่งเขตของโบราณสถานนี้ให้ถือเป็นโบราณสถานด้วย
๓. การขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยชอบด้วยกฎหมาย อธิบดีกรมศิลปากรต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองทราบ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจก็ให้ใช้สิทธิร้องต่อศาลภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่อธิบดีกรมศิลปากรแจ้งให้ทราบ หากศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนหรือกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานก็ให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนหรือกำหนดเขตที่ดินนั้น ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาลภายในสามสิบวันก็ต้องถือว่าสละสิทธิ์ และกรณีที่ศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยก คำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง อธิบดีกรมศิลปากรย่อมมีอำนาจขึ้นทะเบียนได้
๔. อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนโบราณสถานหรือแก้ไขเพิ่มเติมการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน
๕. การประกาศขึ้นทะเบียนหรือประกาศเพิกถอนหรือประกาศแก้ไขเพิ่มเติมการขึ้นทะเบียนโบราณสถานต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๖. โบราณสถานที่อธิบดีกรมศิลปากรได้จัดทำบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแล้วก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้

โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วของประเทศไทยมีจำนวนมาก แต่สถานที่สำคัญและเป็น ที่สนใจของนักท่องเที่ยว เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พระราชวังโบราณ วัดพระศรีสรรเพชญ์ และวัดใหญ่ชัยมงคลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปราสาทหินพนมรุ้งในจังหวัดบุรีรัมย์ วัดพระศรีรัตน มหาธาตุในจังหวัดพิษณุโลก วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และวัดอรุณ ราชวรารามในกรุงเทพมหานคร พระธาตุขาม พระธาตุคำ และพระเจดีย์ศรีสองนางในจังหวัด หนองคาย พระปรางค์สามยอด และศาลพระกาฬในจังหวัดลพบุรี เป็นต้น โดยโบราณสถานใดที่ได้ขึ้น ทะเบียนไว้แล้วแต่ต่อมาปรากฏว่าโบราณสถานนั้นไม่มีประโยชน์ในการดูแลรักษา และการควบคุมอีก ต่อไป กฎหมายให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจเพิกถอนการประกาศขึ้นทะเบียนได้ หรือหาก ต้องการเปลี่ยนแปลงขยายหรือลดเขตโบราณสถานจากที่ได้ประกาศไว้ก็สามารถแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศได้ ทั้งนี้ จะให้การเพิกถอนการประกาศขึ้นทะเบียนหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศมีผลตาม กฎหมายจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาดังด้วยการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติ โดยอาศัยอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากร ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ ความว่า "เมื่ออธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจา นุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้น" และเมื่อโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ที่ได้ประกาศขึ้น ทะเบียนแล้ว ยังคงอยู่ในความครอบครองดูแลของเจ้าของต่อไป แต่ในกรณีที่อธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุ ใดไม่ว่าจะได้ขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ สมควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราช กิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้า หากเห็นสมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ

ในวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุการขึ้นทะเบียน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เพื่อการป้องกันรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติที่กระจายอยู่ใน ความครอบครองของเอกชน และวัดวาอารามต่าง ๆ มิให้มีการเคลื่อนย้ายหรือลักลอบนำออกนอก ประเทศ การสำรวจขึ้นทะเบียนทำให้ทราบถึงจำนวน ชนิด ประเภท ขนาด และลักษณะพิเศษของ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีอยู่ในประเทศไทย เพื่อเป็นหลักฐานที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้าทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์และโบราณคดีของชาติสืบไป

กระบวนการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

การขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ มีขั้นตอนการดำเนินการ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. สำรวจโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุทั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีแหล่งที่ต้องไปสำรวจได้แก่

๑.๑ สำรวจวัดที่สำคัญ ๆ หรือวัดที่มีอายุเก่าแก่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๑.๒ สำรวจตามบ้านเอกชนที่เก็บรักษาโบราณวัตถุไว้

๑.๓ สำรวจตามพิพิธภัณฑ์สถานของเอกชน

๑.๔ สำรวจตามร้านค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

๑.๕ สำรวจตามส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

๒. ทำบัญชีรายละเอียดและถ่ายภาพโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุทุกชิ้นที่สำรวจพบ

๓. วิเคราะห์ วิจัย และประเมินคุณค่าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุทุกชิ้นที่สำรวจพบ

๔. นำเสนอข้อมูลโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยละเอียดให้คณะกรรมการระดับกรมตรวจ

พิจารณาคัดเลือก

๕. นำบัญชีรายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เสนอให้อธิบดีกรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิมพ์ประกาศขึ้นทะเบียน ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา

๖. แจ้งให้แก่วัด หรือเจ้าของผู้ครอบครองโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่ได้ขึ้นทะเบียนรับทราบ พร้อมแจ้งระเบียบปฏิบัติและการดูแลรักษา ตลอดจนการเผยแพร่และติดตามเมื่อเกิดการโจรกรรม สูญหาย โดยมีขั้นตอนในการประสานงานก่อนออกสำรวจ ดังนี้

๖.๑ ติดต่อประสานงานกับกรมการศาสนา สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยการขอข้อมูลเกี่ยวกับวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๖.๒ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ทราบถึงการขอสำรวจในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และการขอข้อมูลโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีความสำคัญที่มีอยู่ตามวัดและเอกชน

๖.๓ ติดต่อประสานงานกับเจ้าคณะจังหวัด เพื่อขอให้แจ้งแก่เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบลต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตามวัดต่าง ๆ ตลอดจนการให้ข้อมูล ประวัติเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุต่าง ๆ

ขั้นตอนการดำเนินการสำรวจ

๑. การสำรวจในส่วนภูมิภาค เนื่องจากการกระจายอำนาจในการบริหารงานของกรมศิลปากรการปฏิบัติงานของส่วนภูมิภาคจึงอยู่ในการดำเนินของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในส่วนภูมิภาค

๒. การสำรวจในส่วนกลาง ดำเนินงานโดยกลุ่มทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และทำหน้าที่ประสานกับส่วนภูมิภาคในการปฏิบัติงานการสำรวจทั่วประเทศ

๓. การจัดทำหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดแจ้งแก่วัดและเจ้าของผู้ครอบครองในการขอสำรวจเพื่อเป็นหลักฐานประกอบและป้องกันการแอบอ้างจากบุคคลอื่น ๆ

๔. ตั้งคณะทำงานในการสำรวจ ได้แก่ ภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ และช่างภาพ จำนวนคณะทำงานขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ดำเนินการแต่งตั้ง เมื่อสำรวจพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ขึ้นใดที่มีคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เห็นสมควรประกาศขึ้นทะเบียนให้จัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุแต่ละชิ้น อาทิ ประวัติ ชนิด ขนาด สภาพ ลักษณะรายละเอียด กำหนดอายุสมัยโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ฯลฯ พร้อมถ่ายภาพอย่างละเอียด

๕. โบราณวัตถุขึ้นใดมีลักษณะพิเศษหรือรายละเอียดพิเศษ เช่น มีจารึกประกอบ ต้องถ่ายรูปหรือคัดลอกจารึกนั้นมาทั้งหมด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาโบราณอ่านและแปลต่อไปด้วย

๖. จัดบันทึกรายงานการสำรวจ อันเป็นข้อมูลหลักฐานทางวิชาการเกี่ยวกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เดินทางไปสำรวจพบเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีต่อไป

ขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียน

ภัณฑารักษ์ที่สำรวจโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ต้องกำหนด วิเคราะห์ จำแนกโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเบื้องต้น ตามหลักวิชาการในการกำหนดอายุสมัยโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยยึดถือการวิเคราะห์จำแนก และกำหนดอายุสมัยตามรูปแบบศิลปะในประเทศไทย ตลอดจนการจัดทำบัญชีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตามหลักการมาตรฐานการทำบัญชีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จากนั้นดำเนินการจัดแยกเป็นรายอำเภอ จังหวัด พร้อมภาพถ่ายประกอบ นำรายละเอียดที่ได้จัดทำเสนอคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเตรียมการประกาศขึ้นทะเบียน คณะกรรมการพิจารณาประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะและโบราณคดี ทั้งภายในกรมศิลปากร และผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอก

หลักเกณฑ์ในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในครอบครองของวัดและเอกชน การพิจารณาประกาศขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ มีองค์ประกอบในการพิจารณา โดยการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา และประเมินคุณค่าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุแต่ละรายการโดยวัตถุ ดังกล่าวต้องมีเกณฑ์คุณค่า ดังนี้

๑. เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
๒. มีคุณค่าความสวยงามพิเศษ หรือแสดงถึงเอกลักษณ์ ฝีมือของท้องถิ่นโดยเฉพาะ
๓. เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่หายากในปัจจุบัน
๔. เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่มีหลักฐาน ประวัติความเป็นมาที่เด่นชัด เป็นที่เคารพนับถือของท้องถิ่น
๕. เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีหลักฐานการจารึกระบอบความเก่าแก่แห่งอายุสมัยในการสร้าง
๖. เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม เป็นแบบอย่างทางสกุลช่างศิลปะ และความรู้ทางเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า การจัดทำทะเบียนบัญชีรายละเอียดโบราณวัตถุตามจำนวนและรายการที่ผ่านคณะกรรมการคัดเลือกแล้วพร้อมภาพถ่ายประกอบแต่ละชิ้น ต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมาย จากกลุ่มนิติกร กรมศิลปากรในการพิจารณาประกาศกรมศิลปากรขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ นำเสนออธิบดีกรมศิลปากรลงนามประกาศกรมศิลปากร และส่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อพิมพ์ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และทำหนังสือแจ้งผู้ครอบครอง และส่งสำเนาประกาศราชกิจจานุเบกษา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาให้กับเจ้าอาวาส หรือบุคคล หน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่ได้ประกาศขึ้นทะเบียน รวมทั้งจัดทำบัตรประจำวัตถุ ฐานข้อมูลโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่ได้ขึ้นทะเบียน เพื่อการเก็บหลักฐานและการศึกษาและค้นคว้าวิจัยต่อไป

๔.๒ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง

การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ควรมีการพัฒนาความปลอดภัยของโบราณวัตถุ ปัจจุบันมีการรักษาความปลอดภัยด้วยการไม่เปิดให้ชมพระบรมมหาราชวัง^{๑๗} หากมีความประสงค์ที่จะรับชมจะต้องทำหนังสือเข้ามาขออนุญาตจากเจ้าอาวาส^{๑๘} ซึ่งจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการจัดทำระบบโดยมีรูปแบบการขึ้นทะเบียนระบบอิเล็กทรอนิกส์ใน

^{๑๗} นายฉัตรดนัย แซ่ตั้ง, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘} นายมงคล มุลนิพัฒน์, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปางเป็น ๓ รูปแบบ โดยจัดเก็บเป็นรูปแบบ Data Based เป็นเอกสารในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ไฟล์เอกสาร ไฟล์รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย โดยปกติ เอกสารต่าง ๆ จะมีการเก็บรักษาไว้ในตู้หรือชั้นเอกสารขององค์กร ซึ่งจัดเรียงไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ค้นหาได้ง่ายและสะดวกในการนำไปใช้ การอยู่ในรูปแบบกระดาษทำให้จะต้องเตรียมที่เก็บเอกสารเหล่านี้ และเมื่อเอกสารเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นตามกาลเวลา ทำให้เก็บรักษายาก นอกจากนี้ยังต้องมีระยะเวลาเก็บรักษาและทำลายให้เป็นไปตามนโยบายและกฎระเบียบขององค์กรนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเก็บเอกสารที่เป็นกระดาษนั้นทำให้สิ้นเปลืองกระดาษและพื้นที่ในการเก็บรักษาเป็นจำนวนมาก การจะนำไปใช้ก็ค้นหาค่อนข้างลำบาก เนื่องจากบางชิ้นอาจเก็บไว้นานจนลืมไปแล้วว่าอยู่ไหน ทั้งยังต้องเสียเวลาในการค้นหา ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการพัฒนาเทคโนโลยี E-Document ขึ้นมาช่วยในการจัดเก็บเอกสาร เพื่อให้สามารถบริหารจัดการระบบเอกสารให้สามารถสืบค้นได้อย่างง่ายดายและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ : ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง

”ทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง วัดไหล่หินหลวง หมู่ ๒ จังหวัดลำปาง อำเภอกะคา ตำบลไหล่หิน บ้านไหล่หิน ๕๒๑๓๐ โทรศัพท์ : ๐-๕๔๒๗-๔๐๐๖ (วัดไหล่หลวง)
----------------------------------	---

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียนวัตถุ (ใหม่)	ชื่อวัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัย/อายุ	พุทธลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลห/๐๗๗/๔๙	๑-๒๕๖๓	พระไม้สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖ ซม. หน้าตักกว้าง ๗ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒.๗ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบชาวบ้าน / ประมาณ ๘๐ ปี	ปางมารวิชัย	

จากตารางที่ ๔.๑ ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่พิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง และจัดการรวบรวมทะเบียนของพระพุทธรูปด้วยการสร้างเลขทะเบียนวัตถุ ชื่อวัตถุ หมวดหมู่ ประเภท และขนาดของวัตถุ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

ตารางที่ ๔.๒ : ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก
“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ครกตำ	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๑	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นครกทำจากไม้สัก ใช้สำหรับตำทำครีว	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจศักดิ์ จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ครกตำ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับตำทำครีว ลักษณะตัวครกทำจากไม้สักมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๑ เซนติเมตร ความสูง ๒๑.๘ เซนติเมตร สภาพครกชำรุด ตัวครกมีรอยแตก ครกตำชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก
--

แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

จากตารางที่ ๔.๒ ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่ที่พิพิธภัณฑ์วัดไผ่ทึนหลวง และจัดการรวบรวมทะเบียนในรูปแบบของบัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ เครื่องมือเครื่องใช้จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

ตารางที่ ๔.๓ : ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ
“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ มาลัยแก้ว (ปลาย)	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๑	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจดาษ
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๔๕ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระมาลัยนำดอกบัว ๘ ดอกจากพรานป่าไปไหว้พระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณี ภาพพระมาลัยรับดอกบัวจากนายพรานเพื่อนำดอกบัวไปบูชาพระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณี มีการใช้สีอยู่ ๖ สีคือ สีชมพู แดง ส้ม น้ำเงิน เหลือง ดำ เป็นการใช้เทคนิคสีฝุ่น มีความกว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๔๕ เซนติเมตร ลักษณะขององค์ประกอบภาพจะมีฉากสระบัวที่น่าสนใน นำมาเป็นฉากที่สำคัญ ปรากฏอุปกรณ์เครื่องมือออกป่าของคนสมัยนั้นคือ มีดอีโต้ น้ำเต้า ฟืน และการเขียนภาพพระมาลัยเป็นการวาดลายเส้นแบบง่าย ๆ ดูแล้วเข้าใจในอิริยาบถของพระมาลัย ลักษณะใบหน้าและข้าวของเครื่องใช้ยังได้รับอิทธิพลการวาดภาพแบบจิตรกรรมไทยภาคกลาง ส่วนตัวนายพรานก็ยังคงวาดรูปหน้าแบบภาคกลางและนุ่งผ้าเตี่ยวแบบภาคเหนือ ชายพระบฏเป็นลายกนกพรรณพฤกษาลาย ๖ ช่อง สีที่ใช้คือสีดำ เหลือง แดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

จากตารางที่ ๔.๓ ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่พิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ และจัดการรวบรวมทะเบียน ในรูปแบบของบัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ พระบฏ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

จากการเก็บข้อมูลทั้ง ๒ แห่งพบว่าการจัดทำทะเบียนจะมีส่วนประกอบโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ส่วนต้น บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ และที่ตั้ง

๒. ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย ชื่อวัตถุ เลขลำดับ หมวดหมู่ ประเภท ลักษณะ

ทางกายภาพ

๓. ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล ประกอบไปด้วย ผู้บันทึกข้อมูล วันที่บันทึกข้อมูล ผู้บันทึกภาพ รหัสภาพถ่าย สถานที่จัดเก็บวัตถุ

๔. ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ ประกอบไปด้วย แหล่งที่มาของข้อมูล ผู้เรียบเรียงข้อมูล วันที่เรียบเรียงข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลของคณะผู้วิจัยนอกจากการจัดเก็บหมวดหมู่ของโบราณวัตถุแล้วยังจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนดังนี้

๓.๑ การให้ความรู้

เป็นกระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่นจำนวนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และ

จำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ประโยชน์จากด้านอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความน่าสนใจในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ อาจสร้างกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน^{๑๙} เพื่อให้การเรียนรู้และการเที่ยวพิพิธภัณฑ์ไม่ใช่เรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป^{๒๐} โดยประโยชน์จากทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถเพิ่มความน่าสนใจให้แก่พิพิธภัณฑ์ แล้ว ยังให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ โดยความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น แล้วยังทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ที่จะรักษาสืบของของท้องถิ่นตนเอง^{๒๑}เพิ่มความน่าสนใจในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์^{๒๒} อาจสร้างกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน เพื่อให้การเรียนรู้และการเที่ยวพิพิธภัณฑ์ไม่ใช่เรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป^{๒๓} ซึ่งแต่เดิมพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง มี จากเดิมมีจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ ๑) ปงสนุก ๒) ธนบดี ๓) วัดพระแก้ว ๔) ปอแง (ค่ายสุรศักดิ์) ๕) หอปฐมละคอน และปัจจุบันงานวิจัยของชิ้นนี้ทำเพิ่มมา คือ วัดไหล่หินหลวง และวัดบ้านหลุก (เดิมมี ๕ แห่ง ปัจจุบันมีเพิ่มมา ๒ แห่ง รวมเป็น ๗ แห่ง)^{๒๔}

๓.๒ การอนุรักษ์

เป็นกระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด เป็นการจัดการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาวัตถุโบราณ หรือการคิดทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับกลุ่มชาวบ้านในท้องถิ่น หรือกลุ่มเยาวชนที่สนใจในด้านนี้ เพื่อให้เยาวชนจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ ดูแลรักษาวัตถุโบราณที่เป็นของท้องถิ่นให้เห็นถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สิ่งของของท้องถิ่นตนเอง ให้คงอยู่ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป เพื่อให้ลูกหลานรุ่นต่อ ๆ ไปยังคงได้เห็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ๆ^{๒๕} หรือกลุ่มเยาวชนที่สนใจ เพื่อให้เยาวชนจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ และดูแลรักษาวัตถุโบราณที่เป็นของท้องถิ่นให้เห็นถึงเรื่องราวในอดีต สิ่งของของท้องถิ่นตนเอง ให้คงอยู่ถึงในปัจจุบันต่อไปเพื่อให้ลูกหลานรุ่นต่อ ๆ ไปยังคงได้เห็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น^{๒๖} โดยควรมีการคัดนักเรียนมาเรียนรู้^{๒๗} มาสืบสานสืบทอดองค์ความรู้ ผ่านการปลูกฝังด้วยการเริ่มนำเด็กและเยาวชนที่รักในงานนี้มาช่วยกันพัฒนา นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนให้มี

^{๑๙} พระครูสุนทรเสลคุณ (ชัยพร อดตสาโร), เจ้าอาวาสวัดไหล่หินหลวง, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐} นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๑} นายต้นตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๒} พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บุญทา), เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๓} นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๔} พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาดีม), เจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๕} นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๖} นายต้นตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๗} นายธงชัย แผ่นคำ, ไวยาวัจกร วัดไหล่หินหลวง, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

การอบรมมัคคุเทศก์น้อย นอกจากนี้ ควรมีคนเข้ามาช่วยงานจิตอาสาดูแลพิพิธภัณฑน์ โดยให้เจ้าอาวาสเป็นผู้สนับสนุน โดยทุกวันพระ เข้าใส่บาตร เย็นมีการทำวัตรเย็น^{๒๘} มีกระบวนการอนุรักษ์โดยอาศัยเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักในการทำงานจิตอาสาเข้ามาช่วย^{๒๙} โดยเด็กและเยาวชนจะเข้าวัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะมีเด็กและเยาวชนเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีโรงเรียนมาพาศศึกษา อยู่นอกโรงเรียน โดยมีคนดูแลทำความสะอาด มีแม่บ้านของวัด และพระภิกษุ จำนวน ๔ รูป ควบคุมดูแลพิพิธภัณฑน์

สำหรับกระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ และการสืบทอด ควรมีการอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีการทำซ้ำ คือ นำกลับมาใช้ซ้ำ ยกตัวอย่างเช่น เวลาที่มีพิธีกรรมสำคัญ อาทิ งานตั้งธรรมหลวง ก็นำภาพพระบรมออกมาจัดแสดงนิทรรศการ นอกจากนี้ ควรมีการเผยแพร่ และนำกลับมาใช้ใหม่ ด้วยการสร้างป้ายไว้นิลขึ้นมา โดยนำภาพไปคัดลอกทำเป็นป้ายไว้นิลของใหม่ขึ้นมา และควรมีการสร้างเครือข่ายร่วมกับพิพิธภัณฑน์อื่น ๆ เพิ่มเติม^{๓๐} ซึ่งจะเป็นกระบวนการอนุรักษ์และรักษาพิพิธภัณฑน์ให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน^{๓๑} พระภิกษุ สามเณร คณะกรรมการวัด ช่วยกันดูแลทำความสะอาด และช่วยกันอนุรักษ์รักษา โดยให้เด็กมาช่วยดูแลจริงจัง เพื่อศึกษาวิธีการลงทะเบียนโบราณวัตถุ

ในขณะที่เจ้าอาวาสและคณะกรรมการวัด เสนอว่าควรจัดให้บุคคลทั้ง ๓ วัย ได้แก่ วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ เข้ามามีบทบาทในการช่วยกันดูแล อนุรักษ์ ควรมีให้มีมัคคุเทศก์น้อย และผู้สูงอายุ จิตอาสาช่วยแนะนำให้ความรู้แก่ผู้เข้ามาเที่ยวเยี่ยมชมพิพิธภัณฑน์ ควรมีการกรอกข้อมูล บันทึกข้อมูลของวัตถุโบราณ นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำ QR Code เหมือนวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ และเพิ่มการมีส่วนร่วมให้ ชาวบ้านต้องทำข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยให้เด็กวัยรุ่นในชุมชนหมู่บ้านเข้ามาช่วยจัดการ เริ่มจากการจัดหมวดหมู่สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เป็นระบบระเบียบ จากนั้นควรมีการบันทึกข้อมูล และจัดทำ QR Code^{๓๒}

๓.๓ การสร้างความสามัคคีในชุมชน

เป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือกันในชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมพิพิธภัณฑน์ให้แก่กลุ่มผู้ดูแล และนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นอีกช่องทางในการช่วยพิพิธภัณฑน์ในเรื่องการดูแลรักษาโบราณวัตถุไม่ให้ชำรุดเสียหาย^{๓๓} สร้างกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมพิพิธภัณฑน์ให้แก่กลุ่มผู้ดูแล และนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งในเรื่องการดูแลรักษา

^{๒๘} นายอัครเดช มาลัย, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑน์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๒๙} นายธนวิชัย ปันตัน, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑน์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๐} นายจิรายุส อินทร์พรหม, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑน์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๑} นายภาสกร สุริยะ, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑน์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๒} นางกัลยา ใจเปียง, กรรมการวัดวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๓} นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

โบราณวัตถุนั้นไม่ให้เสียหาย^{๓๔} จัดเวลาเปิดปิด คือ ๐๘.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. สร้างระบบกติกาของวัด คือ ถ้าจะยืมภาพพระบรมรูปไปจัดแสดงนิทรรศการ ทางวัดจะให้ยืมภาพพระบรมรูปขนาดเท่าของจริงไปแสดงแทนภาพพระบรมรูปของจริง

ในกรณีมีคนมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์เป็นคนละ ไวยาวัจกรจะเป็นคนให้คำแนะนำ บางครั้งก็จะมีผู้สูงอายุที่ช่วยดูแลวัด มาเป็นผู้ให้คำแนะนำและอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ภายในวัด โดยจะเริ่มพาทุกคนที่มาไปรวมตัวกันในวิหาร พร้อมทั้งอธิบายประวัติความเป็นมาของวัด ก่อนที่จะพาชมพิพิธภัณฑ์^{๓๕} คิดพิจารณาในอนาคตจะสร้างเอกสารแนะนำว่าสิ่งของต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มรณะไรบ้าง ซึ่งระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา มีการเสนอโครงการทำไฟส่องวัด ซึ่งจะมาติดตั้งในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยทางวัดมีระบบดูแลสิ่งของต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์ คือ มีกล้องวงจรปิด แต่มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคืออาคารเป็นอาคารไม้ สิ่งที่ต้องระวังคือไฟ^{๓๖}

ในขณะที่การเก็บภาพวัตถุโบราณ ให้ใช้แสงสว่างเข้าช่วย เช่น แสงสว่างจากหลอดไฟ LED โดยนำมาตั้งห่าง ๒ ข้าง ของวัตถุที่ต้องการจะถ่าย ควรใช้กำแพง หรือฉากสีขาว ช่วยเป็นฉากในการถ่ายภาพวัตถุ โดยการถ่ายภาพของวัตถุ ๑ ชิ้น จะต้องถ่ายภาพประมาณ ๔ - ๖ รูป เช่น มุมด้านหน้า มุม ๔๕ องศา มุมหลัง มุมเฉียงด้านหลัง มุมเฉียงด้านข้าง ๆ เป็นต้น ในกรณีที่วัตถุมีรอยดำหรือ มีรอยขีดเขียน หรือมีการสลักข้อความ/สัญลักษณ์ใด ๆ ลงบนวัตถุ ก็ต้องถ่ายรูปเก็บไว้ รวมทั้งพระพุทธรูปแก้วให้ใช้ฉากสีดำ หรือสีเทา เพื่อทำการแยกวัตถุให้มีความโดดเด่นขึ้นมา และกล้องที่ใช้ในการถ่ายรูป ควรเป็นกล้องดิจิทัล^{๓๗} ส่วนภาพพระบรมรูปของจริงจะเก็บรักษาเอาไว้ในตู้ลิ้นชักที่ทางวัดออกแบบสร้างขึ้นเป็นอย่างดี หากใครต้องการเข้ามาดูต้องมีหนังสือราชการ/หนังสือที่เป็นทางการเข้ามาติดต่อกับเจ้าอาวาสวัด^{๓๘}

๓.๔ การสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

เป็นกระบวนการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่จำเป็นให้ชุมชนมีความรู้ ความภาคภูมิใจในชุมชนของตนและสามารถที่จะถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้รับรู้ โดยเฉพาะในชุมชนที่มีความโดดเด่น ทางด้านท่องเที่ยว คนในชุมชนสามารถที่จะใช้เวลาว่างในการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ในการถ่ายทอดให้กับประชาชนหรือนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทางด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยมประเพณี ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวลำปาง และทำให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้ถึงอัตลักษณ์วิถีถิ่นของตนเองให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวของลำปาง อีกทั้งเป็นการส่งเสริมด้าน

^{๓๔} นายตันตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๕} นายองอาจ เรือนแจ้, กรรมการวัดวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๖} นางศรีแก้ว วงศ์แสงดี, กรรมการวัดวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๗} นายไฉ่ ชัยวงษ์, ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๓๘} นายมงคล มุณีพัฒน์, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

เศรษฐกิจให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว มีทักษะและประสบการณ์ตรงในการฝึกปฏิบัติ เกิดทักษะการพูดและเขียน สามารถแนะนำ เป็นผู้นำในการนำเที่ยวและถ่ายทอดประวัติความเป็นมา ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่นมุ่งเน้นอัตลักษณ์ในชุมชนของตนเอง ให้กับนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นตน เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้เห็นคุณค่า ภาควุมิใจในท้องถิ่นตน เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งร่วมกันบูรณะแหล่งชุมชน เล็งเห็นและให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ของชุมชนของตนเอง และของจังหวัดลำปาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาการรักษาอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่จะพัฒนาคนในชุมชนมีความสมบูรณ์โดยระบบการนิเทศภายในอย่างบูรณาการ เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้คนในชุมชนพัฒนาตนเองในด้านการดำเนิน กิจกรรมการส่งเสริม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน ตามนโยบาย ความเชื่อ จุดเน้นในสภาพของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการความถนัดและความสนใจของคนในชุมชนเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ปัจจุบันกระบวนการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างวิธีการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งตามกระบวนการและระบบกลไกในทางเทคโนโลยี ๗ ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนควรจัดกระบวนการจัดการเป็นไปในลักษณะดังนี้

๓.๑ การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ

ทางพิพิธภัณฑ์ต้องกำหนดปัญหา หรือความต้องการของทางพิพิธภัณฑ์ว่ามี

ความต้องการให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเข้ามาช่วยส่งเสริมพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ^{๓๙} ควรมีคำอธิบายหลากหลายภาษา ปัจจุบันมีคำอธิบายเฉพาะภาษาไทย ต้องการให้มีตู้เก็บภาพพระบรมแบบแยกชั้น ปัญหาพบคือห้องเก็บภาพพระบรม ก่อนข้างร้อน ไม่มีอาคารจัดเก็บภาพที่ดีและเหมาะสม และที่เก็บภาพพระบรมยังไม่มีความปลอดภัยเพียงพอ เนื่องจากอากาศร้อน อาจทำให้ภาพเกิดความเสียหายได้^{๔๐} โดยต้องการให้มีการลงทะเบียนวัตถุโบราณ และพัฒนาเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า ๓๐ ชิ้น^{๔๑}

^{๓๙} นายต้นตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๔๐} นายฉัตรดนัย แซ่ตั้ง, เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๔๑} นายไฉ ชัยวงษ์, ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

๓.๒ การรวบรวมข้อมูล

พิพิธภัณฑ์จัดตั้งทีมงานเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการต้องมีการจัดตั้งทีมงานเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ

๓.๓ การเลือกวิธีการจัดการ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในพื้นที่ หรือผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ต้องมีการจัดตั้งทีมงานเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ อาทิ วิธีการจัดการดูแลรักษาภาพพระบฏ คือ มีตู้เก็บภาพไว้เป็นอย่างดี

๓.๔ การออกแบบและปฏิบัติการ

จัดการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้มาให้ผู้อ่านเข้าใจวัตถุดิบนั้นได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากข้อมูลในชั้นต้นที่เก็บมาจะเป็นข้อมูลดิบที่ไม่ได้เรียบเรียง จัดการเรียบเรียงข้อมูล ให้ผู้อ่านเข้าใจวัตถุดิบนั้นได้อย่างครอบคลุม ทำการออกแบบชุดข้อมูลว่าจะนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ และจัดทำข้อมูลให้ออกมาในรูปแบบที่ต้องการ

๓.๕ การทดสอบ

ทำการเปิดทดสอบระบบข้อมูลที่ต้องการนำเสนอกับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาก่อนใช้งานจริง^{๔๒} ทดสอบระบบข้อมูลที่ต้องการนำเสนอกับคนในชุมชนได้ทดสอบก่อน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาก่อนใช้งานจริง ก่อนที่จะพร้อมให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์^{๔๓}

๓.๖ การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

เมื่อทราบถึงปัญหาแล้วควรรีบแก้ไขทันที เมื่อรู้ถึงปัญหาแล้ว ควรรีบแก้ไขทันที แบบประเมินจากการนักท่องเที่ยวนั้นจะรู้ถึงผลประเมินการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการชมพิพิธภัณฑ์ ต้องการให้มีการปรับปรุงบ้านเทคโนโลยี^{๔๔} ปัจจุบันภาพพระบฏเป็นกระดาษ ต้องการให้มีการจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วัตถุโบราณในวัดปงสนุกที่มี QR Code มีแค่ ๑๐ ชิ้น และต้องการให้มีภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และต้องการให้มีภาษาล้านนา^{๔๕}

^{๔๒} นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา, ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๔๓} นางอรุณี สานใจวงศ์, ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๔๔} นายธงชัย แผ่นคำ, ไวยาวัจกร วัดไหล่หินหลวง, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๔๕} พระครูสุนทรเสถลคุณ (ชัยพร อดตสาโร), เจ้าอาวาสวัดไหล่หินหลวง, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

๓.๗ การประเมินผล

สร้างแบบประเมิน เพื่อประเมินผลจากการให้นักท่องเที่ยวทำแบบประเมินการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการชมพิพิธภัณฑ์^{๖๖} ต้องการให้มีจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ Application^{๖๗} มี QR Code, ภาพถ่ายวัตถุ (๔ ด้าน, ๓๖๐ องศา, 3D), เสียงบรรยายวัตถุ^{๖๘} ตัวอ่าน

QR Code, ระบุพิกัดสถานที่ของพิพิธภัณฑ์, ภาพถ่ายวัตถุ (๔ ด้าน, ๓๖๐ องศา, 3D), เสียงบรรยายวัตถุ^{๖๙} มีระบบการเลือกภาษา ระบบบรรยาย เนื้อหา เรื่องราว รายละเอียดของข้อมูลภาพพระบรมฉายาด้วยเสียง หรือมีภาษามือ โดยระบบต้องเสถียร ไม่ล่ม ต้องมีความปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการถูกโจรกรรมข้อมูล รวมทั้งภาพพระบรมฉายาควรมีลายน้ำบนภาพ ป้องกันการขโมยภาพ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ ๔.๒ : องค์ความรู้การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง

^{๖๖} พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บุญทา), เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๖๗} พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาดีม), เจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๖๘} นายต้นตะวัน สุวรรณศรี, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

^{๖๙} นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง, นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

จากภาพจะเห็นได้ว่า การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปางจะกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีองค์ภายในชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดการชุมชนที่ดีมีเครือข่ายชุมชน มีภาวะผู้นำชุมชนเกิดขึ้น เป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ เป็นชุมชนสุขสงบ และเป็นการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๓ ตอนดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่องของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยจะแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยไว้ ดังนี้

ตอนที่ ๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัยจากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ทั้ง ๓ แห่ง ในจังหวัดลำปาง ได้แก่ (๑) วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง (๒) วัดไหล่หินหลวง ตำบลไหล่หิน อำเภอกาชา และ (๓) วัดบ้านหลุก ตำบลนาครีว อำเภอแม่ทะ พบว่า รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ต้องเป็นการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบควรมีการใส่รายละเอียดของโบราณวัตถุ ได้แก่ เลขทะเบียนวัตถุ ชื่อวัตถุ หมวดหมู่ ประเภทวัสดุ ขนาดของโบราณวัตถุ ปีพุทธศักราชที่สร้างผลงานชิ้นนั้น และภาพถ่าย รวมทั้งควรมีเอกสารลงทะเบียนวัตถุโบราณ และมีการจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน การจัดหมวดหมู่นั้น ต้องดูตามประเภทของสิ่งของที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ควร แบ่งตามประเภทของวัตถุ เช่น หมวดพระพุทธรูป หมวดของใช้ หมวดเสื้อผ้า เป็นต้น ควรมีเลขรหัสวัตถุ ใน Application ควรใส่ข้อมูลดังนี้

๑. สถานที่ตั้งของวัด

๒. ประวัติความเป็นมาของวัด

๓. สิ่งสำคัญที่อยู่ในวัด อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

๔. ประวัติการสร้างพิพิธภัณฑ์ของวัด พ.ศ. ๒๕๔๗ (ข้อมูลได้จากประวัติหนังสือของวัด)

๕. โบราณวัตถุจำนวน ๓๐ ชิ้น เรียงตามรหัสที่จัดเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ ควรขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ และมีการสร้าง QR Code และ Application โดยควรส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีความ

ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบัน มีแต่ QR Code ของประวัติวัดเท่านั้น ทางวัดจึงต้องการสร้างคนรุ่นใหม่ ให้มาช่วยถ่ายรูป ลงทะเบียนโบราณวัตถุ และทำ QR Code โดยการจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด โดยการจัดหมวดหมู่ตามวัสดุ เช่น ทำจากผ้า โลหะ ไม้ กระจก เป็นต้น จัดหมวดหมู่ตามขนาด เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยเรียงจากเล็กไปหาใหญ่ จัดหมวดหมู่ของภาพพระพุทธรูป โดยเรียงตามเรื่องราว เรียงตามทศชาติ/เรียงตามกัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรใส่ชื่อตัวย่อวัด/ปี พ.ศ./รหัส เช่น วบล./๒๕๖๓/๐๐๑ พิจารณาอาคารพิพิธภัณฑ์ จัดเก็บเก็บพระพุทธรูป และคัมภีร์โบราณ/คัมภีร์ธรรม/คัมภีร์โบราณ

ตอนที่ ๒ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง

การจัดทำทะเบียนวัตถุโบราณของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีส่วนประกอบโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ส่วนต้น บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ และที่ตั้ง
๒. ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย ชื่อวัตถุ เลขลำดับ หมวดหมู่ ประเภท ลักษณะทางกายภาพ
๓. ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล ประกอบไปด้วย ผู้บันทึกข้อมูล วันที่บันทึกข้อมูล ผู้บันทึกภาพ รหัสภาพถ่าย สถานที่จัดเก็บวัตถุ
๔. ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ ประกอบไปด้วย แหล่งที่มาของข้อมูล ผู้เรียบเรียงข้อมูล วันที่เรียบเรียงข้อมูล

กระบวนการตามข้างต้นก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนดังนี้ E- education เป็นกระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ , E- engineering กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด และ E- enforcement กระบวนการสร้างกติกา ระเบียบข้อบังคับ เป็นสร้างกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ให้แก่กลุ่มผู้ดูแล และนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นอีกช่องทางในการช่วยพิพิธภัณฑ์ในเรื่องการดูแลรักษาโบราณวัตถุไม่ให้ชำรุดเสียหาย อันเป็นการอนุรักษ์โบราณของพิพิธภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่องของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยจะแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยไว้ดังนี้

ตอนที่ ๑ รูปแบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

ศิลปวัฒนธรรมสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมของชุมชนและประเทศชาตินับแต่อดีต จึงเป็น

ความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องสงวนรักษา อนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุเหล่านี้ไว้มิให้สูญหายไปจากแผ่นดินไทย ดังที่กรมศิลปากรได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโบราณวัตถุอาทิเช่น อาศัย์อำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงประกาศ ขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร รวม ๕๑ แห่ง จำนวน ๓๖๕ รายการ โดยปัจจุบันพิพิธภัณฑทอเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง มี ๕ แห่ง ได้แก่ ๑) ปงสนุก ๒) ธนบดี ๓) วัดพระแก้ว ๔) ป่องนัง (ค่ายสุรศักดิ์) ๕) หอปฐมละคอน จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ทั้ง ๓ แห่ง ในจังหวัดลำปาง ได้แก่ ๑) วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง ๒) วัดไหล่หินหลวง ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา และ ๓) วัดบ้านหลุก ตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ พบว่า การจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบควรมีการใส่รายละเอียดของโบราณวัตถุ ควรมีรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุโบราณ อาทิ เลขทะเบียนวัตถุ ชื่อวัตถุ หมวดหมู่ ประเภทวัสดุ ขนาดของโบราณวัตถุ ปีพุทธศักราชที่สร้างผลงานชิ้นนั้น และภาพถ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาสุนันท์ สุนนโท (รจิวเวทย์) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" พบว่า ปัจจัยด้านการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลรักษาและดำเนินการ เป็นการดึงบุคคลเข้าช่วยเหลืองานจัดการศาสนสมบัติวัดของเจ้าอาวาส รักษาศาสนสมบัติวัดและเงินผลประโยชน์ของวัด เป็นวิธีการแบบแผนที่เป็นฐานข้อมูลช่วยให้เจ้าอาวาสตัดสินใจจัดการศาสนสมบัติวัดได้เหมาะสม ผ่าน รูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดตามหลักกฎหมาย ดำเนินการตามคู่มือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และรูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดตามจารีตประเพณีซึ่งไม่มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร อนึ่งการดำเนินการจัดการศาสนสมบัติทั้ง ๒ รูปแบบส่งผลให้เกิดการรักษาศาสนสมบัติและผลประโยชน์ตอบแทนแก่วัดแตกต่างกัน และมีผลประโยชน์และปัญหาความต้องการที่เกิดขึ้นกับวัดแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่^๑

ตอนที่ ๒ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนในจังหวัดลำปาง

การจัดหมวดของพิพิธภัณฑสถาน ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่อย่างไรในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑสถานชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลและการธำรงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑสถานชุมชน ควรจัดหมวดหมู่ตามประเภทของ

^๑ พระมหาสุนันท์ สุนนโท (รจิวเวทย์), "การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า บทคัดย่อ.

สิ่งของที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งนั้น เช่นจัดแบ่งเป็น ๒ หมวด โดยหมวดหลัก แบ่งตามประเภทของวัตถุ หมวดรองอาจเป็นวัสดุที่ใช้ทำวัตถุชิ้นนั้น การจัดหมวดหมู่ต้องพิจารณาตามประเภทของสิ่งของที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่ง ควร แบ่งตามประเภทของวัตถุ เช่น หมวดพระพุทธรูป หมวดของใช้ หมวดเสื้อผ้า เป็นต้น ควรมีเลขรหัสวัตถุ ใน Application โดยใช้ข้อมูลดังนี้

๑. สถานที่ตั้งของวัด
๒. ประวัติความเป็นมาของวัด
๓. สิ่งสำคัญที่อยู่ในวัด อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
๔. ประวัติการสร้างพิพิธภัณฑสถานของวัด พ.ศ. ๒๕๔๗ (ข้อมูลดูได้จากประวัติหนังสือของวัด)
๕. โบราณวัตถุจำนวน ๓๐ ชิ้น เรียงตามรหัสที่จัดเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถาน ควรขึ้นทะเบียน

โบราณวัตถุ และมีการสร้าง QR Code และ Application โดยควรส่งเสริมให้พิพิธภัณฑสถานชุมชนมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบัน มีแต่ QR Code ของประวัติวัดเท่านั้น ทางวัดจึงต้องการสร้างคนรุ่นใหม่ ให้มาช่วยถ่ายรูป ลงทะเบียนโบราณวัตถุ และทำ QR Code โดยการจัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งสอดคล้องกับฉลาด จันทรสมบัติ^๒ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน” โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการจัดการความรู้ ๘ องค์กร ชุมชนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ๒ หมู่บ้าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนที่พัฒนาประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมชุมชน เช่น การสร้างแรงจูงใจ และสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน ขั้นสร้างวิสัยทัศน์ ขั้นจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน และขั้นประเมินผลสรุป โดยผลการนำรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนไปทดลองใช้กับองค์กรชุมชนเป้าหมาย ๘ องค์กรเป็นเวลา ๘ เดือน พบว่าทุกกลุ่มองค์กร เกิดน้กจัดการความรู้ในชุมชน มีการดำเนินการจัดการความรู้ การตั้งคำถามและการปฏิบัติ โดยการแก้ปัญหากระบวนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความรู้ การจำแนกความรู้ การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนและการประเมินผลความรู้ มีศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรที่ขับเคลื่อนให้กลุ่มพึ่งตนเองได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งบนเวทีจริงและเวทีเสมือน และกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

^๒ ฉลาด จันทรสมบัติ, “การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน”, การศึกษาศาสตร์บัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

๑. การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ควรนำไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวางแผนการทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงในการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน

๒. การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ควรนำไปเสริมสร้างประสบการณ์แบบใหม่สร้างแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ควรนำไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานพัฒนาและบูรณาการพิพิธภัณฑ์ทั่วทั้งจังหวัดลำปาง

๒. ควรมีการวิจัยการเชื่อมโยงความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์ชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพคนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ:

กันตยา เพิ่มผล. การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุญศิริการพิมพ์
จำกัด, ๒๕๕๒.

เกื้อ วงศ์บุญสิน. ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

จินตวีร์ เกษมสุข. หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
แอกทีฟ พรินท์ จำกัด, ๒๕๕๗.

จิรา จงกล. พิพิธภัณฑสถานวิทยา. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากรจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพนางจิรา จงกล วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๒, ๒๕๓๒.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัย สภาวะแวดล้อม. โครงการพัฒนาการ
ดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
วิภาษา, ๒๕๕๔.

จิตยา สุวรรณชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙.

ถวิลวดี บุรีกุล. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการ
มีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง “การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและ
กระบวนการ”. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

_____. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน: การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม.
นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

ป๋วย อึ้งภากรณ์. ศาสนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง, ๒๕๓๐.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไกลมล คีมีทอง, ๒๕๔๓.
- พระไพศาล วิสาโล. **พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิไกลมลคีมีทอง, ๒๕๓๓.
- _____. **ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๓.
- เพ็ญพรรณ เจริญพร. **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา**. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ๓๐๐ ๒๖๑ พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (Museology). คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๘.
- ระวี ถาวร. **การติดตามระบบนิเวศอย่างมีส่วนร่วม: บทเรียนปัจจุบันสู่ทิศทางในอนาคต**. ปทุมธานี: บริษัท คูมายเบส จำกัด, ๒๕๔๙.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๕๖.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟอร์เพช, ๒๕๔๙.
- วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท, ๒๕๔๗.
- สนธยา พลศรี. **กระบวนการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- สมบูรณ์ สุขसारานู. **การพัฒนาชนบทตามแนววิถีพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๓๐.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมไทย: แนวทางวิจัยและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- สายันต์ ไพเราะญัตติ. **พิพิธภัณฑ์บริบาล (MUSEOPEN)**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาพัฒนา โบราณคดีชุมชน (ARCHAEOOPEN), ๒๕๕๓.
- สายันต์ ไพเราะญัตติ. **การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โครงการหนังสือโบราณคดีชุมชน, ๒๕๕๐.

_____ . การฟื้นฟูพลังชุมชนด้วยการจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน: แนวคิดวิธีการ และประสบการณ์จากจังหวัดน่าน. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส), ๒๕๔๘.

ศุภชัย มานุษยวิทยาสิรินธร. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่องพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศุภชัย มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๙.

_____ . พิพิธภัณฑสถานภาคสนาม ประสบการณ์จากคนลงมือทำ. กรุงเทพมหานคร: ศุภชัย มานุษยวิทยาสิรินธร, ๒๕๕๑. (เอกสารทางวิชาการลำดับที่ ๖๗).

อรุณี เวียงแสง และคณะ. การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: พิษณุไทยออฟเซต, ๒๕๔๘.

(๒) บทความในวารสาร:

พิสิฐุ เจริญวงศ์. “แนวคิดเรื่องการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม”. บทความเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมที่พิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารอาทิตย์รายสัปดาห์-รวมเล่มเป็นหนังสือสำหรับการศึกษาในหลักสูตรการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

ไกรสร เพ็งสกุล และคณะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ”. รายงานวิจัยกรมทรัพยากรน้ำ. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑.
ฉลาด จันทรมบัติ. “การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน”. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

ชัชฎา แก้วเปี้ย. ทัศนคติของบุคลากรสำนักงานประกันสังคมที่ได้รับทุนศึกษาเพิ่มเติมต่อการนำความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.

ทรงวิทย์ แก้วศรี. “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า”. ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

เอี่ยมอร ชลวร. “การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ถิรชัย อาป่อง. **แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://chornorpor.blogspot.com/๒๐๑๑/๐๙/blog-post_๒๖.html [๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓].

พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. **ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมและนำเสนอข้อมูลพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.sac.or.th/museumdatabase/detail_museum [20 มีนาคม 2563].

มูลนิธิมั่นพัฒนา. **Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.manpattanalibrary.com> [๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓]

๒. ภาษาอังกฤษ:

1. Secondary Sources

(I) Books:

Arthur Dunham. “The Outlook for Community Development”. **The Social Welfare Forum**. Proceedings of The National Conference on Social Welfare, 1985,

Chum Wei Choo. “Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know”. **Congress of Southeast Asian Librarians**. 7-9. 35. April 2000.

Clyde W. Holsapple. **Handbook on Knowledge Management 1 Knowledge Matters**. Berlin: Springer-Verlag Berlin, 2003.

Davenport. And prusak.Working. **Knowledge: New Organization Management What They Know**. Boston: Harvard Business School, 2002.

DynamicKnowledge Creation. in **Managing Knowledge An Essential Reader**. edited by Stephen Little. Paul Quintas and Tim Ray. London : SAGE Publications Ltd., 2002.

Edward Salkis and Gary Jones. **Knowledge Management in Education**. London: Kogan page, 2002.

George F. Gant. **Development Administration: Concepts, Goals, Methods**. Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1979

Gulick, Luther. and L. Urwick.**Papers on the Science of Administration**. New York:

Ikujiro Nonaka. **A Dynamic Theory of Organization Knowledge Creation**. **Organization Science**5, 1994.

- Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi. **The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation.** USA: Oxford University Press, 1995.
- Ikujiro Nonaka. **The Knowledge-Creating Company.** USA: Harvard Business School Press, 1998.
- Michael Polanyi. **Personal Knowledge : Towards a Post-Critical Philosophy.** London: Routledge & Kegan Paul ,1962.
- P.M.Senge. **The fifth discipline: the art and practice of the learning organization.** New York: Doubleday, 1990.
- Paul Quintas. **Managing Knowledge in a New Century Managing Knowledge.** London: Sage Publication, 2002.
- Peter F.Drucker. **The Practice of Management.** New York: Harper&Row, 1994.
- Thomas H. Davenport and Laurene Prusak. **Working Knowledge: How Organization Manage What They Know, 2nd ed.** Massachusetta: Harvard Business School Press, 2000.
- Thomas H. Davenport and Laurence Prusak. **Working Knowledge: How Organization Manage What They Know.** 2nd edition. Boston Massachusetts: Harvard Business School Press, 2000.
- Irma Becerra –Fernandez, and Rajiv Sabherwal. **Knowledge Management Challenges, and Technologies.** New Jersey: Pearson Education Inc, Upper Saddle River, 2004.
- Ikujiro Nonaka. **The Knowledge Creating Company.** Harvard Business Review 91608 November, 1991.
- Peter M,Senge. **The Fifth Discipline: The Art and Practice of Learning Organization.** New York: Doubleday Currency, 1990.
- M.Marquardt. **Building the Learning Organization.** New York : MxFeW–Hill, 1996.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๘๐๔๔/ว ๐๕๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๔๒๐-๕๔๕๕-๕
www.mculampang.com

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร *ค. กิตติศักดิ์ กลิ่นหอมน์ ไชย*

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง/อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พร้อมคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง” ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๖๓ จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในหัวข้อการวิจัยดังกล่าว ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ทางมหาวิทยาลัยฯ หวังว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ประสานงาน : นางสาวณัฐณี ศรีสุข

โทร. ๐๘ ๕๕๔๙ ๓๖๕๐

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง

“ การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง ”

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยตามที่ได้อนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยในปีการศึกษา 2563 ของสำนักวิจัยยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้วิจัยใคร่ขอความรู้และข้อมูลจากท่านผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ คณะทำงาน ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้มาใช้บริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ แก่วงการวิชาการ ชุมชน องค์กรและประเทศชาติ
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์
3. ขอความกรุณาให้ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทุกข้อมูล ในแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยถือเป็นการลับ
4. ผลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นข้อมูลหลักในพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง
5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

(พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ-นามสกุล.....

อ. กิตติศักดิ์ ก๊กขันธ์ไชย

สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

ห้องนิทรรศการอุทยานพระบรมราชูปถัมภ์ (กรมศิลปากร)

วัน/เดือน/ปี.....

มิถุนายน ๒๐๑๙ ประเทศไทย มหาวิทยาลัย
นอร์ทเทิร์น

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

คำถามข้อที่ ๑

ท่านคิดว่าการสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีการใส่รายละเอียดประเด็นใดบ้างเพื่อนำลงไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๒

ท่านคิดว่าการจัดหมวดของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่อย่างไรในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลและการบำรุงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๓

ท่านคิดว่าการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ควรมีรายละเอียด ระบบและกลไกของกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้ง 3 กระบวนการนี้ เป็นไปในลักษณะใด

3.1 E- education กระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่น จำนวนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้าน พระพุทธศาสนา และจำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 E- engineering กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด

3.3 E- enforcement กระบวนการสร้างกติกา ระเบียบข้อบังคับ

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๔

ท่านคิดว่าปัจจุบันกระบวนการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างวิธีการพัฒนาบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งตามกระบวนการทางเทคโนโลยี 7 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนควรจัดกระบวนการจัดการเป็นไปในลักษณะใด

4.1 การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ

4.2 การรวบรวมข้อมูล

4.3 การเลือกวิธีการจัดการ

4.4 การออกแบบและปฏิบัติการ

4.5 การทดสอบ

4.6 การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

4.7 การประเมินผล

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๕

ท่านคิดว่าการสร้าง Application ในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีระบบ กลไก และ Function อะไรบ้าง

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

แบบสัมภาษณ์

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ- นามสกุล.....

สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี.....

๑. ต.ศาลาแดง อ.เสริมงาม อ.ท่าเรือจังหวัดลำปาง
 คณะมนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏลำปาง

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

คำถามข้อที่ ๑

ท่านคิดว่าการสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัดอุโบสถ ควรมีการใส่รายละเอียดประเด็น
 ใดบ้างเพื่อนำลงไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๒

ท่านคิดว่าการจัดหมวดของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่ใดในการ
 จัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกใน
 การค้นคว้าข้อมูลและการบำรุงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๓

ท่านคิดว่าการพัฒนาาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ควรมีรายละเอียด ระบบและกลไกของกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นไปในลักษณะใด

3.1 E- education กระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่น จำนวนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้าน พระพุทธศาสนา และจำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 E- engineering กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด

3.3 E- enforcement กระบวนการสร้างกติกา ระเบียบข้อบังคับ

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๔

ท่านคิดว่าปัจจุบันกระบวนการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างวิธีการพัฒนาาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งตามกระบวนการทางเทคโนโลยี 7 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนควรจัดกระบวนการจัดการเป็นไปในลักษณะใด

4.1 การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ

4.2 การรวบรวมข้อมูล

4.3 การเลือกวิธีการจัดการ

4.4 การออกแบบและปฏิบัติการ

4.5 การทดสอบ

4.6 การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

4.7 การประเมินผล

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๕

ท่านคิดว่าการสร้าง Application ในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์
ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีระบบ กลไก และ Function อะไรบ้าง

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

แบบสัมภาษณ์
การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ-นามสกุล..... อ. วิษณุศักดิ์ รุ่งเรือง
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์..... สำนักพิมพ์ : 112 : จักรวรรพม มนอที่หอสมุดราชภัฏลำปาง
 วัน/เดือน/ปี..... 1 11.11 2563

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

คำถามข้อที่ ๑

ท่านคิดว่าการสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีการใส่รายละเอียดประเด็นใดบ้างเพื่อการนำลงไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๒

ท่านคิดว่าการจัดหมวดของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่อย่างไรในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการค้นหาข้อมูลและการธำรงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๓

ท่านคิดว่าการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ควรมีรายละเอียด ระบบและกลไกของกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นไปในลักษณะใด

3.1 E- education กระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่น จำนวนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และจำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 E- engineering กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด

3.3 E- enforcement กระบวนการสร้างกติกา ระเบียบข้อบังคับ

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๔

ท่านคิดว่าปัจจุบันกระบวนการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างวิธีการพัฒนาบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งตามกระบวนการทางเทคโนโลยี 7 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนควรจัดกระบวนการจัดการเป็นไปในลักษณะใด

4.1 การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ

4.2 การรวบรวมข้อมูล

4.3 การเลือกวิธีการจัดการ

4.4 การออกแบบและปฏิบัติการ

4.5 การทดสอบ

4.6 การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

4.7 การประเมินผล

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย		
-1	0	1
		✓

คำถามข้อที่ ๕

ท่านคิดว่าการสร้าง Application ในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์
ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีระบบ กลไก และ Function อะไรบ้าง

ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

-1	0	1
		✓

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง”

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ตามที่ได้ อนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยในปีการศึกษา ๒๕๖๓ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้วิจัยใคร่ขอความรู้และข้อมูลจากท่านผู้บริหารพิพิธภัณฑ์คณะทำงาน ผู้นำ ชุมชน ประชาชนผู้มาใช้บริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่แก่วงการวิชาการ ชุมชน องค์กรและประเทศชาติ

๒. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๓. ขอความกรุณาให้ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทุกข้อมูล ในแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยถือเป็นความลับ

๔ ผลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นข้อมูลหลักในพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง

๕. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

(พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ- นามสกุล.....

สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

คำถามข้อที่ ๑

ท่านคิดว่าการสร้างรูปแบบและการขึ้นทะเบียนวัตถุโบราณ ควรมีการใส่รายละเอียด ประเด็นใดบ้างเพื่อการนำไปบรรจุในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์

คำถามข้อที่ ๒

ท่านคิดว่าการจัดหมวดของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการใส่รายละเอียด หมวดหมู่อย่างไรในการ จัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการ ค้นคว้าข้อมูลและการธำรงรักษาโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

คำถามข้อที่ ๓

ท่านคิดว่าการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัด ลำปาง ควรมีรายละเอียด ระบบและกลไกของกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้ง ๓ กระบวนการนี้ เป็นไปในลักษณะใด

๓.๑ E- education กระบวนการให้ การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิเช่นจำนวน องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำนวนองค์ความรู้ด้าน พระพุทธศาสนา และจำนวนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ E- engineering กระบวนการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ การสืบทอด

๓.๓ E- enforcement กระบวนการสร้างกติกา ระเบียบข้อบังคับ

คำถามข้อที่ ๔

ท่านคิดว่าปัจจุบันกระบวนการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนในการสร้างวิธีการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งตามกระบวนการทางเทคโนโลยี ๗ ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนควรจัดกระบวนการจัดการเป็นไปในลักษณะใด

- ๔.๑ การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ
- ๔.๒ การรวบรวมข้อมูล
- ๔.๓ การเลือกวิธีการจัดการ
- ๔.๔ การออกแบบและปฏิบัติการ
- ๔.๕ การทดสอบ
- ๔.๖ การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ
- ๔.๗ การประเมินผล

คำถามข้อที่ ๕

ท่านคิดว่าการสร้าง Application ในการจัดการระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีระบบ กลไก และ Function อะไรบ้าง

ภาคผนวก ข
บันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย
และรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

ที่ อว ๘๐๔๔/ว ๓๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๕๔๒๐ ๙๔๕๕

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ. รักษาการเจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ข้าพเจ้า พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หัวหน้าโครงการวิจัยสังกัด วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง และคณะดำเนินการทำวิจัย ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ โครงการย่อยที่ ๒ เรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ตามสัญญาเลขที่ MCU RS 800763052 ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนผู้มาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ของวัด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

หัวหน้าแผนงานวิจัย

๐๘ ๕๖๑๘ ๑๕๓๓

ที่ อว ๘๐๔๔/ว ๓๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๕๔๒๐ ๙๔๕๕

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ. เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ข้าพเจ้า พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หัวหน้าโครงการวิจัยสังกัด วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง และคณะดำเนินการทำวิจัย ปี ๒๕๖๓ โครงการย่อยที่ ๒ เรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ตามสัญญาเลขที่ MCU RS 800763052 ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนผู้มาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ของวัด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

หัวหน้าแผนงานวิจัย

๐๘ ๕๖๑๘ ๑๕๓๓

ที่ อว ๘๐๔๔/ว ๓๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา

อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๕๔๒๐ ๙๔๕๕

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูสุธรรมสถิต เจ้าอาวาสวัดไหล่หินหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๑ ชุด

ตามที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ข้าพเจ้า พระครูสุธรรมสถิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หัวหน้าโครงการวิจัยสังกัด วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง และคณะดำเนินการทำวิจัย ปี ๒๕๖๓ โครงการย่อยที่ ๒ เรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” ตามสัญญาเลขที่ MCU RS 800763052 ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของจังหวัดลำปาง” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนผู้มาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ของวัด จึงใคร่ขออนุมัติคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุธรรมสถิต, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พระครูสุธรรมสถิต, ผศ.

หัวหน้าแผนงานวิจัย

๐๘ ๕๖๑๘ ๑๕๓๓

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑. พระครูสุนทรเสลคุณ (ชัยพร อุตตสาโร)	เจ้าอาวาสวัดไหล่หินหลวง
๒. พระน้อย นรุตตโม (น้อย นาทิม)	เจ้าอาวาสวัดปงสนุกเหนือ
๓. พระครูไพโรจน์ยติกิจ (สุวรรณ บุญทา)	เจ้าอาวาสวัดบ้านหลุก
๔. นายธงชัย แผ่นคำ	ไวยาวัจกร วัดไหล่หินหลวง
๕. นายไพรินทร์ ศรีวรรณ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๖. นางเล็ก จินะการ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๗. นางคำพลอย ต้นหน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๘. นางอุดมศรี แผ่นคำ	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๙. นางศรีลา นางทิน	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๑๐. นางทองอินทร์ ปินตา	ผู้ช่วยดูแลพิพิธภัณฑวัดไหล่หินหลวง
๑๑. นายอัศม์เดช มาลัย	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๒. นายธนวิษณุ ปันทัน	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๓. นายจิรายุส อินทร์พรหม	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๔. นายภาสกร สุริยะ	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๕. นายฉัตรดนัย แซ่ตั้ง	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๖. นายมงคล มุลนิพัฒน์	เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑวัดปงสนุกเหนือ
๑๗. นายองอาจ เรือนแจ้	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๑๘. นางกัลยา ใจเปียง	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๑๙. นายป้าย บุญพฤตไพบูลย์	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๒๐. นางอรุณี สานใจวงศ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๑. นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๒. นายไล ชัยวงษ์	ชาวบ้านวัดบ้านหลุกวัดบ้านหลุก
๒๓. นางศรีแก้ว วงศ์แสงดี	กรรมการวัดวัดบ้านหลุก
๒๔. นายต้นตะวัน สุวรรณศรี	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์
๒๕. นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง	นักพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์

ภาคผนวก ค
ภาพถ่ายลงพื้นที่ทำการวิจัย

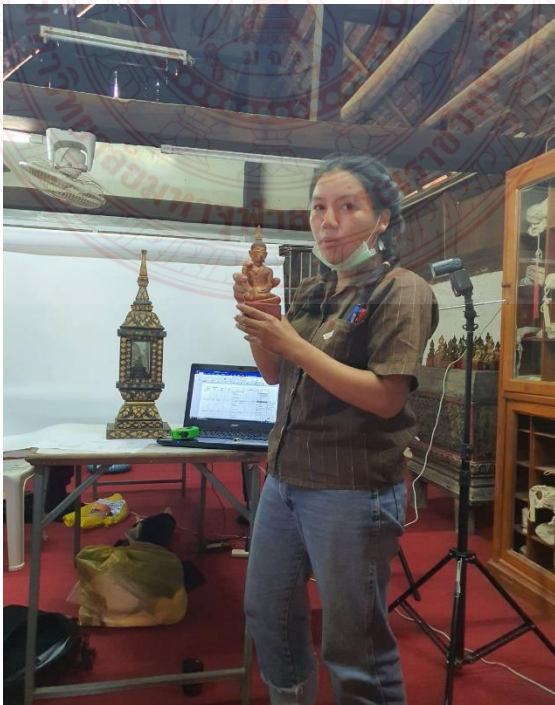

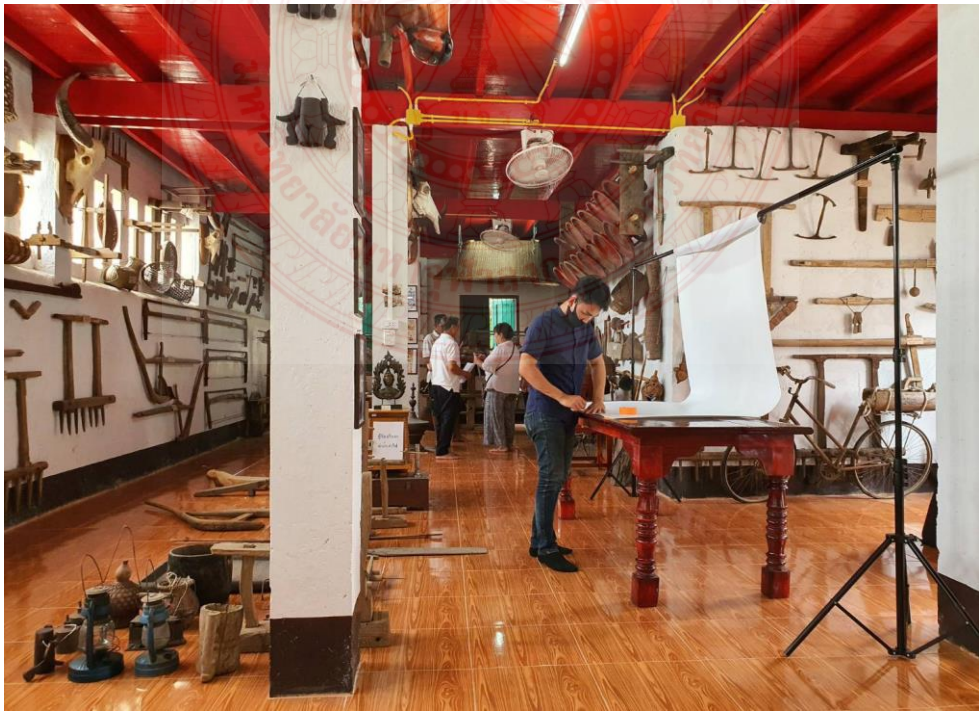

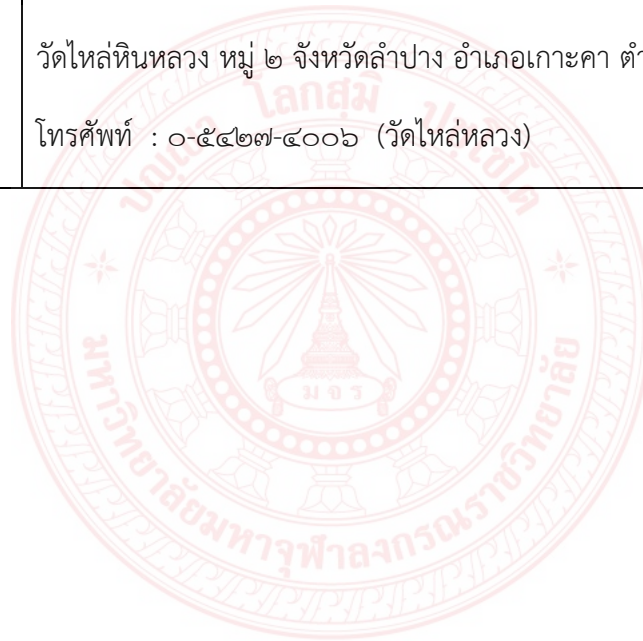

ตารางที่ ๖.๑ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์วัดไหล่หินหลวง

”ทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์“

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์วัดไหล่หินหลวง วัดไหล่หินหลวง หมู่ ๒ จังหวัดลำปาง อำเภอเกาะคา ตำบลไหล่หิน บ้านไหล่หิน ๕๒๑๓๐ โทรศัพท์ : ๐-๕๔๒๗-๔๐๐๖ (วัดไหล่หลวง)
-----------------------------------	--

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ปาง	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท/๐๗๗/๔๙	๑-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖ ซม. หน้าตักกว้าง ๗ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒.๗ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๘๐ ปี	ปางมารวิชัย	
ลท.๐๑/๐๖๙/ ๔๙	๒-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๓ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๕ ซม.	ชำรุด องค์พระ) มีรอย (แตก	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงพร้อมฐาน ๒๑.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕ ซม.				
ลท.๐๑/๐๗๑/ ๔๙	๓-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๖ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔.๖ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๒๙๒/ ๕๐	๔-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๒ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๒ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้านจศ/. ๑๑๗๓	ปางมารวิชัย	มีจารึกตัวอักษรล้านนา

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๗๓/ ๔๙	๕-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๒ ซม. หน้าตักกว้าง ๕.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๗.๗ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๖๐/ ๔๙	๖-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๑๙ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓ ซม.	ชำรุด ฐานผลุ) (กร่อน	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๕๙/ ๕๙	๗-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๔.๘ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๑๘ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๒.๖ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๖๗/ ๔๙	๘-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๘ ซม. หน้าตักกว้าง ๘ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๓ ซม.	สมบูรณ์ ชำรุด /	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	
ลท.๐๑/๐๗๕/ ๔๙	๙-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๕ ซม.	ชำรุด องค์พระ) มีรอย (แตก	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ไป	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงพร้อมฐาน ๒๒ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๙ ซม.				
ลท.๐๑/๒๙๕/ ๕๐	๑๐-๒๕๖๓	พระไม้	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๖ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๓.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๑ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน/๑๐๐ ปีขึ้นไป	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๒๙๓/ ๕๐	๑๑-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๘.๒ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๒ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้านจศ./๑๒๗๑	ปางมารวิชัย	มีจารึกอักษรล้านนา

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๒๙๔/ ๕๐	๑๒-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๗.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๘.๖ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๓.๓ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๙.๔ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๘๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๘๒/ ๔๙	๑๓-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๒ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒.๒ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางสมาธิ	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๒๙๐/ ๕๐	๑๔-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๓ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๗ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๑.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๑ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้านจศ./๑๒๗๔	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
-	๑๕-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๘ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๔.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๙ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้านจศ./๑๒๐๓	ปางมารวิชัย	
ลท.๐๑/๐๖๑/ ๔๙	๑๖-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๔ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงพร้อมฐาน ๑๙ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔ ซม.				
ลท.๐๑/๑๐๑/ ๔๙	๑๗-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๕.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๖๕/ ๔๙	๑๘-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๔ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๒ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ปาง	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๖๔/ ๔๙	๑๙-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๑ ซม. หน้าตักกว้าง ๖ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๖.๗ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๑.๙ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	
ลท.๐๑/๐๖๒/ ๔๙	๒๐-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๓ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงพร้อมฐาน ๑๘.๖ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓.๒ ซม.				
ลท.๐๑/๐๓๖/ ๔๙	๒๑-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๒ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๒.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๗ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๑๐๗/ ๔๙	๒๒-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๘.๔ ซม . ความสูงพร้อมฐาน ๑๙.๑ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๑๑๑/ ๔๙	๒๓-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๗ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๑๘.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔.๖ ซม.	ชำรุด องค์พระ) มีรอย (แตก	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๗๖/ ๔๙	๒๔-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๘.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐ ซม . ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ลักษณะ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๗๔/ ๔๙	๒๕-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๑.๕ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖.๒ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๘๐-๙๐ ปี	ปางมารวิชัย	
ลท.๐๑/๐๕๙/ ๔๙	๒๖-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๕.๕ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	นายอาคม สุวัฒน์กีฏ

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงพร้อมฐาน ๑๗.๘ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓ ซม.				
ลท.๐๑/๒๙๑/ ๕๐	๒๗-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๗ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๘ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๓ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๑๐๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
					ความสูงเฉพาะองค์ ๑๖ ซม.				
ลท.๐๑/๐๗๐/ ๔๙	๒๘-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖.๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๗.๓ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๑.๔ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๕.๒ ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๘๑/ ๔๙	๒๙-๒๕๖๓	พระไม้ สัก	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๕.๓ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๒๐.๓ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๔.๔ ซม.	ชำรุด องค์พระ) มีรอย (แตก	ล้านนา แบบ ชาวบ้านประมาณ/ ๘๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ /	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
ลท.๐๑/๐๖๖/ ๔๙	๓๐-๒๕๖๓	พระไม้ แก้ว	พระพุทธรูป	ไม้	ความกว้างทั้งองค์ ๖ ซม. หน้าตักกว้าง ๖.๙ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๑๙ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๑๓.๓ ซม.	ชำรุด องค์พระ) ด้านหลัง มีรอย (แตก	ล้านนา แบบ ชาวบ้าน ประมาณ/ ๖๐ ปี	ปางมารวิชัย	

เลขทะเบียนวัตถุ (เดิม)	เลขทะเบียน วัตถุ (ใหม่)	ชื่อ วัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัยอายุ/ ประมาณ	พุทธ ลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
	๓๑-๒๕๖๓	พระ แก้ว มรกต	พระพุทธรูป	แก้ว	ความกว้างทั้งองค์ ๑.๘ ซม. หน้าตักกว้าง ๒.๕ ซม. ความสูงพร้อมฐาน ๘.๔ ซม. ความสูงเฉพาะองค์ ๓.๖ ซม.	สมบูรณ์	เชียงแสน / ประมาณ ๘๐๐ ปี	ปางมารวิชัย	

จากตารางที่ ๖.๑. ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่พิพิธภัณฑ์วัดไทรอินทร์หลวง และจัดการรวบรวมทะเบียนของพระพุทธรูปด้วยการสร้างเลขทะเบียนวัตถุ ชื่อวัตถุ
หมวดหมู่ ประเภท และขนาดของวัตถุ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

ตารางที่ ๖.๒ : ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ครกตำ	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๑	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นครกทำจากไม้สัก ใช้สำหรับตำทำครีว	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจันศักดิ์ จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>ครกตำ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับตำทำครว ลักษณะตัวครกทำจากไม้สักมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๑ เซนติเมตร ความสูง ๒๑.๘ เซนติเมตร สภาพครกชำรุด ตัวครกมีรอยแตก ครกตำชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่
	เบอร์โทร
	อีเมล

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ตะเกียง	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๒	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : อะลูมิเนียม
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี

ลักษณะทางกายภาพ : มีลักษณะเป็นทรงกระบอกสูง ประกอบไปด้วยวาล์ว ท่อส่งน้ำมัน ตัวเปิดปิดน้ำมัน และไส้ตะเกียง

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ตะเกียง เป็นตะเกียงน้ำมันโบราณ ขนาดความกว้าง ๗ เซนติเมตร ความสูง ๒๕ เซนติเมตร มีสภาพสมบูรณ์ ตะเกียงชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชน มอบให้กับพิพิธภัณฑ์ ในอดีตเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความจำเป็นในการให้แสงสว่างในเวลากลางคืน โดยนิยมใช้น้ำมันก๊าดเป็นเชื้อเพลิง รูปแบบของตะเกียง ตัวตะเกียงทำจากเหล็กและอะลูมิเนียม มีลักษณะเป็นทรงกระบอกสูง มีหูไว้สำหรับแขวนหรือจับ วิธีการใช้งานเริ่มจากการเติมน้ำมันลงในตะเกียง และจุดไฟที่ไส้ตะเกียง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพุดฒิไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กระจกกรอบไม้	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๓	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้, กระจก
สภาพ : ชำรุด	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๗๑ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นกระจกกรอบไม้สีเหลี่ยมผืนผ้า	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจันศักดิ์ จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
กระจกกรอบไม้สีเหลี่ยมผืนผ้า ขนาดความกว้าง ๒๕ เซนติเมตร ความยาว ๘.๘ เซนติเมตร มีสภาพชำรุด กระจกแตก ใช้สำหรับไว้ส่อง กระจกชิ้นนี้เดิมเป็นของ ทับ สาริตดี ซึ่งได้มอบให้พิพิธภัณฑ	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะเฒะ จังหวัดลำปาง
----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กม (ตะเกียงกระป๋อง)	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๔	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : อะลูมิเนียม
สภาพ : ชำรุด	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระป๋องอะลูมิเนียม มีจุดสำหรับใส่ไส้ตะเกียงและจุดไฟ	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>กม (คำเมือง) หรือตะเกียงกระป๋อง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗ เซนติเมตร ความสูง ๑๖ เซนติเมตร สภาพชำรุด สนิมเกาะรอบตัวตะเกียง กม หรือตะเกียงใช้สำหรับจุดไฟให้แสงสว่าง ส่วนใหญ่จะนิยมใช้น้ำมันก๊าดเป็นเชื้อเพลิง จึงทำให้เวลาจุดไฟจะมีเขม่าควัน และมีกลิ่นน้ำมันก๊าด กม (ตะเกียงกระป๋อง) ชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑสถาน</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพุดธิไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ฮอกควาย (ฮอกวัว, ฮอกควาย)	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๕	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๘๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : กระจิงไม้สองขา ใช้สับแวนคอสัตว์เลี้ยง	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>ฮอกควาย ใช้สำหรับห้อยคอสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย เพราะการเลี้ยงสัตว์ในอดีตนั้นเป็นการเลี้ยงปล่อย คือ การปล่อยสัตว์ตามทุ่งนาป่าไร่ ฉะนั้นการตามหาสัตว์เลี้ยงจึงเป็นเรื่องยาก ชาวบ้านจึงประดิษฐ์ฮอกควายขึ้นเพื่อห้อยคอสัตว์ ทำให้ได้ยินเสียงเมื่อสัตว์เดินไปไหนมาไหน ฮอกควายชิ้นนี้มีขนาดความกว้าง ๑๔ เซนติเมตร ความยาว ๒๑ เซนติเมตร ฮอกควายชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑ</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป้าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : น้ำเต้า	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๖	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : พิษผลทางการเกษตร
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๘๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ผลน้ำเต้าลักษณะส่วนคอเรียว ส่วนตัวด้านล่างกลม ปากแคบ มีจุดปิดปากน้ำเต้า	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจณรงค์ดี จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>น้ำเต้าขนาดความสูง ๒๒ เซนติเมตร ความกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ในอดีตใช้บรรจุน้ำดื่มสำหรับพกพาไปทำงาน ทำสวน ทำไร่ และนิยมสานตะกร้อไม้ครอบผลน้ำเต้าไว้เพื่อการพกพาที่สะดวกมากยิ่งขึ้น น้ำเต้าชิ้นนี้เดิมเป็นของ สมพร เพชร ได้มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : เตารีดโบราณ	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๗	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : เหล็ก
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากสนิมเกาะตัววัตถุ	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะทำด้วยเหล็กทั้งอัน	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>เตารีดโบราณ ทำด้วยเหล็ก ขนาดความกว้าง ๒๑ เซนติเมตร ความยาว ๙.๕ เซนติเมตร ความสูง ๑๙.๗ เซนติเมตร หรือบางอันมีขนาดใหญ่กว่าเตารีดไฟฟ้าที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันประมาณ ๒-๓ เท่า มีน้ำหนักมาก ซึ่งการที่ทำให้มีน้ำหนักมากนั้นเพื่อให้น้ำหนักของตัวเตารีดกดทับลงบนผืนผ้าที่จะรีดให้เกิดความเรียบ ผนึ่งเตาทั้งสองข้างมีลักษณะโอบเข้าไปเป็นหัวรูปทรงแหลม ตอนบนบริเวณริมหรือขอบทำเป็นสายหยักรูปฟันปลาไปตลอดแนว เพื่อระบายความร้อนจากถ่านที่เผาไฟจนร้อนซึ่งบรรจุอยู่ภายในเตา ความร้อนจากถ่านเผาไฟจะทำให้ผ้าเรียบ เตารีดโบราณชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนที่มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : หมอนไม้	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๘	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้

สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นแผ่นไม้สองแผ่นไขว้กัน สามารถพับเก็บได้	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจนศักดิ์ จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>หมอนไม้ ขนาดความกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ความยาว ๒๙ เซนติเมตร ผลิตจากไม้เนื้อแข็งแผ่นเดียว เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านสมัยโบราณใช้สำหรับหนุนนอนพักผ่อน สามารถพับเก็บสะดวกและยังใช้เป็นอาวุธในการเดินทางหากเจอโจรปล้น หรือสัตว์ป่าที่จะเข้ามาทำร้ายร่างกาย หมอนไม้ชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนนำมามอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ช้องใส่ปลา	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๐๙	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๖๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : มีลักษณะเป็นช้องกลม มีปากกว้างสานด้วยไม้รวก หรือไม้ฮวก (คำเมือง)	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ฆ้อง เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ฆ้องมีขนาดความสูง ๑๘.๕ เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๔ เซนติเมตร เป็นเครื่องมือตักปลาชนิดหนึ่งทางภาคเหนือ ทำด้วยไม้ไผ่ นำมาเหลาเป็นซี่กลมขนาดเล็ก โดยส่วนมากจะนิยมตักปลาในช่วงฤดูฝน	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑสถาน”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถาน (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
--------------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ไหข้าว	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๐	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากฐานแตกหัก ผิวไม้ผุกร่อน	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๘๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะทำจากไม้เนื้อแข็ง ทรงกระบอก ใช้สำหรับนั่งข้าวเหนียว	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจณรงค์ดี จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>ไหข้าว ขนาดความสูง ๒๕.๕ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๓ เซนติเมตร ทำจากการขุดไม้ทั้งลำต้นให้เป็นตัวหวดสำหรับใส่ข้าวในการนึ่ง ใช้กับเตาฟืน ข้าวที่นึ่งสุกจะได้กลิ่นหอมจากไม้ที่ใช้ทำหวด และกลิ่นควันไฟจากฟืน ยังมีใช้กันในภาคเหนือแต่พบเห็นเป็นส่วนน้อย เพราะปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมเปลี่ยนมาใช้ไหข้าวที่เป็นแบบอะลูมิเนียม เพราะเก็บรักษาได้สะดวกมากกว่า ไหข้าวชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพลดีไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ที่ทอผ้า หรือฟืม (ภาษาพื้นบ้าน)	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๑	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๕๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นซี่แนวตั้งวางเรียงอยู่ในกรอบไม้	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายรุจันศักดิ์ จินะ
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>พื้ม ขนาดความกว้าง ๑๒.๕ เซนติเมตร ความยาว ๔๐.๕ เซนติเมตร เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งในการทอผ้า ประกอบด้วยซี่แนวตั้งวางเรียงกัน อยู่ในกรอบไม้ ใช้สำหรับกระทบเส้นด้ายพุ่งให้ชิดเป็นระเบียบ หากไม่มีพื้มแล้ว ไม่สามารถทอผ้าให้เป็นผืนได้โดยเฉพาะผ้าที่มีความกว้างและมีเส้นด้ายที่เล็กละเอียด ในการทอผ้าพื้มจะถูกร้อยด้ายยืนเข้าไปตั้งแต่แรกก่อนจะทอ เรียกว่า ร้อยรูพื้ม ความตึงของเส้นด้ายยืนจะช่วยพยุงน้ำหนักของพื้มเอาไว้ พื้มชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายองอาจ เรือนแก้ว	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑสถาน”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถาน (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครัว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
--------------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ก้างชอยยาสูบ หรือม้าหันยา	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๒	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากไม้ผลุกร่อน	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี

ลักษณะทางกายภาพ : เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็ง มีรางและปล่อง เพื่อใช้ใบยาสูบ มีไม้ประกอบอยู่ ๒ ส่วน คือ ไม้รางและปล่องหรือรู

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :

ก้างขอยยาสูบ หรือม้าหันยา ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ความยาว ๖๗ เซนติเมตร เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็ง มีรางและปล่อง เพื่อใช้หันใบยาสูบ มีไม้ประกอบอยู่ ๒ ส่วน คือ ไม้รางและปล่องหรือรูสำหรับหันยาหรือขอยใบยาให้เป็นเส้นยาวๆ แล้วนำไปผึ่งแดดจนแห้ง จากนั้นนำมาเก็บไว้เพื่อม้วนเป็นยาสูบ

ก้างขอยยาสูบชิ้นนี้เดิมเป็นของพ่อตีบ โสกาแปง ได้มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์

ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง

วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ก๊วยข้าว	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๓	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : มีลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีคล้ำไป ทำจากไม้สัก	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ก๊าะข้าว หรือที่คนข้าวเหนียวขึ้นนี้ยังคงมีสภาพสมบูรณ์ มีความกว้าง ๕๗ เซนติเมตร ความยาว ๖๓ เซนติเมตร ความสูง ๖ เซนติเมตร ตรงกลางเจาะลึกลงไปเว้นจากขอบประมาณ ๕ เซนติเมตร ภาชนะขึ้นนี้ใช้สำหรับคดข้าวเหนียวที่นึ่งสุกใหม่ๆ เพื่อให้ไอน้ำและความร้อนออกจากข้าวก่อนนำไปใส่กระต๊อบข้าว ทั้งนี้ไม่ควรนำก๊าะข้าวไปผึ่งแดด เพราะจะทำให้เนื้อไม้แตกได้ง่าย ก๊าะข้าวขึ้นนี้เดิมเป็นของแม่เตี้ย วงศ์ศรี ได้มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : บะน้า	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๔	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี

ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นผลทรงรียาว

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>บะน้ำ ขนาดความสูง ๕๔ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตร ใช้สำหรับตวงใส่น้ำ บรรจุน้ำดื่ม นิยมसानตะกร้อครอบไว้เพื่อสะดวกต่อการเก็บและพกพาไปในที่ต่าง ๆ ได้ง่าย บะน้ำชิ้นนี้เป็นของชาวบ้าน ในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : แมวขูดมะพร้าว	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๕	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๖๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเหล็กแหลมปลายเป็นซี่ ไว้ใช้สำหรับขูดมะพร้าว	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>แมวขูดมะพร้าว หรือบางบ้านเรียกกระต่ายขูดมะพร้าวหรือเหล็กขูดก็ได้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับขูดมะพร้าวที่ยังไม่ได้กระเทาะเปลือกออก การเรียกชื่อแมวขูดมะพร้าวหรือกระกระต่ายขูดมะพร้าวนั้นอาจเนื่องมาจากพื้นที่ใช้ขูดมะพร้าวมีลักษณะเป็นซี่ยาวเหมือนฟันกระต่ายประกอบกับการทำโครงไม้ซึ่งใช้เสียบฟันขูดมักทำเป็นตัวสัตว์แมวหรือกระต่ายมากกว่าประเภทอื่น ขนาดของแมวขูดมะพร้าวมีความยาว ๗๓ เซนติเมตร สูง ๒๐.๓ เซนติเมตร กว้าง ๑๔ เซนติเมตร แมวขูดมะพร้าวชิ้นนี้เดิมเป็นของแม่ทับ สาวิตี ได้มอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ที่ขูดมะพร้าว รูปจระเข้	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๖	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี

ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นไม้แกะสลักเป็นรูปจระเข้ มีเหล็กแหลมปลายเป็นซี่ ไว้ใช้สำหรับขูดมะพร้าว

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ที่ขูดมะพร้าว รูปจระเข้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับขูดมะพร้าวที่ยังไม่ได้กระเทาะเปลือกออก ขนาดของที่ขูดมะพร้าว รูปจระเข้ มีความยาว ๖๓ เซนติเมตร สูง ๑๔ เซนติเมตร กว้าง ๘.๒ เซนติเมตร ที่ขูดมะพร้าวชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนได้มอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุนยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กระบุง	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๗	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นภาชนะจักสานด้วยไม้ไผ่ให้เป็นลวดลาย ใช้สำหรับใส่ข้าว หรือของอื่น ๆ	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : กระบุง เป็นภาชนะที่จักสานด้วยไม้ไผ่เป็นลวดลายต่าง ๆ ใช้สำหรับใส่ข้าว ใช้ตวงหรือโกย และใส่ของอื่น ๆ ปากมีลักษณะเป็นรูปทรงกลมกว้างประมาณ ๔๒ เซนติเมตร ก้นมีรูปทรงสี่เหลี่ยม และมีหูห้อยตรงปากกระบุง ๒ ข้างเอาไว้สำหรับร้อยเชือกเพื่อใช้หาบ หรือหิ้ว ขนาดของกระบุงโดยทั่วไปแล้วจะมีอยู่ สามขนาด รูปทรงจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการใช้งาน นิยมทำกันในท้องถิ่น กระบุงชิ้นนี้เดิมเป็นของแม่หลั่น หมิ่นซุ่ม ได้มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครีว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ตะกร้า	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๘	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากไม้แตกหัก	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นภาชนะจักสานด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับใส่พริกแห้ง อาหาร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ตะกร้าจักสาน เป็นภาชนะที่จักสานด้วยไม้ไผ่เป็นลวดลายต่าง ๆ ใช้สำหรับใส่พริกแห้ง ใส่อาหารหรือใส่ของอื่น ๆ มีลักษณะเป็นรูปทรงกลมกว้างประมาณ ๒๘.๓ เซนติเมตร ขนาดของตะกร้าโดยทั่วไปแล้วจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการใช้งาน นิยมทำกันในท้องถิ่น ตะกร้าชิ้นนี้เดิมเป็นของแม่ยุพิน ยะแก้ว ได้มอบให้กับพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กวักฝ้าย	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๑๙	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นไม้สี่เหลี่ยมผืนผ้าประสานกันเจาะรูตรงกลางสำหรับสอดไม้แกนหมุน ทำจากไม้สัก	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : กวักด้าย ทำจากไม้สักโดยที่รูปแบบหรือลักษณะนั้นขึ้นอยู่กับผู้ผลิตเป็นเครื่องมือสำหรับกรอผ้าหรือ กวักด้ายจากระวิวเข้ามาม้วนเก็บไว้ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปทอผ้าต่อไป ขนาดของกวักด้ายยาว ๒๒ เซนติเมตร สูง ๑๖ เซนติเมตร กว้าง ๑๙ เซนติเมตร กวักด้ายชิ้นนี้เดิมเป็นของแม่ยุพิน ยะแก้ว ได้มอบ ให้กับพิพิธภัณฑสถานบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑสถาน”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถาน (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑสถานบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะเทะ จังหวัดลำปาง
--------------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ไถ	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๐	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากไม้ผลุกร่อน	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๘๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ใช้ไม้ในการสร้างลักษณะยาวโค้งงอตามรูปแบบการใช้งาน	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : <p>ไถ หรือคันไถ มีขนาดความยาว ๑๙๑.๕ เซนติเมตร คันไถเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำการเกษตร โดยใช้ในการพรวนดินให้ร่วนซุย ลักษณะของคันไถแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ เป็นด้ามจับ ส่วนที่ ๒ เป็นที่สำหรับดันดิน และส่วนที่ ๓ เป็นใบมีดใช้สำหรับปาดหน้าดิน ไถชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : เตาส่า	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๑	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็งลักษณะทรงกระบอก มีไม้ตรงกลาง ด้านบนไว้สำหรับสูบลม	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
เตาเส้่า ลักษณะรูปร่างทรงกระบอก ความสูง ๑๑๙.๕ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๙ เซนติเมตร มีไม้ไผ่ใช้สำหรับสูบอยู่ด้านบนให้ลมออกอยู่ที่ตรงกลางของกระบอก เพื่อใช้สูบแรงไฟให้แรงขึ้น เตาเส้่าชิ้นนี้เดิมเป็นของอุ้ยมา แก้ววงศ์ มอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ไม้พาย	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๒	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นไม้สีเหลือง ส่วนตัวจับเป็นด้านกลมยาวขนาดเล็กกว่าส่วนปลายหัวสีเหลือง ใช้สำหรับพายเรือ	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ไม้พาย หรือไม้พายเรือ มีขนาดความยาว ๑๖๒ เซนติเมตร ความกว้าง ๑๓ เซนติเมตร สภาพสมบูรณ์ ไม้พายชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ไม้กาน (คานหาบ)	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๓	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : มีลักษณะเป็นไม้ยาวๆที่ทำมาจากไม้ไผ่	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
ไม้گان (คานหาบ) ใช้สำหรับช่วยหาบของหรือหาบน้ำ ทำด้วยไม้ไผ่ แม่ค้ำนิยมนำไม้หาบใช้หาบของขึ้นป่าเพื่อขายของ หรือใช้สำหรับทุ่นแรงในการขนย้ายสิ่งของได้อย่างสะดวกขึ้น หลักการใช้งาน จะต้องวางวัตถุลงบนปลายไม้หาบ ขณะเดินต้องพยุงไม้หาบ โดยต้องออกแรงพยายามบังคับปลายคานข้างหนึ่ง ปลายอีกข้างหนึ่งก็จะเคลื่อนที่ ไม้หาบนี้มีขนาดความยาว ๑๕๖ เซนติเมตร ความกว้าง ๔.๕ เซนติเมตร ไม้گانชิ้นนี้เป็นของที่ชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพลดีไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

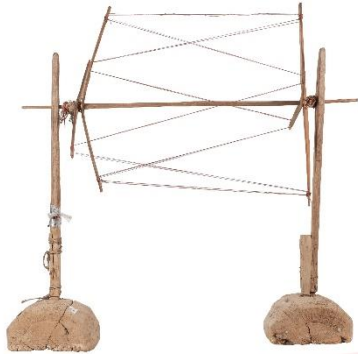
“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : หลาปั่นไหม	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๔	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ทำจากไม้ มีลวดสลักสำหรับปั่น	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>หลาปั่นด้าย ขนาดความสูง ๑๐๑ เซนติเมตร ความกว้าง ๖๑.๙ เซนติเมตร ความยาว ๙๓ เซนติเมตร เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับกรอด้าย ทำงานร่วมกับอักษ เพื่อเก็บด้ายที่ปั่นแล้วจากไนมมาพันรวมกันที่วงกลม โดยช่างกรอด้ายจะนำเส้นด้ายมาตรวจตราความเรียบร้อยอีกครั้ง เพื่อเก็บส่วนที่เป็นปม หรือขลุ่ยด้ายที่ติดพันมาตอนปั่นด้ายออกให้เรียบร้อย ก่อนกวักเข้าอักษเพื่อให้เส้นด้ายหรือเส้นไหมเป็นระเบียบเรียงกันเป็นใจ ก่อนนำไปต้มหรือทำการย้อมสี หลาปั่นด้ายชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ที่ปิดด้าย	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๕	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ทำจากไม้สัก มีวงล้อตรงกลางไว้สำหรับหมุนเก็บด้าย	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ที่ปิดด้าย เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับกรอเก็บด้าย เพื่อเก็บด้ายที่ปั่นแล้วรวมกันไว้ที่ตรงวงล้อ ก่อนจะ หมุนนำด้ายออกมาต้มหรือทำการย้อมสี ที่ปิดด้ายชิ้นนี้เดิมเป็นของแม่ปุ่น ตาหน่อ มอบให้พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นางกัลยา ใจเปียง	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ก้างฝั้นป้อ	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๖	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากไม้ผลุกร่อน	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ทำจากไม้ มีฐาน เสาไม้สองเสา ใช้สำหรับพันเชือก	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : ก้างฝั้นป้อ ขนาดความยาว ๗๓ เซนติเมตร สูง ๕๒ เซนติเมตร ทำจากไม้ เป็นอุปกรณ์ใช้สำหรับพันเก็บ เชือก สภาพชำรุด เนื่องจากไม้ผุกร่อน ก้างฝั้นป้อชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : เฝียนา / เฝื่อ (คราด)	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๗	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๕๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะททำจากไม้ มีคันถือด้านจับเป็นไม้ด้านล่างเป็นซี่ไม้ใช้สำหรับคราดดินตอน ทำนา หรือเพาะปลูก	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายตันตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>ฝ้ายนา / ฝื่อ หรือคราดนา เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร มีลักษณะเป็นคาน มีคันชักที่เป็นซี่ห่างๆ สำหรับกวาดหญ้า และไถดินให้ร่วนซุย ทำจากไม้เนื้อแข็ง มีอายุประมาณ ๕๐ ปี มีขนาดความสูง ๘๘.๕ เซนติเมตร ความยาว ๘๔.๕ เซนติเมตร ฝ้ายนาชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : ก๊าะฝ้าย	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๘	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : ชำรุด เนื่องจากไม้ผลุกร่อน	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๘๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะทำจากไม้เนื้อแข็ง มีฐานวางยาว มีเสาไม้เจาะรูวงกลมตรงกลางสำหรับเป็นที่จับและกรอฝ้าย	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวณฤณีย์ ศรีสุข
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>ก๊วะฝ้าย เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกรอผ้าก่อนนำเข้าก็เพื่อนำไปทอเป็นผืนผ้า ขนาดความยาว ๑๒๑ เซนติเมตร กว้าง ๑๗ เซนติเมตร สูง ๒๘ เซนติเมตร ก๊วะฝ้ายชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๙ หมู่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : หม้อข้าวหม่า	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๒๙	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ดินเผา
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : อายุประมาณ ๖๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นหม้อดินเผา ขนาด สูง ๒๐ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ : หม้อข้าวหม้อ เป็นภาชนะที่ใช้แช่ข้าวก่อนนำไปนึ่งส่วนมากจะเป็นภาชนะที่ปั้นด้วยดินเผาและเคลือบ แข็งเพื่อให้ทนต่อการซึมน้ำ จะมีฝาไม้ปิดไว้เพื่อป้องกันสัตว์ตกลงไปในหม้อ หม้อข้าวหม้อชิ้นนี้เป็นของ ชาวบ้านในชุมชนที่มอบให้กับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพุดติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก ๒๘๘ หมู่ ๖ ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
-----------------------------------	--

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กระบวยน้ำไม้	
เลขลำดับ : วบล.๒๕๖๓.๐๓๐	
หมวดหมู่ : เครื่องมือเครื่องใช้	ประเภท : ไม้
สภาพ : สมบูรณ์	แบบสมัย/อายุ : ของเก่า อายุประมาณ ๑๐๐ ปี
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระบวยตักน้ำ ทำมาจากกะลาเป็นทรงกลม ตรงกลางเป็นก้นลึกมีด้ามถือ ยาว	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นายธนวุฒิ ทิพย์มณฑา
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>กระบวย ด้ามทำมาจากไม้ ส่วนหัวทำมาจากกะลามะพร้าว เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งนำมาใช้ในการตักน้ำดื่ม ขนาดของน้ำโบายมีความกว้าง ๖.๙ เซนติเมตร และความยาว ๓๕ เซนติเมตร กระบวยชิ้นนี้เป็นของชาวบ้านในชุมชนมอบให้กับพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านล้านนา วัดบ้านหลุก</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายป๋าย บุญยะพฤติไพบูลย์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

จากตารางที่ ๖.๒ ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่พิพิธภัณฑสถานวัดไหล่หินหลวง และจัดการรวบรวมทะเบียน ในรูปแบบของบัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑสถาน เครื่องมือเครื่องใช้จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

ตารางที่ ๖.๓ : ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ มาลัยแก้ว (ปลาย)	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๑	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสีเหลืองผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๔๕ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระมาลัยนำดอกบัว ๘ ดอกจากพรานป่าไปไหว้พระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณี</p> <p>ภาพพระมาลัยรับดอกบัวจากนายพรานเพื่อนำดอกบัวไปบูชาพระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณี มีการใช้สีอยู่ ๖ สีคือ สีชมพู แดง ส้ม น้ำเงิน เหลือง ดำ เป็นการใช้เทคนิคสีฝุ่น มีความกว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๔๕ เซนติเมตร ลักษณะขององค์ประกอบภาพจะมีฉากสระบัวที่น่าสนใจ นำมาเป็นฉากที่สำคัญ ปรากฏอุปกรณ์เครื่องมือออกป่าของคนสมัยนั้นคือ มีดอีโต้ น้ำเต้า ฟัน และการเขียนภาพพระมาลัยเป็นการวาดลายเส้นแบบง่ายๆ ดูแล้วเข้าใจในอิริยาบถของพระมาลัย ลักษณะใบหน้าและข้าวของเครื่องใช้ยังได้รับอิทธิพลการวาดภาพแบบจิตรกรรมไทยภาคกลาง ส่วนตัวนายพรานก็ยังคงวาดรูปหน้าแบบภาคกลางและนุ่งผ้าเตี่ยวแบบภาคเหนือ ชายพระบฏเป็นลายกนกพรรณพฤกษาลาย ๖ ช่อง สีที่ใช้คือสีดำ เหลือง แดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ มาลัยปาย (ปลาย)	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๑	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ภาพพระมาลัยสนทนากับพระอินทร์และหมู่เหล่าเทวดา</p> <p>ภาพพระมาลัยสนทนากับหมู่เหล่าเทวดาบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ภาพพระมาลัยมีการวาดในรูปแบบจิตรกรรมไทยภาคกลาง ส่วนรูปเทวดาก็ได้รับอิทธิพลของภาคกลางเช่นกัน มีการแต่งองค์ทรงเครื่องอย่างไทยภาคกลางอย่างชัดเจน ที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือฉากพระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณีที่มีรูปทรงเจดีย์แบบพื้นเมืองและเสาหงส์ตุงกระด้างที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ ส่วนต้นไม้มีการใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นชั้นๆ เป็นรูปพุ่มไม้และมีการเขียนดอกไม้แดงแซมอยู่ด้วยซึ่งเป็นการกระทุ้งสีแบบภาคกลาง สีที่ใช้คือสีฝุ่น ๘ สีคือ สีแดง เหลือง เขียว ดำ น้ำเงิน น้ำตาล ขาว ฟ้า ความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร เชิงของภาพพระบฏปรากฏเป็นลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง คือสีน้ำตาล เหลือง เขียว แดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑ ทศพร	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๒	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๕๑ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระมหีสี่ของพระอินทร์ได้รับพร ๑๐ ประการจากพระอินทร์ก่อนจุติมาเป็นนางผุสดี</p> <p>เข้าใจว่าน่าจะเป็นงานชิ้นเดียวกับกับภาพพระมาลัยต้น เพราะสังเกตจากลักษณะลายเส้นของภาพมีความใกล้เคียงกันกับภาพพระมาลัยต้น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมาเพื่อทดแทนภาพที่สูญหายไป ลักษณะภาพเป็นรูปพระอินทร์ประทับอยู่บนสุวรรณบัลลังก์ มีการแต่งกายทรงเครื่องแบบไทยภาคกลางอยู่เคียงข้างกับพระมหีสี่ที่มีการแต่งกายแบบไทยภาคกลางเช่นกัน แต่ปรากฏรูปแบบการนั่งขึ้นตืนจากแบบพื้นเมือง ตัวจกนั้นมีการแต้มสีทองลงไปด้วยอันเป็นการบ่งบอกได้ว่าเป็นชั้นบุคคลชั้นสูง เทพทั้งสองนี้ประทับอยู่ในตัวเรือนปราสาท ๕ ยอดแบบไทยภาคกลาง ประทับภายใต้ดอกบัว ๗ ดอกที่มีข้างเอราวัณ ๗ เศียรรองรับอยู่ สีที่ใช้คือสีฝุ่นมีทั้งหมด ๗ สี คือ สีน้ำเงิน เหลือ แดง ดำ ส้ม ทอง ความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๕๑ เซนติเมตร เชิงของภาพพระภูปรากฏลายพรรณพฤกษา ๖ ช่อง สีเหลือง ส้ม แดง ดำ</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๒ หิมพานต์ ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๓	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระเวสสันดรประทานช้างเผือกคู่บ้านให้กับพราหมณ์ทั้ง ๘ เมืองกสิงคราฐ</p> <p>ภาพพระเวสสันดรประทานช้างเผือกคู่เมืองกับพราหมณ์ทั้ง ๘ เป็นราชพิธีที่สำคัญ มีการหลั่งน้ำสิโนทกอันหมายถึงสัญลักษณ์แห่งการให้และมีข้าราชการติดตามด้วย ช้างเผือกมีการทรงเครื่องอย่างเต็มยศจะสังเกตที่หลังช้างได้ว่ามีเสาหลักเมืองและเศวตฉัตรทั้งสอง อันหมายถึงช้างเผือกก็เปรียบเสมือนกับสิ่งสำคัญที่คู่กับหลักบ้านหลักเมือง การทานช้างเผือกก็เปรียบเสมือนการสูญเสียหลักบ้านหลักเมืองไป และมีพราหมณ์ทั้ง ๘ รอรับช้างเผือกเพื่อที่จะนำไปเมืองกสิงคราฐและมีการใช้เทคนิคกระทงี่รูปพุ่มไม้เป็นหย่อมๆ เทคนิคสีที่ใช้คือ สีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๙ สีคือ สีแดง ดำ ฟ้า ขาว เหลือง ขาว เขียว ส้ม น้ำตาลแดง ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร เชิงพระบฏเป็นเป็นลายพรรณพฤกษาสีแดง เหลือง เขียว ฟ้า น้ำตาล ๔ ช่อง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๒ หิมพานต์ ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๔	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ภาพพราหมณ์ทั้ง ๘ กำลังขี่ช้างกลับเมืองกลิงคราฐ</p> <p>พราหมณ์ทั้ง ๘ ได้ช้างเผือกกลับพระนครกลิงคราฐที่พระเวสสันดรประทานให้ องค์ประกอบของภาพส่วนใหญ่เป็นรูปป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ใช้เทคนิคการกระทุ้งสี มีรวงผึ้งอยู่มากมายและฝูงกวาง ๔ ตัว หมายถึงการเข้าไปยังป่าลึกที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ ช่างเขียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนภาพคือการเขียนรูปพราหมณ์ทั้ง ๘ ขึ้นบนหลังช้างซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ร่วมสนุกในตัวเอง</p> <p>เทคนิคสีที่ใช้เป็นสีฝุ่นมีทั้งหมด ๙ สี คือ สีเหลือง แดง เขียว ฟ้ำ น้ำเงิน ดำ ขาว น้ำตาลแดง น้ำตาลผสมเทา</p> <p>ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร เชิงภาพพระบรมเป็นรูปลายพรรณพฤกษาสีเหลือง แดง น้ำตาลแดง ฟ้ำ</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๓ ทานขันธุ์ ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๕	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>เป็นภาพสีกษัตริย์ที่มีการแต่งองค์ทรงเครื่องอย่างกษัตริย์แบบจิตรกรรมไทยภาคกลางแต่พระนางมัทรีและพระกัณหายังคงรูปแบบการนุ่งขึ้นต่ำตีนแดงแบบพื้นเมืองอยู่ เป็นการผสมผสานศิลปะแบบไทยภาคกลางและแบบพื้นเมืองอย่างลงตัว กษัตริย์ทั้งสองประทับอยู่บนราชรถที่มีลักษณะคล้ายเกวียนแต่ลักษณะแบบจิตรกรรมไทยภาคกลาง มีกวางเป็นพาหนะทั้ง ๒ ตัวที่ช่างให้สีสันที่มีความคล้ายคลึงกับธรรมชาติ และช่างก็ใช้เทคนิคการกระทุ้งสีให้มีลักษณะคล้ายพุ่มใบเฟิร์น และการแต่งการของพราหมณ์มีลักษณะเปลือยอก มวยผมต่ำ นุ่งโจงกระเบนเขียวขอบแดงแบบไทยภาคกลาง เทคนิคสีที่ใช้เป็นสีฝุ่นมี ๑๑ สีคือ สีแดง ส้ม เหลือง ขาว เขียวเข้ม เขียวอ่อน น้ำตาลแดง ดำ ฟ้า เทา ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗เซนติเมตร เชิงพระบฏปรากฏลายพรรณพฤกษา ๔ช่อง สีที่ใช้คือเขียวแก่ ฟ้า เหลือง แดง น้ำตาลแดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๓ ทานขันธุ์ ๒	
เลขลำดับ : วนป./๒๕๕๑/๒๒๖	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>สีกษัตริย์เสด็จออกจากเมืองโกสิมพีเพื่อเดินทางไปยังเขาวงกต</p> <p>มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับภาพสีกษัตริย์เสด็จออกจากเมืองโกสิมพีเพื่อเดินทางไปยังเขาวงกต แต่มีความแตกต่างอยู่ ๒ อย่างคือ ม้าที่เป็นพาหนะของราชรถที่มีการใช้สีที่ดูแปลกตาเพราะมีความแตกต่างกันม้าแบบภาคกลางอย่างสิ้นเชิงตรงที่มีการทำให้เกิดลวดลายเป็นจุดหรือเรียกว่าลายต่าง และมีพราหมณ์ทั้งสี่มีการแต่งกายแบบเปลือกอก มวยผมต่ำ นุ่งโจงกระเบนเขียวและฟ้าขอบแดงอย่างละ ๒ คน ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร เชิงภาพพระภูมิทั้งหมด ๔ ช่องลายพรรณพฤกษา สีที่ใช้คือสีเหลือง แดง เขียวแก่ ฟ้า</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๔ วัฒนธรรม ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๗	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ	

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

คำอธิบายวัตถุ :	
<p>สีกษัตริย์เสด็จประพาสป่าไปยังเขาวงกตและทานราชรถแก่พราหมณ์</p> <p>สีกษัตริย์กำลังเสด็จประพาสป่าไปยังเขาวงกต มีการแต่งทรงเครื่องกายแบบกษัตริย์ซึ่งพระเวสสันดรอุ้มพระชาลีและพระนางมัทรีอุ้มพระกัณหา และพระนางมัทรียังคงนั่งขึ้นตำตั้นแดงเพียงคนเดียวซึ่งมีต้นไม้ใหญ่ ๒ ต้นเป็นฉากที่สำคัญ ลักษณะของต้นไม้จะคดงอผิดปกติและช่างก็มีลูกเล่นของสีที่มีความน่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ สีของผลไม้ที่มีสีแตกต่างกัน ๒ ต้นคือ ผลไม้ลูกสีฟ้าแกนในสีแดงและผลไม้สีแดงแกนในสีเหลือง อีกทั้งช่างยังใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นรูปพุ่มไม้คล้ายต้นเฟิร์นและมีการสอดแทรกด้วยดอกไม้ป่าสีแดงที่ช่วยให้พุ่มไม้มีสีส้มมากขึ้น เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้คือ ๑๐ สีคือ เหลือง ส้ม แดง ดำ ขาว ฟ้า เขียวแก่ เขียวอ่อน เทา น้ำตาลแดง เขิงพระภูปรากฏลายพรรณพฤกษา สีที่ใช้คือ เขียว เหลือง ฟ้า น้ำตาล ขนาดความกว้างคือ ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗ เซนติเมตร พระภูภาพนี้มีความพิเศษตรงที่สามารถให้ความหมายเรื่องราวได้ทั้ง ๒ กัณฑ์เพราะมีการเขียนอักษรพื้นเมือง ช่างบนเขียนว่า “วนปเวศน์” ข้างล่างเขียนว่า “ทานขันธ”</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๔ วัฒนธรรม ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๘	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>สีกษัตริย์เสด็จประพาสป่าเพื่อเดินทางไปยังเขาวงกตเพื่อออกบวช</p> <p>ภาพสีกษัตริย์เสด็จประพาสป่ามีต้นไม้ใหญ่ ๒ ต้นเป็นฉากที่สำคัญ มีการเล่นสีสันของผลไม้ที่น่าสนใจคือต้นแรกมีผลไม้สีเหลืองแกมในสีแดง ต้นสองมีผลไม้สีแดงแกมในสีเหลืองและในแต่ละต้นมีรวงผึ้งติดเกาะอยู่ อีกทั้งยังปรากฏเทคนิคการกระทุ้งสีของต้นไม้และพุ่มไม้บางแห่งที่มีดอกไม้ป่าสีขาวและสีแดงสอดแทรกอยู่นอกจากนี้ช่างยังวาดรูปทิวทัศน์ทิวเขาทิวน้ำกำลังเล่นหยอกล้อกัน ทั้งหมดนี้แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และความงามของธรรมชาติ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น มีทั้งหมด ๙ สีคือ สีแดง เหลือง น้ำตาล เขียวอ่อน เขียวเข้ม ดำ เทา ขาว ส้ม ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร เชิงพระบฏปรากฏลายพรรณพฤกษาสีที่ใช้คือสีเหลือง แดง ฟ้ำ เขียว ๔ ช่อง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๔ วัฒนธรรม ๓	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๒๙	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔.๕ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระอินทร์เนรมิตอาศรม ๒ หลังให้กับสี่กษัตริย์อาศัย</p> <p>สี่กษัตริย์เดินทางมาถึงอาศรมที่พระอินทร์เนรมิตให้เพื่อเป็นที่พักอาศัยในการบำเพ็ญตนเป็นฤาษีลักษณะรูปทรงสถาปัตยกรรมแบบไทยภาคกลาง ๒ หลังและช่างก็มีการแบ่งเขตที่อยู่อย่างเข้าใจด้วยการเขียนรูปภูเขา กั้นอาศรมทั้งสองไว้ และช่างหลังอาศรมก็เป็นฉากภูเขาและต้นไม้ที่ขึ้นแทรกตามหุบเขา ช่างยังคงใช้เทคนิคการกระทุ้งสีอยู่โดยรอบ เทคนิคสีที่ใช้เป็นสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๑ สี คือ สีแดง เหลือง ส้ม ดำ ฟ้า น้ำเงิน ม่วง เขียวอ่อน เขียวแก่ น้ำตาลแดง ขาว ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔.๕ เซนติเมตร เชิงภาพพระบรรพบุรุษปรากฏลายพรรณพฤกษา สีที่ใช้คือ สีเหลือง แดง ฟ้า เขียวแก่ มีทั้งหมด ๔ ช่อง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนรยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ที่ ๕ ชูชก ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๐	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ชุกชกมาขอนางอมิตตมาเป็นศรีภรรยา</p> <p>ชุกชกพราหมณ์เฒ่าได้เมียชื่อมิตตา เป็นสาวสวยของหมู่บ้าน เฒ่าชุกชกออกไปขอกานเพื่อที่จะหาเงินมาหาครีวหยังแต่งตัวแก่นางอมิตตา ภาพนี้สามารถสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองได้เป็นอย่างดีคือ ลักษณะสถาปัตยกรรมบ้านเรือนที่ยังคงเป็นบ้านเรือนกาแลที่มุงด้วยหญ้าคา มีเต็นบ้านที่เป็นลักษณะพิเศษของลักษณะบ้านแบบพื้นเมืองล้านนา มีรั้วตาแสงที่ปัจจุบันนี้ยังปรากฏอยู่ทั่วไปตามชนบท ลักษณะการแต่งกายของสตรีทั้งสองยังคงนุ่งซิ่นตำตีนแดงแบบพื้นเมืองลำปาง ทรงผมมวยสูงกลางกระหม่อม และเปลือยหน้าอกแต่งห้อยด้วยเครื่องทองอันมีค่านานาชนิด ส่วนภาพล่างเป็นภาพชุกชกกำลังหาน้ำเข้าบ้านตามหลังนางอมิตตา ลักษณะของไม้คานมีการสลักลวดลายอย่างงดงาม นางอมิตตามีการแต่งกายแบบพื้นเมืองโบราณคือนุ่งซิ่นตำตีนแดงหม่ไสบ มวยผมสูงประดับด้วยเครื่องทองอันวิจิตร ใส่ลานหู กำไล กางร่มสีดำสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นร่มเครื่องเงิน นอกจากนี้ช่างยังใช้เทคนิคการกระทุ้งสีต้นไม้และพุ่มไม้เป็นที่ๆ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่นสีที่ใช้มี ๑๒ สีคือ สีแดง เหลือง ส้ม ดำ ขาว เขียวแก่ ฟ้า เทา เทาปนแดง น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง น้ำตาลอ่อนเชิงภาพพระบฏปรากฏลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ สีเขียวแก่ แดง เหลือง ฟ้า น้ำตาลแดง ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๕ ชุขก ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๑	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>นางอมิตดาไปตักน้ำที่ท่าน้ำ</p> <p>นางอมิตดาไปตักน้ำที่ทำแล้วถูกกลุ่มแม่บ้านรังแก เหตุเพราะอิจฉาที่นางอมิตดาปรนนิบัติเฒ่าชุกชกเป็นอย่างดี ทำให้นางอับอายไม่ยอมทำการทำงานบ้าน ภาพนี้มีการแบ่งเป็น ๒ ตอนคือ ภาพบนคือนางอมิตดาถูกแม่บ้านรุมต่านาง จะสังเกตจากท่าทางที่แสดงออกมาพร้อมสีหน้า อีกทั้งมีการเปิดผ้าขึ้นให้เห็นอวัยวะเพศเพื่อแสดงให้ผู้ชมรับรู้ว่า แม่บ้านมีอารมณ์ที่โกรธอย่างรุนแรงเลยต้องแสดงกริยาแบบนั้นออกมาและที่น่าสนใจอีกอย่างคือการนำหม้อตาลมาเทินไว้ตรงหัว ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของชาวล้านนาในอดีต ภาพล่างคือภาพแม่บ้านรุมต่านางอมิตดาเหมือนกันแต่แม่บ้านมีการนำกิ่งไม้ กระบวยน้ำไล่ต้อนางอมิตดาเพราะความอิจฉานาง ลักษณะการแต่งกายของแม่บ้านคือการเปลือยอก มวยผมสูง นุ่งซิ่นดำลายริ้วสลับสีต่อตีนแดง และหัวซิ่นก็ต่อด้วยสีขาวและแดงส่วนนางอมิตดาก็ยังคงแต่งกายเหมือนกับภาพที่ ๒๔ นอกจากนี้ช่างเขียนยังมีการเขียนลายน้ำลักษณะซ้อนชั้นกันแบบจิตรกรรมไทยภาคกลางอย่างชัดเจนและปรากฏเทคนิคการกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้ที่มีดอกไม้ป่าสีแดงแทรกอยู่เป็นที่ เทคนิคการใช้สีคือการใช้สีฝุ่น มีทั้งหมด ๑๐ สีคือ สีแดง ส้ม ดำ เหลือง ฟ้ำ เทา น้ำตาลแดง เขียวเข้ม เขียวอ่อน เปลือกไข่ ขาว ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร เชิงภาพพระบฏปรากฏลายพรรณพฤษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ สีแดง เหลือง ฟ้ำ เขียวแก่ น้ำตาล</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๕ ชุขก ๓	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๒	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>นางอมิตดาให้เช่าชุกไปขอสองพระกุมารกับพระเวสสันดรมาเป็นคนรับใช้</p> <p>นางอมิตดาโกรธเคืองแม่บ้านที่ต่อว่าตนจนไม่ยอมทำการทำงานบ้าน นางจึงให้ชุกไปขอสองพระกุมาร เพื่อที่ได้มาเป็นคนรับใช้ที่บ้านตน ภาพนี้มีความน่าสนใจหลายอย่างคือลักษณะบ้านเรือนที่ยังคงรูปแบบพื้นเมืองคือเรือนกาแล ที่มีขอบรั้วเป็นรั้วตาแสง ช่างเขียนได้สอดแทรกความสนุกของภาพด้วยการเขียนภาพชุกกับหน้าอกของอมิตดาซึ่งแสดงออกถึงความรัก ความอาลัยที่ตนต้องจากคนอันเป็นที่รักไปไกล ทำให้ผู้ดูเกิดความเข้าใจและมีอารมณ์ร่วมที่สนุกไปด้วย นอกจากนี้ยังมีภาพภูเขาที่มีต้นไม้ขึ้นหนาที่บ่งชี้ปรากฏเทคนิคของการกระทุ้งสี บางต้นก็มีผลไม้สีแดงและสีขาวด้วย เทคนิคการใช้สีคือสีฝุ่นมีทั้งหมด ๑๑ สีคือ สีแดง เหลือง ส้ม เขียวแก่ น้ำตาลอ่อนอ่อน น้ำตาลเข้ม ขาว ฟ้า เปลือกไข่ ดำ ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร เชิงภาพพระภูมปรากฏลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ สีเหลือง แดง ฟ้า เขียวแก่ น้ำตาลแดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๖ จุลพล ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๓	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พรานเจตบุตรเข้าผัดใจว่าชุกเป็นผู้บุกรุกเขตป่าที่สีกษัตริย์อาศัยอยู่</p> <p>พรานเจตบุตรมีหน้าที่เฝ้าทางเข้าป่าเพื่อมิให้ผู้ใดเข้าไปรบกวนการจำศีลของสีกษัตริย์ แล้วเห็นพราหมณ์เฒ่าชุกบุกรุกเข้าไปเลยเข้าไปรอบทำร้ายชุก ภาพนี้เป็นฉากที่ดูแล้วสนุกสนานที่มีชายแก่ปีนต้นไม้หนึ่สนับ ๑๒ ตัวของพรานเจตบุตรจนข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในถ้ำชุกเช่น พัด กระบวยน้ำ เครื่องกินหมาก ไม้เท้า ตกลงมากระจัดกระจาย ลักษณะต้นไม้ที่เฒ่าชุกปีนขึ้นไปเป็นต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ ๒ ต้นที่ปรากฏการใช้เทคนิคการกระทุ้งสี มีรวงผึ้งและผลไม้สดสีแดงแกนในสีเหลืองที่สร้างความมีสีสันกับตัวงานได้มากเลยทีเดียว พรานเจตบุตรก็มีเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการออกป่าคือธนูหน้าไม้ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่นมีทั้งหมด ๙ สี คือ แดง เหลือง ขาว ม่วง เขียวเข้ม น้ำตาลแดง ดำ ฟ้ำ ชมพู ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔ เซนติเมตร เชิงภาพพระภูปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ สีเหลือง แดง เขียวเข้ม เขียวอ่อน น้ำเงิน น้ำตาลแดง</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๖ จุลพล ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๔	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พรานเจตบุตรบอกทางไปเขาวงกตแก่ชูชก</p> <p>พรานเจตบุตรหลงเชื่ออุบายของเฒ่าชูชกว่าตนได้รับสาสน์จากพระเจ้าสุทนต์ชัยไปถวายพระเวสสันดร จึงบอกทางไปพบพระฤๅษีเพื่อจะได้ถามทางไปยังอาศรมพระเวสสันดร ภาพนี้มีความน่าสนใจคือองค์ประกอบของภาพที่เน้นเป็นภาพหุบเขาที่มีป่าไม้ปกคลุมอย่างหนาแน่น ตัวหุบเขาก็มีความหมายคล้ายคลึงกับเส้นลันทาที่เป็นตัวแบ่งเรื่องราวเป็นตอนๆ ช่างได้ใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นรูปต้นไม้ รูปพุ่มไม้ที่มีดอกไม้ป่าสีขาวและสีแดงเต็มรูปภาพล่าง อีกทั้งการให้สีของหุบเขามีกาให้น้ำหนักหนักเบาอย่างสวยงามซึ่งดูแล้วมีมิติ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มี ๙ สีคือ สีแดง เหลือง ขาว ดำ ฟ้ำ เขียวแก่ น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม เทาปนแดง เขิงภาพพระบรรพชาปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีเหลือง แดง ดำ เขียวแก่ น้ำตาลแดง ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๗ มหาพน	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๕	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔.๕ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธิณี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระฤๅษีจตุฤๅษีบอกทางไปอาศรมพระเวสสันดร</p> <p>แต่มาชุกโกหกพระฤๅษีจตุฤๅษีว่าตนนำสาสน์จากพระเจ้าสุทนต์แห่งเมืองโกสัมพีนครมาส่งให้พระเวสสันดร พระฤๅษีหลงเชื่อจึงบอกทางไปยังอาศรมของพระเวสสันดร ภาพนี้เป็นภาพอาศรมของพระฤๅษีที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบภาคกลาง มีภูเขาเป็นฉากอยู่ด้านหลังอาศรมและมีต้นไม้และรวงผึ้งปกคลุมภูเขาอยู่ ปรางค์การใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นรูปต้นไม้และพุ่มไม้อยู่รอบตัวภาพ การแต่งกายของพระฤๅษีเป็นแบบภาคกลางที่มีการสวมใส่ชฎาและห่มกายลายเสือ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มี ๘ สีคือ สีแดง เหลือง เขียวเข้ม ฟ้า เทาปนแดง ดำ น้ำตาลแดง ส้ม เขียวภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีแดง เหลือง เขียวเข้ม ฟ้า ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๔๔.๕ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๘ กุมารบรรพ์	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๖	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พราหมณ์เฒ่าชุกมาขอพระกัณหาพระชาลีกับพระเวสสันดร</p> <p>พระเวสสันดรทานสองพระกุมารกัณหาชาลีแก่พราหมณ์เฒ่าชุก จะสังเกตุการณ์ทานของพระเวสสันดร คือการหลั่งน้ำสีโนทก พระเวสสันดร พระชาลี พระกัณหามีการแต่งกายอย่างถากีแบบเดียวกัน คือสวมชฎา ทั้งนุ่งและมีผ้าห่มไหล่ผ้าลายเสือแบบภาคกลางรวมไปถึงตัวอาศรมด้วย มีภูเขาและต้นไม้ด้วย</p> <p>ใหญ่ปกคลุมโดยรอบด้วยการใช้เทคนิคกระทั่งสีในการทำเป็นต้นไม้ พุ่มไม้ที่มีดอกหญ้าแดงแทรกอยู่ด้วย</p> <p>องค์ประกอบทั้งหมดนี้จะอยู่ในเขตพระราชฐานเพราะมีการบ่งบอกถึงเขตด้วยการเขียนรั้วล้อมรอบ</p> <p>เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๐ สีคือ แดง เหลือง ส้ม ขาว ดำ ม่วง น้ำตาลแดง เขียวอ่อน เขียว</p> <p>แก่ เทาปนแดง เขิงภาพพระภูปรากฎลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีแดง เหลือง เขียว ฟ้ำ</p> <p>น้ำตาลแดง ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๘ กุมารบรรพ์ ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๗	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๒ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>สองพระกุมารทราบว่าพระเวสสันดรจะทานตนให้เฒ่าชุกจึงหนีไปซ่อนตัวที่สระบัว</p> <p>พระเวสสันดรเกลี้ยกล่อมให้สองพระกุมารออกจากสระบัวเพื่อเป็นทานบารมีของพระองค์ เป็นภาพที่สามารถแสดงออกถึงความเศร้าโศกของสองพระกุมารที่ต้องลาจากพระบิดาไป สังเกตภาพแม่น้ำจะมีการเขียนคลื่นน้ำเป็นชั้นๆแบบภาคกลาง มีดอกบัวขึ้นอยู่โดยรอบ มีต้นไม้ใหญ่ที่ปรากฏการใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้และมีพุ่มไม้ดอกหญ้าแดงขึ้นเกาะตามลำต้น นอกจากนี้ยังมีภาพของนกกระเรียนและปูอยู่ข้างสระที่มีความวิจิตรบรรจงในการวาด เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๐ สีคือ แดง เหลือง ส้ม ม่วง ขาว เขียว น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม ดำ ฟ้า</p> <p>เชิงภาพพระภูปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ เขียวแก่ เหลือง น้ำตาลแดง แดง ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๒ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๘ กุมารบรรพ์ ๓	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๘	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>เต่าชุกพาสองพระกุมารกลับไปยังนครโกสิมปี</p> <p>เต่าชุกพาเอาเชือกมัดสองพระกุมาร ระหว่างทางกลับนครโกสิมปีก็มีการเขียนตีสองพระกุมารไปด้วย ทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์รู้สึกสงสารสองพระกุมารเป็นอย่างยิ่ง ภาพนี้จะเน้นการวาดภาพหุบเขาสูงอยู่สองฟาก ซึ่งช่างมีการใช้สีที่หลากหลายในการวาดหุบเขาให้ดูมีชีวิตชีวา ลึกซึ้ง เขาบางลูกก็มีการนำสีขาวมาตัดเส้นเพื่อความชัดเจนและความโดดเด่นของหุบเขาซึ่งนับว่าช่างเขียนภาพมีความเข้าใจและมีลูกเล่นในการเขียนภาพพอสมควรนอกจากนี้ยังปรากฏการใช้เทคนิคกระทั่งสีเป็นรูปต้นไม้และพุ่มไม้ปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น มีฝูงนก ๔ ตัวกำลังหยอกล้อกันอยู่ด้านล่างของภาพ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๓ สีคือ สีแดง เหลือง ส้ม ขาว เทาปนแดง ฟ้า ม่วง ดำ น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม เขียวแก่ เขียวอ่อน เทา เขิง ภาพพระภูปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เหลือง เขียวแก่ แดง ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๙ มัทรี	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๓๙	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>เทวดาแปลงกายเป็นพญาสัตว์ป่าขวางทางมิให้นางมัทรีไปพบสองพระกุมาร</p> <p>เหล่าเทวดาแปลงกายเป็นพญาสัตว์ป่าเพื่อปิดทางมิให้พระนางมัทรีกลับไปหาพระสวามีที่อาศรมเพราะกลัวพระนางมัทรีจะเจอสองพระกุมารระหว่างทาง องค์ประกอบในภาพนี้มีสิ่งที่น่าสนใจคือตัวพญาสัตว์ป่าอันมี พญาราชสีห์ พญาเสือโคร่ง พญาเสือป่า การแต่งกายของพระนางมัทรีที่มีการสวมชฎา ห่มสไบและนุ่งผ้าลายเสือ นอกจากนี้ยังมีรูปอาศรมแบบภาคกลางที่มีตัวภูเขาอยู่เบื้องหลัง อาจมีความหมายคล้ายเส้นลันทาในการแบ่งตัวเรื่องออกมา ๒ เรื่อง ปรากฏการใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นชั้นๆ เพื่อให้เกิดเป็นลายพุ่มไม้ที่มีดอกหญ้าแดง ดอกหญ้าขาวแทรกอยู่ด้วย เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่นมีทั้งหมด สีที่ใช้คือ สีแดง ส้ม เหลือง ขาว ดำ น้ำตาลเข้ม น้ำตาลอ่อน เขียวแก่ ฟ้า ม่วง ส้ม เขียวพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง ขนาดความกว้าง ๖๗ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๒ สักติ	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑.๒๔๐	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระนางมัทรีไปทูลความพระเวสสันดรว่าสองพระกุมารหายไป</p> <p>พระนางมัทรีพอทราบความว่าสองพระกุมารหายไปจึงไปทูลถามหาพระบุตรทั้งสอง องค์ประกอบของภาพนี้มีความใกล้เคียงเหมือนกับภาพกัณฑ์มหาพน มีอาศรมที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทยภาคกลางสองหลังติดกัน มีภูเขาเป็นฉากหลังแต่มีความน่าสนใจตรงที่ช่างมิได้ยึดติดว่าสีของภูเขาจะต้องเป็นสีเทาที่บหรือสีน้ำตาลเข้ม แต่นำสีน้ำเงิน สีฟ้าอ่อน สีเขียวอ่อนมาใช้แทนซึ่งดูแล้วก็กลมกลืนกันดี การแต่งกายของพระเวสสันดรและพระนางมัทரியังคงรูปแบบทาสี และปรากฏการใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นรูปฟุ่มไม่เป็นที่ ๆ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีมีใช้มีทั้งหมด ๙ สีคือ สีเหลือง แดง ส้ม น้ำเงิน ฟ้า น้ำตาลแดง เขียวเข้ม เขียวอ่อน ดำ เขิงภาพพระบรรพชาปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีน้ำเงิน ฟ้า น้ำตาลเข้ม น้ำตาลอ่อน เหลือง แดง ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๐ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๙ มัทรี ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๑	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระนางมัทรีทราบความว่าสองพระกุมารถูกพระเวสสันดรทานให้ชูชก ก็ทรุดเป็นล้มลงไป</p> <p>พระนางมัทรีทราบว่าพระเวสสันดรทรงประทานสองพระกุมารให้กับพราหมณ์เฒ่าชูชก พระนางทรงเสียพระทัยมากจนเป็นลมทรุดตัวลงไป การเล่าเรื่องโดยภาพในเรื่องนี้ยังเป็นสถานที่พระอาศรมเหมือนเดิม ช่างเขียนมีการเขียนภาพพุ่มไม้ที่มีดอกหญ้าสีแดงและสีขาวทั่วบริเวณอาศรมเพื่อให้เห็นของความแตกต่างกับภาพที่มีความใกล้เคียงกับภาพนี้ ยังปรากฏการใช้เทคนิคกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๐ คือ สีแดง ส้ม เหลือง ม่วง ดำ เขียวแก่ เขียวอ่อน น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม ขาว เขิงภาพพระบฏปรากฏลดทอนลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีฟ้า น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เหลือง เขียวแก่ แดง ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓๖ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๐ สักบรรพ์	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๒	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระอินทร์แปลงกายเป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรี</p> <p>พระอินทร์เล็งเห็นว่าถ้าขึ้นปล่อยให้เวลาล่วงเลยต่อไป อาจมีคนมาขอพระนางมัทรีกับพระเวสสันดรและจะทำให้พระเวสสันดรลำบากในเบื้องต้น เลยแปลงกายมาขอพระนางมัทรีแล้วคืนให้กับพระเวสสันดร องค์ประกอบภาพนี้ยังคงเป็นสถานที่อาศรม แต่ภูเขาคือเป็นฉากด้านหลังดูเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบและสี สังกะการณทานให้ของพระเวสสันดรคือการหลั่งน้ำสโนทกอันเป็นสัญลักษณ์ของการประทาน และช่างก็มีการวาดภาพของการแปลงกายพระอินทร์จากพระอินทร์เป็นพราหมณ์ได้อย่างเข้าใจแต่ช่างมีความคิดแหวกแนวที่ไม่วาดผิวกายของพระอินทร์เป็นสีเขียวแต่กลับใช้สีผิวปกติของสามัญแต่ก็ไม่ละทิ้งสีผิวมรกตของพระอินทร์โดยการแต้มสีเขียวที่บริเวณเปลือกตา คอ หู ช่างยังคงใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้ที่มีดอกหญ้าแดงเป็นหย่อมๆ เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๐ สีคือ สีแดง เหลือง ส้ม ดำ เขียวแก่ เขียวอ่อน ม่วง ขาว เทาปนแดง ฟ้า เขิงภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีน้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เขียวเข้ม แดง เหลือง ขนาดความกว้าง ๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๑ มหาราช ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๓	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙.๕ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พราหมณ์เฒ่าชุกขนำตัวสองพระกุมารมาได้ตัวกับพระเจ้าสุยชัย</p> <p>พราหมณ์เฒ่าชุกขนำพระกัณหาและพระชาลีมาได้ตัวกับพระเจ้าสุยชัยตามที่ตกลงไว้กับพระเวสสันดร ภาพนี้เป็นที่อยู่ในเขตพระราชวัง มีพระเจ้าสุยชัยที่แต่งกายทรงเครื่องแบบกษัตริย์นั่งอยู่บนสุวรรณบัลลังก์ นางข้าราชการก็มีการแต่งกายแบบพื้นเมือง ส่วนพระกัณหาพระชาลียังคงทรงเครื่องแบบฤษีอยู่แต่ก็ประทับอยู่ที่ฐานของสุวรรณบัลลังก์ภายใต้มณฑปทรงปราสาทซึ่งแตกต่างกับเสนาอำมาตย์ที่อยู่เคียงข้างแต่นั่งลงระดับพื้น อันหมายถึงการแบ่งฐานันดรศักดิ์ของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งฉากหลังของปราสาทช่างได้ใช้วาดเป็นรูปต้นไม้ใหญ่ ๔ ต้นและใช้เทคนิคการกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้ และมีดวงอาทิตย์ขึ้นอันหมายถึงเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในตอนกลางวัน เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๑๐ สีคือ สีแดง เหลือง ดำ ส้ม น้ำเงิน ฟ้า เทา อมแดง ขาว ชมพู เขียวเข้ม เขียวอ่อน ฟ้าครามลายพรณพฤษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม เขียวเข้ม ฟ้าแดง เหลือง ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙.๕ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติกิจ ศิลปสnyderานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๑ มหาราช ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๔	
หมวดหมู่ : พระบรม	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๗.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๒ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระเจ้าสัมฤทธิ์ประทานรางวัลแก่ชุกด้วยการจัดงานรื่นเริงและเลี้ยงอาหารแก่ชุก</p> <p>หลังจากที่พราหมณ์เฒ่าชุกได้รับรางวัลจากการนำสองพระกุมารมาไถ่ตัว และพระเจ้าสัมฤทธิ์ก็จัดให้มึงงานเลี้ยงรื่นเริง เฉลิมฉลองแก่พราหมณ์เฒ่าชุก ด้วยการให้นางกำนัลมาปรนนิบัติเป็นอย่างดีทั้งสุรา อาหาร เหล่านางในมีการแต่งกายแบบพื้นเมืองคือ มวยผมสูงปักปันจ้องและรัดเกล้า ใส่ลานหู ห่มสไบลายดอกแบบ โปรงสีแดง ๑๒ คน เหลือง ๑ คน ฟ้า ๒ คน นุ่งซิ่นดำต่อตีนแดง มีทั้งหมด ๑๗ คน นางกำนัลกลุ่มบนก็ต่างพากันเอาใจปรนนิบัติชุกอย่างดี ส่วนนางกำนัลกลุ่มล่างมีการหุงต้มอาหารซึ่งสามารถศึกษาถึงเครื่องมือในการประกอบอาหารในสมัยอดีตได้เป็นอย่างดีเช่น หม้อตาล ซึ่งข้าว ปาก(ทัพพี) มีไก่และปลาเป็นเครื่องประกอบอาหารหลักๆ และช่างก็มีอารมณ์สนุกสนานในการเขียนภาพเช่น ชุกจับหน้าอกของนางกำนัล และเครื่องราชูปโภคทองคำเช่น ชันซี่ น้ำตัน กระจง โถง จอกเหล้า ซึ่งสามารถบอกได้ว่าตัวช่างก็มีความรู้เกี่ยวกับข้าวของเครื่องใช้พอสมควร ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้อยู่ในตัวอาคารทรงปราสาทหลังคาซ้อนชั้นกัน ๕ ชั้นและมีปราสาทยอดอยู่ตรงกลาง เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น มีทั้งหมด ๗ สีคือ สีแดง เหลือง ดำ ฟ้า น้ำเงิน เทา อมแดง เทา เขิงภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือสีฟ้ำ น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เหลือง แดง เขียวเข้ม ฟ้ำ ขนาดความกว้าง ๖๗.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๒ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๑ มหาราช ๓	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๕	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๑ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พิธีเผาศพพราหมณ์เผ่าชุก</p> <p>พราหมณ์เผ่าชุกกินอาหารในงานเลี้ยงฉลองจนท้องแตกตายเพราะความโลภมากจนถึงแก่ความตายอันเป็นการสอนแงคิดเรื่องคุณธรรมไปด้วย ตัวภาพจะเกี่ยวกับเรื่องราวพิธีการตาย ศพของชุกจะนอนอยู่บนโรงที่มีลักษณะเป็นรูปฝากระบาน ศพถูกโรยด้วยดอกไม้สีแดงและมีสายดอกไม้อยู่ในมือที่พนมอยู่ มีพระสงฆ์มากระทำพิธี ๕ รูปซึ่งทุกรูปมีการกางร่มซึ่งเข้าใจว่าเป็นงานที่จัดกลางแจ้งเพราะมีการกางร่มเพื่อกันแดด และมีเหล่าทหาร ๘ นายถือไม้เชื้อเพลิงทุกคน พิธีงานศพนี้จัดอยู่ลานแจ้งพันที่ราบ ที่มีหญ้าขึ้นเป็นหย่อมๆโดยการใช้เทคนิคการกระทุ้งสี เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น มีทั้งหมด ๗ สีคือ สีแดง เหลือง ฟ้า เขียวเข้ม น้ำเงิน ดำ เทาอมแดง เขิงภาพพระบรมปรากภูลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ สีฟ้า น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เหลือง แดง เขียวเข้ม ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๑ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๑ มหาราช ๔	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๖	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พิธีรับพระขวัญของพระชาลีและพระกัณหา</p> <p>หลังจากที่พราหมณ์เฒ่าชุกเสียชีวิตแล้ว พระเจ้าสฤษดิ์ชัยและพระนางมุสสดีได้ทำพิธีรับพระขวัญสองพระกุมาร ชาลี กัณหา อยู่ในอาคารทรงปราสาทที่มีหลังคาซ้อนกัน ๔ ชั้นและมีทรงยอดอยู่ตรงกลางซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยภาคกลาง พระเจ้าสฤษดิ์ชัย พระนางมุสสดี พระชาลี พระกัณหามีการแต่งกายอย่างเต็มยศกษัตริย์ มีนางกำนัลที่แต่งกายแบบพื้นเมืองอยู่หน้าทั้งสองข้าง มีเสนาอำมาตย์มาร่วมเป็นสักขีพยานอีก ๓ คนซึ่งอยู่ข้างล่าง ที่สังเกตได้ว่าเป็นพิธีรับพระขวัญก็คือบายศรี ซึ่งบายศรีที่ปรากฏในภาพนับว่าเป็นบายศรีหลวงเพราะว่ามีบายศรี ๓ ชั้นซ้อนกัน นอกจากนี้ยังมีเครื่องราชูปโภคอันเป็นสิ่งที่มิใช่ในพิธีรับขวัญอยู่แล้ว ด้านหลังของปราสาทมีการวาดรูปต้นไม้ใหญ่ ๔ ต้นที่ใช้เทคนิคการกระทุ้งสีและมีผลไม้สีแดงออกเต็มต้นซึ่งเป็นการเพิ่มสีสันให้ต้นไม้มีชีวิตชีวามากขึ้น เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้ทั้งหมดมี ๙ สีคือ สีแดง เหลือง ดำ เปลือกไข่ น้ำเงิน เขียวเข้ม ส้ม ฟ้ำ น้ำตาลแดง เขิงภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง ฟ้ำ เหลือง แดง ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๖ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๓ นครกัณฑ์ ๑	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๗	
หมวดหมู่ :	ประเภท :
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระดาษสีเหลืองผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๘ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ภาพขบวนแห่เครื่องดนตรีของเมืองโกสิมพิ</p> <p>เป็นขบวนแห่นำเสด็จของพระเจ้าสุทนต์ พระนางมุสดี พระชาลี พระกัณหาที่กำลังเดินทางไปยังอาศรมของพระเวสสันดรและพระนางมัทรีในเขาวงกต เป็นภาพแถวขบวนทั้งหมด ๓ แถว แถวบนเป็นขบวนกลองชนะ ๔ ใบ คนตีกลอง มีการแต่งกายชุดทหารไทยใส่ใส่หมวกแบบฝรั่ง คนนำหน้าถือตุ้มช่อ (ธงไชย) แต่งการแบบทหารไทยใส่หมวกปลายแหลม ๓ แฉก แถวกลางมีคนแบกฆ้องใหญ่ ๒ คน เป่าปี่มอญ ๑ คน ตีกลองตะโพน ๑ ใบ รวมทั้งหมด ๔ คน แต่งกายอย่างทหารไทยไว้ผมทรงมหาดไทย แถวล่างเหมือนกันกับแถวแรก ขบวนทั้งหมดนี้อยู่กลางพื้นที่ราบ ที่มีการกระทุ้งสีเป็นหย่อม ๆ ตามพื้นดิน เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้มีทั้งหมด ๘ สีคือ สีแดง เหลือง ดำ น้ำเงิน เปลือกไข่ น้ำตาลแดง ฟ้ำ เขียวเข้ม เขิงภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ เหลือง ฟ้ำ แดง น้ำตาลแดง น้ำตาลเข้ม ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๔๘ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๓ นครกัณฑ์ ๒	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๘	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจก
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจกสีเคลือบพื้นผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>ขบวนราชรถของพระกัณหา</p> <p>เป็นขบวนราชรถของพระกัณหา ช่างเขียนวาดภาพพระกัณหาในวัยที่เจริญมากขึ้นซึ่งความจริงแล้วยังทรงพระเยาว์ พระกัณหามีการแต่งกายแบบกษัตริย์แต่ยังนุ่งผ้าชิ้นต่ำอยู่ นั่งอยู่บนราชรถใต้ปราสาทมณฑปซ้อนกัน ๓ ชั้น มีนางกำนัลแต่งกายแบบพื้นเมืองแต่มีกรรเจี๊ยกที่หูซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายแบบภาคกลางอยู่บนหลังม้าทรงเครื่องที่มีสีเป็นลายต่าง ๒ ตัว ตัวแรกเป็นลายต่างสีขาวสลัดำ ตัวที่สองลายต่างสีขาวสลัเขียวไหม้ ราชรถนี้อยู่บนพื้นที่ราบที่มีหญ้าปกคลุมเต็มไปหมด เต็มไปด้วยดอกไม้ป่าสีแดง สีขาว และมีต้นไม้ใหญ่อยู่ ๒ ต้นที่มีการใช้เทคนิคการกระทุ้งสี แต่ละต้นก็จะมีผลไม้สีแดงและสีขาวขึ้นเรียงรายทั้งต้น นอกจากนี้ยังมีนกเกาะอยู่บนกิ่งไม้ด้านซ้ายอยู่ ๔ ตัว เป็นนกฮูกและนกพิราบ เทคนิคการใช้สีคือสีฝุ่น มีสีทั้งหมด ๙ สีคือ สีแดง เหลือง ส้ม ดำ น้ำตาลแดง เขียวเข้ม เขียวอ่อน ขาว ฟ้า เชิงภาพพระบฏปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือ ฟ้า แดง เหลือง น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง เขียวแก่ ขนาดความกว้าง ๖๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๔๗ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

“บัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์”

ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ (ถ้ามี)	ที่อยู่ บ้านปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
-----------------------------------	---

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อวัตถุ : กัณฑ์ ๑๓ นครกัณฑ์ ๓	
เลขลำดับ : วปน./๒๕๕๑/๒๔๙	
หมวดหมู่ : พระบฏ	ประเภท : กระจาด
ลักษณะทางกายภาพ : ลักษณะเป็นกระจาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า วาดด้วยสีฝุ่น ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร	

ส่วนที่ ๒ การบันทึกข้อมูล

	ผู้บันทึกข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่บันทึกข้อมูล : ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
	ผู้บันทึกภาพ : นายต้นตะวัน สุวรรณศรี
	รหัสภาพถ่าย :
	สถานที่จัดเก็บวัตถุ : วัดปงสนุกเหนือ

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายวัตถุ

<p>คำอธิบายวัตถุ :</p> <p>พระชาติเป็นผู้นำทางขบวนเสด็จ</p> <p>เป็นภาพขบวนของพระชาติที่เป็นมัคคุเทศก์นำขบวนเสด็จเดินทางไปยังอาศรมของพระเวสสันดรและพระนางมัทรี พระชาติมีลักษณะที่ผิดแปลกไปจากปกติตรงที่ว่าทรงกลายเป็นผู้ใหญ่ซึ่งแท้ที่จริงแล้วทรงยังทรงพระเยาว์อยู่ มีการแต่งกายอย่างกษัตริย์ ชีวม้าทรงสีต่างพร้อมทรงเครื่องภายใต้เศวตฉัตร มีข้าราชการบริพารติดตามอยู่ ๔ นาย นำหน้า ๒ นายแต่งการอย่างข้าราชการ ตัดผมทรงมหาดไทยถือกระบองและพานพระศรี ด้านหลังคนถือเศวตฉัตรมีการสวมหมวกทรงสามแฉก และมีคนถือคนโท แต่งกายแบบข้าราชการ ตัดผมทรงมหาดไทยตามหลัง ส่วนแถวกลางเป็นกลุ่มทหารอารักขาถือปืน ๔ นาย มีการแต่งกายอย่างข้าราชการ ใส่หมวกแบบฝรั่ง ขบวนอยู่บนพื้นที่ราบ โลงกว้าง มีการกระทุ้งสีเป็นพุ่มไม้เล็กน้อย ภาพนี้มีการวาดให้เห็นถึงทิวทัศน์ของท้องฟ้า เทคนิคสีที่ใช้คือสีฝุ่น สีที่ใช้ทั้งหมดมี ๖ สีคือ สีแดง เหลือง ดำ ฟ้ำ เขียวเข้ม น้ำตาลแดง เขิงภาพพระภูปรากฏลวดลายพรรณพฤกษา ๔ ช่อง สีที่ใช้คือแดง เหลือง น้ำตาลเข้ม น้ำตาลแดง ฟ้ำ เขียวเข้ม ขนาดความกว้าง ๖๖ เซนติเมตร ยาว ๑๓๙ เซนติเมตร</p>	
แหล่งที่มาของข้อมูล : นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์	ผู้เรียบเรียงข้อมูล : นางสาวเมธินี ศรีบุญเรือง
	วันที่เรียบเรียงข้อมูล : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

จากตารางที่ ๖.๓ ผู้วิจัยได้การลงพื้นที่พิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ และจัดการรวบรวมทะเบียน ในรูปแบบของบัตรทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ พระภู จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ชิ้น

ภาคผนวก ง
หนังสือการรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

แบบ สท.๐๘.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้ว่าการการศึกษานานาชาติเพื่อ ๓๐๖.

ข้าพเจ้า พระพันธ์ จรุงจิตต์

ตำแหน่ง อ.ก. ศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาคณะ

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน

ที่อยู่ วัดป่าสักนอกเหนือ ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง

โทรศัพท์ ๐๘๖๖๑๑๑๑

โทรสาร -

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพคนรุ่นใหม่ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในจังหวัดลำปาง

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ อ.พระพันธ์ จรุงจิตต์, ผศ. หลวงเกษม

ได้นำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ จนถึง ซึ่งการนำ

ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน ๑๐ แห่ง จำนวน ๑๐๐ คน
๒. ได้จัดทำคู่มือและเอกสารประกอบการเรียนการสอน จำนวน ๑๐๐ เล่ม (รวม ๓๐ เล่ม ทั้ง ๓ ชุด)
๓. ได้จัดทำเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน จำนวน ๑๐๐ แห่ง (รวม ๓๐ แห่ง ทั้ง ๓ ชุด)
๔. ได้จัดทำคู่มือและเอกสารประกอบการเรียน จำนวน ๓๖๐ เล่ม ของหน่วยงานที่ดูแลทั้ง ๑๐ แห่ง

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ พระพันธ์ จรุงจิตต์

(พระพันธ์ จรุงจิตต์)

ตำแหน่ง อ.ก. ศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาคณะ

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

แบบ สท.๐๐๑

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการ คณะเทคโนโลยีฯ มหาวิทยาลัย มจร

ข้าพเจ้า สุระศรี ล้นทร เลิศคุณ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฯ

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน

ที่อยู่ วิทยาลัยฯ ถนนลาดหญ้า อ.ลาดหญ้า จ.กาญจนบุรี

โทรศัพท์ 08 0838 2067

โทรสาร

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การพัฒนา นวัตกรรมทางวัสดุ โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัด ลาดหญ้า

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ สุระศรี ล้นทร เลิศคุณ วิทยาลัยฯ

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ .. จนถึง .. ซึ่งการนำ

ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

1. ใช้ดี มี การสร้าง รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการผลิตชิ้นงานในกรณีศึกษาของนิสิต 10 ชิ้น
2. ได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตชิ้นงาน
3. ได้ รับทุนวิจัย ในภาพ กิจการ จำนวน 10 ชิ้น
4. ได้ รับ นวัตกรรมดี แห่งนี้ ที่ ภาพถ่าย 560 ๑๑๐๗ ของในภาพ กิจการ 10 ชิ้น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(ลายเซ็น)
สุระศรี ล้นทร เลิศคุณ

ตำแหน่ง

ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฯ

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

แบบ สท.๐๘.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้ดำหนนการสทพ่นนวิจัย นทชตวสตร์ มจร.

ข้าพเจ้า นายตฤโพรจน์ นฤกวี ตำแหน่ง เลขาธิการวิทยาลัยนคก

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน

ที่อยู่ วิทยาลัยนคก ต.นาครี อ.พนัช จ.ลำปาง

โทรศัพท์ 08 3065 4097

โทรสาร -

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง
การพัฒนาระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยระบบออนไลน์

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ นฤตฤรริรรมณี นฤกวี

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่.....จนถึง.....ซึ่งการนำ

ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

1. ได้พัฒนาไปเป็นแบบที่ใช้งานในภาคการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 50 วัน
2. ได้พัฒนาเป็นแอปพลิเคชันบนมือถือเพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ได้พัฒนาเป็นแบบที่ใช้งานได้จริง 50 วัน (วันที่ 1-30 วันที่ 31-50)
4. ได้พัฒนาเป็นแอปพลิเคชันบนมือถือ 50 วัน (วันที่ 1-30 วันที่ 31-50)

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายตฤโพรจน์ นฤกวี)

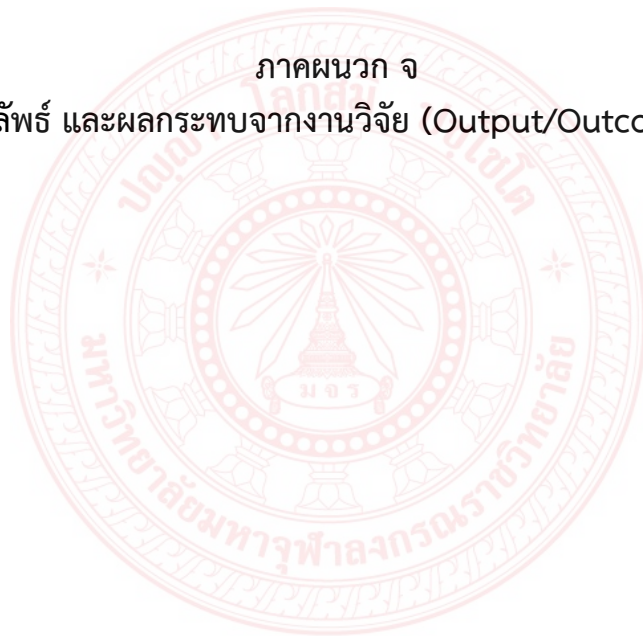
ตำแหน่ง

เลขาธิการวิทยาลัยนคก

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

ภาคผนวก จ
ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)

ภาคผนวก จ

ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)

ผลผลิต (Output) จากงานวิจัย

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของ ผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับ ความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
1. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ โดยระบุ ดังนี้									
1.1 ระดับอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
1.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
1.3 ระดับภาคสนาม								ต้นแบบ	Primary Result
1.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								ต้นแบบ	Primary Result
2.ต้นแบบเทคโนโลยี โดยระบุ ดังนี้									
2.1 ระดับอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
2.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
2.3 ระดับภาคสนาม								ต้นแบบ	Primary Result
2.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								ต้นแบบ	Primary Result
3. กระบวนการใหม่ โดยระบุ ดังนี้									
3.1 ระดับอุตสาหกรรม								กระบวนการ	Primary Result
3.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								กระบวนการ	Primary Result
3.3 ระดับภาคสนาม								กระบวนการ	Primary Result
3.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								กระบวนการ	Primary Result
4.องค์ความรู้ (โปรดระบุ)									
4.1 งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้นำผลงานไปเผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิจัยในเวทีระดับชาติหรือนานาชาติ	ตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในฐาน TCI หรือนำเสนอในเวทีระดับนานาชาติ				1			เรื่อง	Primary Result
5. การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์									
5.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี								ครั้ง	Primary Result
5.2 การฝึกอบรม			1					ครั้ง	Primary Result

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของ ผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับ ความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
5.3 การจัดสัมมนา								ครั้ง	Primary Result
6. การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ									
6.1 การถ่ายทอด เทคโนโลยี	1. มีการสร้าง แอปพลิเคชันพิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ชื่อ Lpmusem 2. ได้พัฒนาระบบและ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ www.lpmusem.net 3. ได้จัดทำ QR CODE ของโบราณวัตถุทั้ง 90 ชิ้น 4. มีการจัดทำหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ชุดองค์ ความรู้ (E-book/x		1					ครั้ง	Primary Result
6.2 การฝึกอบรม								ครั้ง	Primary Result
6.3 การจัดสัมมนา								ครั้ง	Primary Result
7. การพัฒนากำลังคน									
7.1 นศ.ระดับปริญญาโท								คน	Primary Result
7.2 นศ.ระดับปริญญา เอก								คน	Primary Result
7.3 นักวิจัยหลังปริญญา เอก								คน	Primary Result
7.4 นักวิจัยจาก ภาคเอกชน ภาคบริการและ ภาคสังคม								คน	Primary Result
8. ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ สิทธิบัตร/ลิขสิทธิ์/เครื่องหมายการค้า/ความลับทางการค้า เป็นต้น (โปรดระบุ)									
8.1 ขอดจดลิขสิทธิ์								เรื่อง	Primary Result
9. บทความทางวิชาการ									

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของ ผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับ ความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
9.1 วารสารระดับชาติ	นำเสนอผลงานเป็น บทความตีพิมพ์ลง วารสารระดับชาติ			1				เรื่อง	Primary Result
9.2 วารสารระดับ นานาชาติ								เรื่อง	Primary Result
10. การประชุม/สัมมนาระดับชาติ									
10.1 นำเสนอแบบปก เปล่า								ครั้ง	Primary Result
10.2 นำเสนอแบบ โปสเตอร์								ครั้ง	Primary Result
11. การประชุม/สัมมนาระดับนานาชาติ									
11.1 นำเสนอแบบปก เปล่า								ครั้ง	Primary Result
11.2 นำเสนอแบบ โปสเตอร์								ครั้ง	Primary Result

ผลลัพธ์ (Outcome) ที่คาดว่าจะได้ตลอดระยะเวลาโครงการ

ชื่อผลลัพธ์	ประเภท	ปริมาณ	รายละเอียด
บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนา พิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง	เชิงปริมาณ	1 เรื่อง	ตีพิมพ์หรือนำเสนอ ผลงานวิจัยในระดับชาติหรือ นานาชาติ
แอปพลิเคชัน (Application)	เชิงปริมาณ	1 แอป	ได้มีการจัดสร้างแอปพลิเคชัน (Application) พิพิธภัณฑ์ ชุมชนชื่อว่าแอป Lpmuseum
เว็บไซต์	เชิงปริมาณ	1 เว็บไซต์	ได้พัฒนาระบบเครือข่าย พิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้าง เว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ชุมชนใน ระบบอิเล็กทรอนิกส์ คือ www.lpmuseum.net

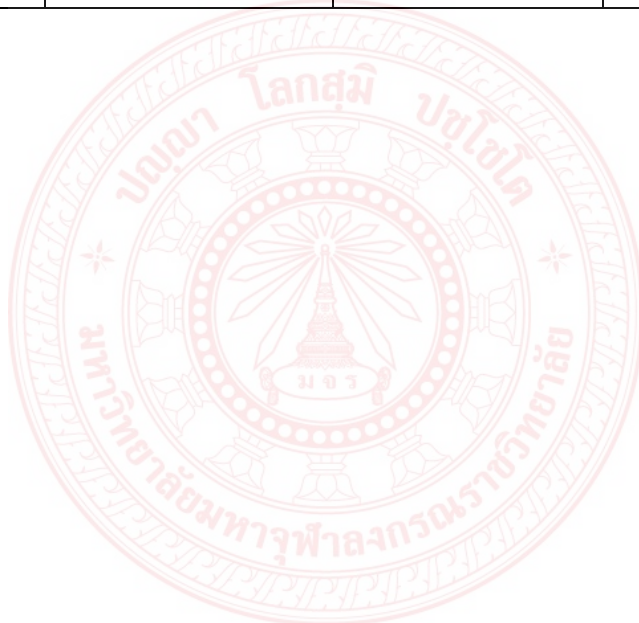
บันทึกภาพโบราณวัตถุ 360 องศา	เชิงปริมาณ	90 ภาพ	มีการบันทึกภาพถ่าย 360 องศา ของโบราณวัตถุ วัดละ 30 ชิ้น รวมทั้ง 3 วัด เป็น 90 ภาพ
บันทึกข้อมูลโบราณวัตถุ	เชิงปริมาณ	90 ชิ้น	มีการบันทึกข้อมูลของโบราณวัตถุ
จัดทำ QR CODE ให้กับโบราณวัตถุ	เชิงปริมาณ	90 ชิ้น	นำข้อมูลภาพถ่ายโบราณวัตถุ และข้อมูลที่บันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับโบราณวัตถุมาจัดทำเป็น QR CODE ให้ความรู้
ได้หนังสือชุดองค์ความรู้จากการวิจัย และ E-book	เชิงปริมาณ	1 เล่ม	มีการจัดทำชุดองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง และหนังสือ E-book จำนวน 1 เล่ม

ผลกระทบ (Impact) ที่คาดว่าจะได้รับ

ชื่อผลงาน	ลักษณะผลงาน	กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ใช้ประโยชน์	ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ
ผลงานวิชาการ	เป็นบทความวิจัย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัดสามารถนำผลงานไปสู่การบูรณาการในการเรียนการสอนและประกันคุณภาพการศึกษา
แอปพลิเคชัน (Application)	ได้มีการจัดสร้างแอปพลิเคชัน (Application)	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	ก่อให้เกิดต้นแบบในการสร้างแอปพลิเคชันพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

	พิพิธภัณฑ์ชุมชนชื่อว่า แอป Lpmuseum	หน่วยงานที่ผู้วิจัย สังกัดอยู่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชน และผู้ที่สนใจ ศึกษา	
เว็บไซต์	ได้พัฒนาระบบ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้างเว็บไซต์ พิพิธภัณฑ์ชุมชนใน ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ชื่อ www.lpmuseum.net	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน หน่วยงานที่ผู้วิจัย สังกัดอยู่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชน และผู้ที่สนใจ ศึกษา	ในอนาคตคาดว่าจะมีการ พัฒนาเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ให้มี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นครบทุก แห่งในจังหวัดลำปาง และมี การใส่ข้อมูลของ โบราณวัตถุทุกชิ้นใน พิพิธภัณฑ์ลงบนเว็บไซต์
บันทึกภาพ โบราณวัตถุ 360 องศา	มีการบันทึกภาพถ่าย โบราณวัตถุ 360 องศา วัดละ 30 ชิ้น รวมทั้ง 3 วัด รวมเป็นจำนวน ทั้งสิ้น 90 ภาพ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน หน่วยงานที่ผู้วิจัย สังกัดอยู่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชน และผู้ที่สนใจ ศึกษา	ผู้ที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ชุมชน จากวัดทั้ง ๓ วัด จาก ๓ อำเภอในจังหวัดลำปาง ได้ เรียนรู้วิธีการบันทึกภาพ โบราณวัตถุ ๓๖๐ องศา และสามารถบันทึกภาพ โบราณวัตถุ ๓๖๐ ได้ครบ ทุกชิ้นในอนาคต
บันทึกข้อมูล โบราณวัตถุ	มีการบันทึกข้อมูลของ โบราณวัตถุ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน หน่วยงานที่ผู้วิจัย สังกัดอยู่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชน และผู้ที่สนใจ ศึกษา	จากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อ บันทึก ข้อมูล ของ โบราณวัตถุจำนวน ๙๐ ชิ้น วัดละ ๓๐ ชิ้น ในอนาคต คาดว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนแต่ ละแห่ง จะสามารถเรียนรู้ วิธีการบันทึกข้อมูลของ โบราณวัตถุ และสามารถทำ การบันทึกข้อมูลของโบราณ

			ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นใน จังหวัดลำปางได้ครบทุกชิ้น
ได้หนังสือชุดองค์ ความรู้จากการ วิจัย และ E-book	มีการจัดทำชุดองค์ ความรู้ที่ได้จากการ วิจัยเรื่อง การสร้าง ต้นแบบพิพิธภัณฑ์ ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ชั้น จำนวน 1 เล่ม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน หน่วยงานที่ผู้วิจัย สังกัดอยู่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ ชุมชน และผู้สนใจ ศึกษา	ผู้ที่สนใจศึกษา และ ผู้ที่ เกี่ยวข้อง สามารถศึกษาหา ความรู้ในประเด็นหัวข้อ เรื่อง การสร้างต้นแบบ พิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ จากหนังสือ ชุดองค์ความรู้ที่ได้จากการ วิจัย ในลักษณะของหนังสือ และ E-book ได้

ประวัติผู้วิจัย

๑. ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

(ภาณุวัฒน์ แสนคำ)

(ภาษาอังกฤษ)

Phrakusirithammabandit

(Phanuwat Sankam)

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ต.เกาะคา

อ.เกาะคา จ.ลำปาง ๕๒๑๓๐

โทรศัพท์ที่ทำงาน ๐๕๔-๒๑๙-๒๘๗

มือถือ ๐๘๑-๘๘๔๔-๗๑๐: e-mail : mcu_lp@yahoo.co.th

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๘ นักธรรมชั้นเอก จากสำนักเรียนวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร
อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๒ เปรียญธรรม ๕ ประโยคจากสำนักเรียนวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๒ มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสามัคคีวิทยาทานวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
ตำบลศรีภูมิอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๗ ปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาปรัชญา (เกียรตินิยมอันดับ ๑)
จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๙ ปริญญาโท M.A. คณะภาษาศาสตร์ (Linguistics)
จากมหาวิทยาลัยนาคปูร์ รัฐมหารัษฏะประเทศอินเดีย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๑ ตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะตำบลทุ่งฝาย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ตำแหน่งอาจารย์ประจำห้องเรียนวัดบุญญาภิวัตน์ วิทยาเขต แพร่
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๓ ตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง

พ.ศ. ๒๕๕๗ ตำแหน่งรักษาการรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะพุทธศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ. ๒๕๕๘ ตำแหน่ง รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ. ๒๕๖๐ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
 พ.ศ. ๒๕๖๑ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผลงานวิชาการ

งานวิจัย

- พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “แนวทางการทำงานของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปางเพื่อสร้างการเรียนรู้และเสริมศักยภาพชุมชนพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” ได้รับงบประมาณสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยท้องถิ่น
- พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “การสร้างเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ห้องเรียนวัดบุญวาทย์วิหาร ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔” ได้รับงบประมาณ ห้องเรียนวัดบุญวาทย์วิหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “โครงการวิจัยกระบวนการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนผ่านการชำระตำนานมูลศาสนาบับวัดบ้านเอื้อม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ห้องเรียนวัดบุญวาทย์วิหาร จังหวัดลำปาง” ได้รับงบประมาณสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.) ฝ่ายวิจัยท้องถิ่น
- พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง” ได้รับงบประมาณวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จังหวัดลำปาง” ได้รับงบประมาณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพนิสิตจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ผู้ป่วยตามแนววิถีพุทธ” ได้รับงบประมาณภายใต้โครงการนิสิตจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ผู้ป่วยตามแนววิถีพุทธ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง” ได้รับงบประมาณ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๙ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนำธรรมะสู่ผู้ป่วยตามแนววิถีพุทธ ได้รับทุนจาก วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- พ.ศ. ๒๕๖๐ พฤติกรรมจิตสาธารณะ เด็กไทยยุค Generation Z: การสร้างจิตสาธารณะตามแนวพระพุทธศาสนา ได้รับทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- พ.ศ. ๒๕๖๑ จิตอาสาศึกลานธรรมตามแนววิถีพุทธ ได้รับทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

บทความวิชาการ

- กระบวนการพัฒนาศักยภาพจิตอาสาสมัครหมู่ผู้ป่วยตามแนววิถีพุทธของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับพิเศษ ประจำเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘
- การพัฒนาระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้แบบทูล่า ประชุมวิชาการระดับชาติ สังคมความรู้และดิจิทัล ๒๕-๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนำธรรมะสู่ผู้ป่วยตามแนววิถีพุทธ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๐ – มิถุนายน ๒๕๖๐)
- คนดีที่มีความกตัญญูบนพื้นฐานพระพุทธศาสนา วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐
- บทบาทและความสำคัญของวัดมิ่งเมืองมูล: ในบริบทสังคมกระแสปัจจุบัน, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, ๒๕๖๒
- จิตอาสาดีลานธรรม การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑๗ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑ ภายใต้แนวคิด “การปรับเปลี่ยนทางสังคมในศตวรรษที่ ๒๑ : ทิศทางที่ถูกต้องบนฐานพระพุทธศาสนา” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๕๖๒
- กระบวนการสร้างนิตินันแบบตามนวลักษณ์ของมหาวิทยาลัย วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา ๒๕๖๒.

๒. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ	บุษกร วัฒนบุตร
บัตรประชาชน	-
ที่อยู่	๙๗๘/๑๗๙ หมู่บ้านมณีนารังสิต ๒ ต.ประชาธิปไตย อ. รัษฎา จ. ปทุมธานี ๑๒๑๓๐
โทรศัพท์	๐๘๑-๘๖๒๒๘๘
E-mail	busaaiey๒๕๑๖@gmail.com
ภูมิลำเนาการศึกษา	๑๒๖ หมู่ ๔ ต.ท่าหลวง อ. ท่าเรือ จ. พระนครศรีอยุธยา ๑๘๒๗๐
พ.ศ.๒๕๓๗	ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ.๒๕๔๐	พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
พ.ศ.๒๕๔๘	นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ.๒๕๕๕	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ.๒๕๖๐	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.๒๕๖๐ Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies
(International Program)
International Buddhist Studies College ,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.๒๕๔๐ – ๒๕๔๒ อาจารย์ประจำแผนกบุคคล
โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม)
- พ.ศ.๒๕๔๑ – ๒๕๔๒ คณะทำงานของคณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ.๒๕๔๒ – ๒๕๔๗ หัวหน้างานแผนกบุคคล/วิทยากรฝึกอบรมพนักงาน
บริษัท อ่าปิโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ.๒๕๔๗ – ๒๕๔๘ ผู้เชี่ยวชาญงานบุคคล/วิทยากรฝึกอบรมพนักงาน
บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ.๒๕๔๘ – ๒๕๕๑ ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการ /วิทยากรฝึกอบรมพนักงาน
บริษัท วาย เอ็ม เอฟ อินเตอร์เนชั่นแนล ไทย จำกัด
- พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๕ กรรมการผู้จัดการและที่ปรึกษา
บริษัท ออโตเมชั่น ดีไซน์ เอ็นจิเนียริง จำกัด
- พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๕ อาจารย์พิเศษประจำสาขาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๖๐ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการจัดการเชิงพุทธ และรัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๖๐ เลขานุการประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการจัดการเชิงพุทธ และรัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ผู้ช่วยคณบดีด้านส่งเสริมวิชาการ
และอาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- พ.ศ.๒๕๖๑- ๒๕๖๒ อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- พ.ศ.๒๕๖๒- ปัจจุบัน ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผลงานทางวิชาการ

งานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

๑. บุษกร เจริญจิตร (วัฒนบุตร). (๒๕๕๐). การบริหารงานความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาบริษัทแคนนอน ไฮเทค (ประเทศไทย) จำกัด. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). กรุงเทพมหานคร.
๒. บุษกร วัฒนบุตร ช. (๒๕๕๕). การนำพุทธญาณวิทยา (ไตรสิกขา) และตัวแบบการบริหารจัดการความรู้ ทักษะ (KSM) เพื่อการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรมหาชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปทุมธานี.

งานวิจัย

๑. บุษกร วัฒนบุตร และชัชวาล แอร์มหล้า. (๒๕๕๕). นโยบายการอนุรักษ์ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาลุ่มแม่น้ำแม่กลองตอนล่าง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ราชบุรี..
๒. ดร.บุษกร วัฒนบุตร และดร. วินัย ชุ่มชื่น . (๒๕๕๖). การทุจริตการสอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง . มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ราชบุรี.
๓. ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม , พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (สุขเหลือ่ง) ,ดร. บุษกร วัฒนบุตร. (๒๕๕๗) . การบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมไทย.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).พระนครศรีอยุธยา
๔. บุษกร วัฒนบุตร . (๒๕๕๗). การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในการบริหารองค์กรเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระนครศรีอยุธยา
๕. พระมหากำพล คุณนโร (๘๐%) ,บุษกร วัฒนบุตร(๒๐%) . (๒๕๕๙) . การบริหารจัดการองค์กรเพื่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้บนฐานแห่งพุทธิปัญญา. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา
๖. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ,ดร. บุษกร วัฒนบุตร, ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกฤษ,พล.อ.ดร.รุจกสิวุฒิ (๒๕๖๐) . การติดตามและการประเมินผลโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา , สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).พระนครศรีอยุธยา

๗. บุษกร วัฒนบุตร . (๒๕๖๐) . **การสร้างตัวแบบการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑.** สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,พระนครศรีอยุธยา
๘. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ,พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.,พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (สุขเหลือ) ,ผศ.ดร. ,ผศ.ดร. บุษกร วัฒนบุตร (๒๕๖๐) . **การสำรวจความต้องการในการศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระนครศรีอยุธยา , หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระนครศรีอยุธยา**
๙. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม , ผศ.ดร. บุษกร วัฒนบุตร, พระอุดมสิทธินายก,ดร. (๒๕๖๐) . **โครงการสร้างชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาสุขภาวะอย่างยั่งยืน ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).พระนครศรีอยุธยา**
- ๑๐.บุษกร วัฒนบุตร . (๒๕๖๑) . **กลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. สถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,พระนครศรีอยุธยา**
- ๑๑.ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง , พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ (แห่หลี),พระปลัดระพิน พุทธิสา โร (ตัวงลอย) ,ผศ.ดร.อภิรมย์ สีตาคำ , รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, ผศ.ดร. สุวิน ทองปั้น , รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังธรรม, ผศ.ดร. บุษกร วัฒนบุตร (๒๕๖๐) . **แผนงานกลไกการ ขับเคลื่อนศักยภาพขีดความสามารถของผู้สูงอายุโดยบูรณาการหลักพุทธธรรม. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร.**
- ๑๒.บุษกร วัฒนบุตร . (๒๕๖๒) . **ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์โดยภาคเอกชน เพื่อ สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ ๒๑. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,กรุงเทพมหานคร.**

เอกสารประกอบการสอน

๑. บุษกร วัฒนบุตร,ดร., **พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์**, นนทบุรี : บริษัท อับพริ้นติ้ง จำกัด ,๒๕๕๖.

หนังสือ

๒. บุษกร วัฒนบุตร,ดร., การจัดการทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี : บริษัท อับพริ้นติ้ง จำกัด ,๒๕๕๘.

บทความทางวิชาการ

วารสารทางวิชาการที่อยู่ในฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

1. Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. “The Human Capital development in Buddhist way for preparing of Southeast ASEAN Nations Community” Asian Political science Review (ISSN 2351-0862) , Vol.4 , No.1 , June 2017.

2. Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. “Reconciliation Management according by Five Precepts” PSAKU International Journal of interdisciplinary (ISSN 2286-959x) , Vol.6 , No.1 , June 2017.

3. Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr.,PhrakhrudhammathornSathaprn Manasabutr “Happy workplace according to Buddhist way” RSU International Journal of College of Government (ISSN 2351-0854) , Vol.4 , No.1 , June 2017.

4. Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. “ The Corporate Social Responsibility according to Kant Moral’s Philosophy” Asian Political science Review (ISSN 2351-0862) , Vol.1 , No.2 , December 2017.

5. บุญทัน ดอกไธสง , บุษกร วัฒนบุตร ,พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ (แห่หลี่),พระปลัดระพิน พุทธิสารโร (ด้วงลอย). (2562) .แผนงานกลไกการขับเคลื่อนศักยภาพขีดความสามารถของผู้สูงอายุโดยบูรณาการหลักพุทธธรรม. วารสารสหวิทยาการวิจัย : ฉบับบัณฑิตศึกษา (Journal of Interdisciplinary Research Graduate Studies) , ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม -มิถุนายน 2562) : 26-32.

วารสารทางวิชาการที่อยู่ในกลุ่ม Scopus

1.Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. From HR 4.0 to Better Supply Chain Flexibility: Role of Talent On-Boarding and Development in Thailand, International

Journal of Supply Chain Management (IJSM) London : United Kingdom , Vol 8, No 5 (2019) , September 2019 , p. 804 – 815.

2. Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. **Knowledge exchange and transformational leadership style for team improvement**, Utopía y Praxis Latinoamericana. Revista Internacional de Filosofía Iberoamericana y Teoría Social / Centro de Estudios Sociológicos y Antropológicos (CESA) / Facultad de Ciencias Económicas y Sociales / Universidad del Zulia-Venezuela : Q2 SJR, Vol 24, (2019) , December 2019 , p. 207 – 214.

3. Phrakhuopatnontakitti , Asst.Prof.Dr. , Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. , Kittisak Jermstiprasert ,Dr. **Energy consumption, Economic Growth and Environmental Degradation in 4 Asian countries: Malaysia, Myanmar, Vietnam and Thailand (MMVT)**. International Journal of Energy Economics and Policy (ISSN 2146-4553) , Vol.10 , Issue.2 , February 2020 , p. 529 – 539.

4. Phrakhuopatnontakitti, Asst.Prof.Dr. , Busakorn Wattahanabut , Asst.Prof.Dr. , Kittisak Jermstiprasert ,Dr. **Does CO2 emission have any link with the Change democratic conditions in ASEAN Countries?** . International Journal of Energy Economics and Policy (ISSN 2146-4553) , Vol.10 , No.3 , March 2020., p.196-203.

International Conference

1. Busakorn Watthanabut, Dr. “The Human capital development in Buddhist way for preparing of Southeast ASEAN Nations community” , **Program of The 9th NRCT – ICSSR Joint Seminar on “Social Science Challenges for Thailand and India”** at Bangkok Convention Centre, Centara Grand, Central World, Bangkok, Thailand. Organized by the National Research Council of Thailand (NRCT) in Collaboration with Indian Council of Social Science Research (ICSSR) , 19th – 20th August 2015 : 45-46.

2. Busakorn Watthanabut, Dr. “Human resource development for How to touch Panya in Buddhism” , **Program of The 2nd National and International Conference on Administration and Management** at KU Home, Bangkok, Thailand. Organized by Political Science Association of Kasetsart University , 29th January 2016 : 56-62.

3. Busakorn Watthanabut, Dr. “Happy workplace according by Buddhist way” , **Program of The 2nd Multidisciplinary Research and Innovation for Globally Sustainable Development (MRIGSD)** at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage (VRU), South East Asian Ministers of Education Organization Office (SEAMEO) and the National Innovation Agency (NIA), Pathumthanee, Thailand., February 25-26, 2016 : 202-207.

4. Busakorn Watthanabut, Dr. “**Reconciliation Management according by Five Precepts**” , **NIC 2016 : The 3 rd. National and 1 st International Conferences 2016** at Mahachulalongkornrajavidyalaya University ,Khonkean Campus, Thailand., March 28, 2016 : 47.

5. Busakorn Watthanabut, Dr. “**Buddhist integration for Organizational Management to strengthening health and learning for Thai society**” International Conference on Social Science and Management (ICSSAM 2016) May 10-12, 2016, Osaka, Japan at 5-3-51 Nakanoshima, Kita-ku, Osaka City, 530-0005 Japan.

6. Phrakrusangharak Kiattisak Kittipanno , Asst.Prof.Dr. ,Anuwat Krasang Asst.Prof. Dr. Busakorn Watthanabut ,Asst.Prof. Dr. and Thitiwut Manmee, Asst.Prof. Dr. “**Senior Citizen Well Being Administration**” , 2 nd. International Conferences on Humanities , Language , Culture & Business (2nd ICoHLCB) at Malaysia , April 22-23, 2017 : 173-178.

บทความในการประชุมระดับชาติ

๑. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “การบูรณาการพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์แบบคนเก่ง คนดีในศตวรรษที่ ๒๑” . การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕ “โลกาภิวัตน์ ภูมิภาคภิวัตน์ ท้องถิ่นภิวัตน์ : นัยต่อสังคมไทย”(Globalization, Regionalization, and Localization : Implications for Thai Society) , วันที่ ๕ – ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ , โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี จอมเทียน พัทยา จ.ชลบุรี , สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา : ๑๐๖.

บทความในวารสารที่อยู่ในฐาน TCI

๑. สุรพล สุยะพรหม, ผศ.ดร., พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (สุขเหลือง),ดร. , บุชกร วัฒนบุตร ,ดร..การบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมไทย. สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับพิเศษ ตุลาคม ๒๕๕๗ , วารสารราย ๖ เดือน : ๑-๒๑.

๒. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในการบริหารองค์กรเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑.(เมษายน ๒๕๕๘) : ๒๔-๓๘.

๓. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “องค์กรแห่งความสุขกับคุณภาพชีวิต” . วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – เมษายน ๒๕๕๘. (๒๕๕๘) : ๖๕-๗๗.

๔. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “การบริหารความสุขผ่านราชอาณาจักรภูมิกาน” . วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – เมษายน ๒๕๕๘ (ฉบับพิเศษ). (๒๕๕๘) : ๖๕-๗๗.

๕. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “การบริหารจัดการองค์กรเพื่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้บนฐานแห่ง พุทธิปัญญา” . วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ , พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๕๘ (๒๕๕๘) : ๒๐๙-๒๒๓.

๖. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑” . วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ , กรกฎาคม – ตุลาคม ๒๕๕๘ (๒๕๕๘) : ๑๖๓-๑๗๖.

๗. สุรพล สุยะพรหม, รศ.ดร. ,บุชกร วัฒนบุตร,ดร.,พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์,ดร., พล.อ.ดร. รุจกสิวุฒิ “การติดตามและการประเมินผลโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา” . วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ , มกราคม - เมษายน ๒๕๖๐ (๒๕๖๐) :-.....

๘. บุชกร วัฒนบุตร,ดร. “แผนที่ความดีเพื่อการบริหารจัดการสังคมตามแนวทางพระพุทธศาสนา” . วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ , พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๐ (๒๕๖๐) :-.....

๙. บุชกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร.,พระอุดมสิทธิธนายก,ดร.,พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ “คนดีที่มีความกตัญญูบนพื้นฐานพระพุทธศาสนา” . วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ ๕ ฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสประชุมวิชาการนานาชาติ สมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ ครั้งที่ ๓ , พฤษภาคม ๒๕๖๐ : ๗๗-๘๖.

๑๐. บุชกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร. “การสร้างตัวแบบการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑” . วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๑ (๒๕๖๑) : ๒๖๕-๒๗๓

๑๑. บุชกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร. “การสร้างตัวแบบการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑” . วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๑ (๒๕๖๑) : ๒๖๕-๒๗๓

๑๒. บุษกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร. กลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๑ (๒๕๖๑) : ๒๖๕-๒๗๓

๑๓. Busakorn Watthanabut , Trakul Chitwattanakorn. Disrupting Human Resource Development by Digital Literacy. *Journal of International Buddhist Studies*. Vol ๑๐ , No ๑ , January – June ๒๐๑๙ (๒๐๑๙)

๑๔. บุษกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร. “ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์โดยภาคเอกชน เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ ๒๑”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ , ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๒ (๒๕๖๒) : ๑๙๑-๒๐๐

๑๕. บุษกร วัฒนบุตร,ผศ.ดร. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ ๒๑”. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ , มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔ (๒๕๖๔)

บทความในวารสาร

๑. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “การบริหารงานสร้างสรรค์”. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๕๖ (เอกสารงานรับปริญญา มจร. ๑๒ พ.ค. ๒๕๕๖): ๕๐๗-๕๒๐.
๒. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “องค์กรหัวใจสีขาว”, ๓๐ ปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,(๒๕๕๖) : ๒๐๐-๒๑๑.
๓. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “Book review หัวใจสีขาว” . วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ , พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๖. (๒๕๕๖) : ๑๙๓-๒๐๕.
๔. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “จริต ๖ กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์” . วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ , มกราคม - เมษายน ๒๕๕๖. (๒๕๕๖) : ๑๘๑-๑๘๘.
๕. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ (สุขเหลืออง) ,ดร., บุษกร วัฒนบุตร ,ดร., วันชัย สุขตาม, ดร., รัฐประศาสนศาสตร์เชิงบูรณาการจากตะวันตกสู่อ้อมอกพระพุทธศาสนา. , ๓๐ ปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,(๒๕๕๖) : ๑๓๗-๑๕๗.
๖. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “พุทธบูรณาการเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์แบบคนเก่งคนดีภายใต้สังคมอาเซียน”. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ ๑ พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม. (๒๓- ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗) : ๓๒๔-๓๓๘.
๗. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “การจัดการความรู้เพื่อองค์กรแห่งการเรียนรู้”. วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ , (ตุลาคม ๒๕๕๖ - กันยายน ๒๕๕๗). : ๑๑๓-๑๒๖.
๘. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “Book review ฉลาดได้อีก” , วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๒ : กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๗ , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (๒๕๕๗) : ๒๒๘-๒๓๒.

๙. บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยพุทธบูรณาการ”. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๑. (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๓๕-๔๘.
- ๑๐.บุษกร วัฒนบุตร,ดร. “พุทธวิถีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ประชาคมอาเซียน”. วารสารมหาจุฬาริชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับพิเศษ : เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี ๒๕๕๘ : ๔๙๕-๕๐๙.

การฝึกอบรมทางวิชาการ

๑. TQF การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
๒. Academic Writing
๓. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ

การฝึกอบรมทางการบริหาร

- ๑ ISO ๑๔๐๐๑ : Introduction Course . ๓๐ กันยายน ๒๕๔๓
- ๒ นักบริหารบุคคลรุ่นใหม่. ชมรมบริหารบุคคลรังสิต. ๓ พฤศจิกายน – ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๓
- ๓ Quality Management System ISO/TS ๑๖๙๔๙ : ๒๐๐๒ Course . ๑๙,๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๖
- ๔ การจัดการงานบุคคลขั้นสูง รุ่นที่ ๒๕ . กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานและสมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. ๑๓-๑๕,๒๗-๒๙ ตุลาคม , ๑๐-๑๒,๒๔-๒๖,๓๐ พฤศจิกายน, ๑-๒ ธันวาคม ๒๕๔๘
- ๕ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร , บริษัท ปิ่นทอง แมนเนจเม้นท์ แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด , ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙
- ๖ Wage , Salary Payment and Adjustment Solutions. Waso Training Center , ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๙
- ๗ การบัญชี SMEs : เทคนิคการลดต้นทุนโลจิสติกส์ , มหาวิทยาลัยสยามและสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม , ๙ เมษายน ๒๕๕๑
- ๘ The Manager No ๕๙ , Management and Psychology Institute , ๕ มกราคม – ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ (ได้รับวุฒิปริญญาตรีดีเด่นชั้นเรียนตลอดหลักสูตร)
- ๙ โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการใหม่ , กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๘ เมษายน – ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๐
- ๑๐ ศึกษาหลักสูตร “ สถิติสำหรับงาน Production ” ณ The Association for Overseas Technical Scholarship (AOTS) Tokyo ประเทศญี่ปุ่น , ๒๔ พฤศจิกายน – ๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

- ๑๑ Financial Positioning SMEs for Efficient Enterprises , มูลนิธิซีทีและธนาคารซีที
 แบงก์ ประเทศไทย , ๖,๘,๑๓,๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓
- ๑๒ ศึกษาหลักสูตร “ การวางแผนการผลิตและการลดต้นทุน” ณ The Association for
 Overseas Technical Scholarship (AOTS) OSAKA ประเทศญี่ปุ่น , ๓๐ สิงหาคม –
 ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓

การศึกษาดูงาน

๑. ศึกษาดูงาน ณ มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ประเทศจีน , ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓
๒. ศึกษาดูงาน ณ Lee Kuan Yew school of public policy : Nation
 University of Singapore ประเทศสิงคโปร์ , ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓
๓. ศึกษาดูงาน ณ Moscow State Regional University ประเทศรัสเซีย , ๔ -๙
 พฤษภาคม ๒๕๕๔
๔. ศึกษาดูงาน ณ THUY LOI University กรุงเทพมหานคร ประเทศเวียดนาม , ๙-๑๔
 มกราคม ๒๕๕๕
๕. ศึกษาดูงาน ณ Samsung D’light กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ , ๒-๖ เมษายน
 ๒๕๕๗
๖. ศึกษาดูงาน ณ รัฐสภาท้องถิ่น รัฐควีนแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย , ๒๓-๓๑
 ตุลาคม ๒๕๕๗
๗. ศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น , ๗-๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
๘. ศึกษาดูงาน ณ เมืองโอซากา ประเทศญี่ปุ่น , ๖-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๙. ศึกษาดูงาน ณ เมืองประเทศญี่ปุ่น , ๖-๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เกียรติบัตร

๑. โรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา ในพระบรมราชูปถัมภ์ . ผู้ซึ่งมีความประพฤติดีและเรียนดี ,
 ๖ มีนาคม ๒๕๒๗
๒. โรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา ในพระบรมราชูปถัมภ์ . ผู้ซึ่งมีความขยันหมั่นเพียรและมี
 ผลเรียนดี , ๙ สิงหาคม ๒๕๒๗
๓. โรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา ในพระบรมราชูปถัมภ์ . ผู้ซึ่งมีความประพฤติดีและ
 ช่วยเหลือกิจกรรมดีเด่น , ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐
๔. โรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา ในพระบรมราชูปถัมภ์ . ผู้ซึ่งมีความประพฤติดีและมีผลการ
 เรียนดี , ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐
๕. Management and Psychology Institute. ศิษย์ดีเด่นชั้นเรียนตลอดหลักสูตร.
 , ๑ เมษายน ๒๕๕๐

ความรู้และความสามารถ

๑. วิทยาการฝึกอบรม
๒. ด้านการจัดการและพัฒนาองค์กร
เช่น จิตวิทยาองค์กร พฤติกรรมองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์
การสร้างทีมงาน การจัดการความรู้ เป็นต้น
๓. ด้านการจัดทำมาตรฐานกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
๔. วางแผนกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
มีความเชี่ยวชาญในการสอน การบรรยาย การฝึกอบรม
๕. มีความเชี่ยวชาญในการทำงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
๖. ใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี สามารถจัดการระบบฐานข้อมูลได้เป็นอย่างดี
๗. สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้
๘. กรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงสร้างวิทยานิพนธ์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙. กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐. กรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	:	ดร.อนุกุล ศิริพันธ์
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	:	Dr. Anukul Siripun
ตำแหน่ง (ทางวิชาการ/ราชการ)	:	อาจารย์บรรยายพิเศษมหาวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
โทรศัพท์มือถือ	:	๐๘๘-๑๑๕๑๐๙๕
E-mail	:	pingpong_095@Hotmail.com
สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน)/ที่อยู่	:	เลขที่ ๔๗ ตรอกนาสร้อย ถ.ปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-เอก ; สาขา และสถาบัน)

- ศิลปศาสตร์ดุซฎิปัณทิต (การจัคการคิลปะและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง) มหาวิทยาลัยทยาลัย
ขอนแก่น
- คิลปะบัณทิตมหาบัณทิต(การจัคการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คิลปะบัณทิต (คิลปะไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

๒๕๔๗ – ๒๕๕๐	อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๒๕๕๑ – ๒๕๕๙	อาจารย์ประจำ วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
๒๕๖๐ – ปัจจุบัน	อาจารย์บรรยายพิเศษ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผลงานวิจัย

- **ฟ้าในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา** ภายใต้ชุดโครงการวิจัยพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นชุมชน
ภาคเหนือตอนบน ทนุอดหนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินทร (จำกัดมหาชน) ๒๕๖๒
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๑) ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ ทางพระพุทธศาสนา ใน
เขต อ.แม่ทะ จ.ลำปาง รายงานวิจัยศิลปกรรมท้องถิ่นทางพระพุทธศาสนา ในเขตอำเภอ
แม่ทะ จ.ลำปาง ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๒) การนับถือผี หรือ เทวดา ของเชียงตุง –แม่ทะ รายงานการ
วิจัยการเปรียบเทียบงานศิลปกรรมทางพระพุทธศาสนา ชุมชน ไท เมือง เชียงตุง รัฐฉาน
สหภาพพม่า และชุมชนแม่ทะจังหวัดลำปาง ศูนย์โบราณคดีภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๓) เครื่องใช้ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา” งานพุทธศิลป์
ล้านนา คนตัวเล็กกับการอนุรักษ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๓) ประเพณีพ่อนผีเม็ง บ้านท่ามะโอ อ.เมือง จ.ลำปาง รายงานการ
วิจัยศิลปกรรมและประวัติชุมชนรอบวัดพม่า – ไทใหญ่ ในนครลำปาง ศูนย์โบราณคดี
ภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานอื่น ๆ เช่น บทความ หนังสือ สิทธิบัตร ฯลฯ หนังสือ

- ประเพณีสิบสองเดือนลำปาง อนุกุล ศิริพันธ์ ๑๐๖ หน้า สำนักคิลปะและ
วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ๒๕๕๙ ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๘๐๗๔-๐๔-๖
- “ศรัทธา สักการะ” ความเชื่อ ภูมิปัญญา สุวีถील้านนา อกอบทเรียนจากการจัคงาน

มหกรรมพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ครั้งที่ ๓ อนุกุล ศิริพันธ์ นวลพรรณ บุญธรรม รุ่งตะวัน
 อ่วมอิม ๒๖๔ หน้า ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินคร (องค์การมหาชน)
 ๒๕๖๒ ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๗๑๕๔-๘๕๕-๕

บทความ

- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๗) การออกแบบเส้นทาง การท่องเที่ยวด้านพุทธศิลป์ ในเขต
 อ.เมือง จ.ลำปาง วารสาร การพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓
 กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๕
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๓) ประเพณีพิธีกรรมและความเชื่อทางพระพุทธศาสนาใน
 เขตอ.แม่ทะจังหวัดลำปาง วารสารอินเตอร์เทค ลำปาง ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ ๒๕๕๓
- อนุกุล ศิริพันธ์ (๒๕๕๔) การเปรียบเทียบงานพุทธศิลป์ อำเภอแม่ทะ จ.ลำปาง
 กับงานพุทธศิลป์ไทยเมืองเชียงตุงรัฐฉาน สหภาพพม่า วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ คณะมานุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นครปฐม ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๔

๔. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นางสาวณณณีย์ ศรีสุข
 ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) : Miss Narunee Srisuk
 วัน เดือน ปีเกิด : -
 หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน : -
 สถานที่เกิด : โรงพยาบาลแม่และเด็ก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
 ภูมิลำเนา : บ้านเลขที่ ๒๐/๑ หมู่ ๒ ตำบลท่าศาลา
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐
 หน่วยงาน : เลขที่ ๖๖๒ หมู่ ๒ ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา
 จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ นครลำปาง
 หมายเลขโทรศัพท์ : ๐๙๕-๔๔๙๓๕๕๐
 E-mail : narunee2533@gmail.com
 Facebook : Narunee Srisuk
 ID Line : Gem4442

ประวัติการศึกษา

- ปี ๒๕๔๕ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนจิตรราวิทยา จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๔๘ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนจิตรราวิทยา จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๔๙ สอบได้ธรรมศึกษาชั้นเอก สำนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๑ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๕ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๖ สอบได้ตามหลักสูตรของอธิธรรมมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ชั้นจุฬารัตนตรีเอก สำนักเรียนวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๖ จบหลักสูตรนักศึกษาครูสมาธิ รุ่นที่ ๓๓ อธิพิณ พลังแห่งฤทธิ์สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา ๒๔ บ้านศรีสุกรี จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๗ สอบได้ตามหลักสูตรของอธิธรรมมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ชั้น มัชฌิมอาภิธรรมิกตรี สำนักเรียนวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๘ ศึกษาบาลีศึกษา ประโยค ๑ - ๒ สำนักเรียนวัดสวนดอก (พระอาราหลวง) จังหวัดเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๙ จบการศึกษาระดับปริญญาโท พุทธศาสนมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
- ปี ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
- ปี ๒๕๖๓ กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี (ใบที่สอง) คณะนิสิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔

- รับจ้างครูสอนพิเศษนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในรายวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ณ บ้านศรีสุข-บุญถนอม ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

- นิสิตฝึกปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

- พิธีกรรายการธรรมะ รายการ “ปัญหาธรรม ปัญหาใจ” วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) สำนักปฏิบัติธรรมแห่งที่ ๒ ของจังหวัดเชียงใหม่ ทางช่อง YouTube

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ตำแหน่ง เลขานุการ ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพระพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ตำแหน่ง เลขานุการ ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพระพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ตำแหน่ง หัวหน้างานกิจการนิสิต สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ตำแหน่ง เลขานุการ คณะทำงานพัฒนาโลกประสาณงานหลักประกันสุขภาพวิถีพุทธระดับพื้นที่ ประจำวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ตำแหน่ง เลขานุการ คณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ประสบการณ์สอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ปัจจุบัน

๑. รายวิชา ๒๐๐ ๑๐๓ ปรัชญาและจริยธรรมทางการศึกษา (ครุศาสตร์)
๒. รายวิชา ๒๐๙ ๒๐๑ ความเป็นพลเมืองวิถีพุทธ (ครุศาสตร์)
๓. รายวิชา ๒๐๙ ๔๑๕ ศึกษาอิสระทางการสอนพระพุทธศาสนา (ครุศาสตร์)
๔. รายวิชา ๒๐๙ ๔๑๒ การพัฒนาสื่อการสอนพระพุทธศาสนา (ครุศาสตร์)
๕. รายวิชา ๒๐๙ ๔๑๒ สัมมนาการสอนพระพุทธศาสนา (ครุศาสตร์)
๖. รายวิชา ๒๐๙ ๔๐๘ ปรัชญาและจริยธรรมทางการศึกษา (ครุศาสตร์)

๗. วิทยานิพนธ์ ๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (ครุศาสตร์)
๘. วิทยานิพนธ์ ๑๐๑ ๔๓๐ พระพุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน (พุทธศาสตร์)
๙. วิทยานิพนธ์ ๔๐๑ ๓๒๖ สิทธิมนุษยชนตามแนวพระพุทธศาสนา (รัฐศาสตร์)
๑๐. วิทยานิพนธ์ ๑๐๑ ๔๓๑ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน (พุทธศาสตร์)
๑๑. วิทยานิพนธ์ ๑๐๑ ๓๒๒ พระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย (พุทธศาสตร์)
๑๒. วิทยานิพนธ์ ๑๐๑ ๓๐๑ พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ (พุทธศาสตร์)
๑๓. วิทยานิพนธ์ ๑๐๑ ๓๑๑ พระพุทธศาสนาพุทธมหายาน (พุทธศาสตร์)
๑๔. วิทยานิพนธ์ ๐๐๐ ๑๕๐ พระอภิธรรมปิฎก (พุทธศาสตร์)

วิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๕๙ (ภาษาไทย) ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนัมซี่เส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)
- (ภาษาอังกฤษ) An Analytical study of the Buddhist Management of Nimseseng Leasing Public Limited Company

ดุษฎีนิพนธ์ ระดับปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๖๓ (ภาษาไทย) พุทธจริยธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเครือข่ายพระสงฆ์ นักพัฒนาภาคเหนือ
- (ภาษาอังกฤษ) BUDDHIST ETHICS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE NORTHERN DEVELOPMENT MONK NETWORK

สารานิพนธ์ ระดับปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๖๓ (ภาษาไทย) สิทธิมนุษยชนในมุมมองทางพระพุทธศาสนา
- (ภาษาอังกฤษ) HUMAN RIGHTS ON BUDDHIST PERSPECTIVE

บทความวิชาการ ระดับปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๖๓ (ภาษาไทย) สิทธิมนุษยชนในมุมมองทางพระพุทธศาสนา
- (ภาษาอังกฤษ) HUMAN RIGHTS ON BUDDHIST PERSPECTIVE

บทวิจารณ์หนังสือ ระดับปริญญาเอก พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

พ.ศ. ๒๕๖๓ (ภาษาไทย) ค้นถ่องส่องสิทธิมนุษยชนและความสมานฉันท์

(ภาษาอังกฤษ) THE MIRROR OF HUMAN RIGHTS AND RECONCILIATION

ผลงานการวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑

(ภาษาไทย) โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เชิงนิเวศวิทยาวัฒนธรรม
(ภาษาอังกฤษ) THE DEVELOPMENT PROJECT OF CULTURAL ECOLOGY
LEARNING CENTER

ตำแหน่ง ผู้ร่วมวิจัย

หัวหน้าโครงการ พระครูธีรสุตพนจัน, ดร. (พระมหาสง่า ไชยวงศ์, ดร.)

ดำเนินการวิจัย ภายใต้โครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนว
พระพุทธศาสนา (สรพ.)

สนับสนุนโดย สำนักงานสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภายใต้การบริหารโครงการ
โดยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

พ.ศ. ๒๕๖๓

(ภาษาไทย) การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของจังหวัดลำปาง

(ภาษาอังกฤษ) THE MANAGEMENT OF COMMUNITY MUSEUM IN
ELECTRONIC SYSTEM OF LAM[ANG PROVINCE

ตำแหน่ง ผู้ช่วยนักวิจัย

หัวหน้าโครงการ พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ภาษาไทย) การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
ในจังหวัดลำปาง

(ภาษาอังกฤษ) THE COMMUNITY MUSEUM DEVELOPMENT WITH
ELETRONICS SYSTEM IN LAMPANG PROVINCE

ภายใต้แผนงาน

(ภาษาไทย) การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของจังหวัดลำปาง

(ภาษาอังกฤษ) THE MANAGEMENT OF COMMUNITY MUSEUM IN
ELECTRONIC SYSTEM OF LAM[ANG PROVINCE

ตำแหน่ง ผู้ช่วยนักวิจัย

หัวหน้าโครงการ พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ภาษาไทย) การสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

(ภาษาอังกฤษ) THE PROTOTYPE OF A CIMUMMUNITY MUSEUM IN AN ELETRONIC
SYSTEM

ภายใต้แผนงาน

(ภาษาไทย) การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของจังหวัดลำปาง

(ภาษาอังกฤษ) THE MANAGEMENT OF COMMUNITY MUSEUM IN
ELECTRONIC SYSTEM OF LAM[ANG PROVINCE

ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการวิจัย

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเผยแพร่ผลงานในรูปแบบวารสารวิชาการระดับชาติ

๑. บทความวิชาการ เรื่อง “จิตสำนึกในหน้าที่ของความเป็นครู โดย ภควัด ศรียารัตน์, ชีระวัฒน์ แก้วลังกา และณฤณีย์ ศรีสุข วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑)
๒. บทความวิชาการ เรื่อง “หลักสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เถรวาท” โดย ณฤณีย์ ศรีสุข, จิตสุภา แกมทับทิม และสุธินี ขำรักษ์ วารสารวิทยาลัยสงฆ์ นครลำปาง ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๖๓)

๓. บทความวิชาการ เรื่อง “กระบวนการอ้างอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของชาวไทยใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่” โดย ณณณีย์ ศรีสุข วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๓)
๔. บทความวิจัย เรื่อง “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดลำปาง” โดย พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ., ดร.อนุกุลศิริพันธ์, ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร และนางสาวณณณีย์ ศรีสุข วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์
๕. บทความวิจัย เรื่อง “การสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์” โดย นางสาวณณณีย์ ศรีสุข, พระอธิการสุชาติ จนทสโร, ดร. และ ผศ.บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

เกียรติบัตร/โลรางวัล

๑. เกียรติบัตร นักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๘ ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โรงเรียนจิตรราวิทยา
๒. เกียรติบัตร นักเรียนกิจกรรมดีเด่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๑ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
๓. โล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อแสดงว่า นางสาวณณณีย์ ศรีสุข พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้รับรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเด่น ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘ ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

การอบรม

๑. ผ่านการอบรมโครงการเรียนรู้และสังเกตการณ์กระบวนการยุติธรรมในมุมมองสิทธิมนุษยชน (Court Watch) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (AIHR) และภาควิชาอัยการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

๒. ผ่านการอบรมโครงการ “นักข่าวพลเมืองมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รุ่นที่ ๑” จัดโดย Thai PBS ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
๓. ผ่านการอบรมหลักสูตรครูสมาธิ รุ่นที่ ๓๓ รุ่น (เตตติงส์โม) อธิพิล (พลังแห่งฤทธิ์) จากสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา ๒๔ บ้านศรีศุภรี ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และสอบผ่านการปฏิบัติภาคสนามเดินธุดงค์ ณ ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา ๔ คืน ๓ วัน ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
๔. ผ่านการอบรมโครงการ “การเขียนบทความวิชาการให้มีคุณภาพ” ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ณ วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
๕. ผ่านการอบรมโครงการ “อบรมเทคนิคและแนวทางการให้คำปรึกษาดิตตามความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา” ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙
๖. ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการพิธีกรควรรู้ ณ อาคารธรรมราชานุวัตร วัดศรีโคมคำ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
๗. ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการเสริมสร้างศักยภาพและเครือข่ายการศึกษาและพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สสส. และ วช. รับผิดชอบโครงการโดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐
๘. ผ่านการอบรม “โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑” ระหว่างวันที่ ๕ - ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ ปรายฟ้า การ์เด็นฮิลล์ รีสอร์ท อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
๙. ผ่านการอบรม “โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑” ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
๑๐. ผ่านการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรม “สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๑๑. ผ่านการอบรมโครงการเพิ่มศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนและรับฟังความคิดเห็นในกลุ่มพระสงฆ์ ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน – วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ วิทยาลัยสงฆ์น่าน เฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๑๒. ผ่านการอบรมแบบออนไลน์ตามเกณฑ์วัดผลในหลักสูตร “การพัฒนารายวิชาการเรียนการสอน การสอบออนไลน์” กองวิชาการร่วมกับส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ อบรมแบบออนไลน์ (Workshop by Video Conference) ระหว่างวันที่ ๒ – ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประวัติการเป็นวิทยากรในการบริการวิชาการแก่สังคม

๑. เป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อ “การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์” ให้กับผู้สูงอายุ ณ ศูนย์ผู้สูงอายุ เทศบาลเขลางค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. บรรยายให้ความรู้ในรายวิชา “ศาสนาทั่วไป” ให้กับผู้สูงอายุ ณ ศูนย์ผู้สูงอายุ เทศบาลเขลางค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง วันที่ ๑๕ และ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๓. อบรมให้ความรู้ในรายวิชา “ศาสนพิธี” ให้กับผู้สูงอายุ ชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรผู้ชำนาญการชีวิต ณ ห้องประชุมเขลางค์นคร ชั้น ๓ สำนักงานเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๔. เป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ในโครงการธนาคารชยะกับการสร้างชุมชนประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ ในวันศุกร์ ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ วัดบ้านต๋อ ชุมชนบ้านต๋อแก้ว ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ความรู้และความสามารถ

๑. เป็นวิทยากรบรรยายอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและสิทธิมนุษยชน
๒. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี สามารถพิมพ์สัมผัสได้อย่างรวดเร็ว และจัดระบบฐานข้อมูลได้เป็นอย่างดี
๓. มีความสามารถในการฟังและสรุปประเด็นองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
๔. มีความสามารถในการทำวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปฏิบัติการ
๕. มีความสามารถในการพูด และเป็นพิธีกร
๖. มีความสามารถในการถ่ายภาพและแต่งภาพ
๗. มีความสามารถในการแต่งหน้า เป็นช่างแต่งหน้าจิตอาสาในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ